

P-ISSN : 1905-534x

วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา

Journal of Buddhist Studies.

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม) 2559

Vol. 7 No. 2 (July - December) 2016

วัตถุประสงค์

วารสารพุทธศาสตร์ศึกษาเป็นวารสารวิชาการราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน, ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนิสิตในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญา สังคมวิทยา พัฒนาสังคม เศรษฐศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ศิลปกรรม และรัฐศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารพุทธศาสตร์ศึกษา จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารพุทธศาสตร์ศึกษา (Journal of Buddhist Studies) อย่างเคร่งครัดรวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่วารสารพุทธศาสตร์ศึกษากำหนด

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารพุทธศาสตร์ศึกษา ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารพุทธศาสตร์ศึกษา

๑) เจ้าของ (Owner)

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

139 ถนนสุเทพ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

053 - 278967, 053 - 270451 ต่อ 311

๑. ที่ปรึกษา (Advisors)

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.	อธิการบดี
พระเทพสิงหราชจารย์	รองอธิการบดีวิทยาเขตเชียงใหม่
พระสุธีรัตนบัณฑิต, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
พระครูปริยัติยานุศาสตร์, ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา
พระมหาสมบุรณ์ วุฒิกโร, ดร.	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระครูพิพิธสุตาทธ, ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต และพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
พระครูประวิตรวรานุกูต, อ.ดร.	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตเชียงใหม่
พระครูสิริปริยัตยานุศาสตร์, ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่
พระครูสุนทรสังฆพินิต, ดร.	ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ
พระครูธีรสุตพจน์, ดร.	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร
พระมหาชุตีภัก อภินนโท	ผู้อำนวยการส่วนงานวางแผนและ
ผศ.ดร.ประพันธ์ ศุภษร	รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
อาจารย์ปิ่น อะทะเทพ	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

๒. บรรณาธิการบริหาร (Executive Editor)

ดร.สงเสริม แสงทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
-------------------	---

๓. หัวหน้ากองบรรณาธิการ (Chief Editor)

ผศ.ดร.พูนชัย ปันธิยะ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
----------------------	---

๔. กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

พระวิสิทธิ์ ฐิตวิสิทฺโธ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่
พระสัญญาชัย ญาณวีโร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ศ.เกียรติคุณ แสง จันทร์งาม	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ล้านนา
ผศ.ตระกูล ชำนาญ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ล้านนา
ผศ.ดร. โผน นามณี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ล้านนา
ผศ.ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
ดร.พิสิฐรัฐ โคตรสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.ประทีป พีชทองกลาง	มหาวิทยาลัยราชชมงคล วิทยาเขต ล้านนา
ดร.บุญญาพร ยอดคง	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
ดร.วิโรจน์ วิชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่

๑ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระอธิวัฒน์ รตนวณโณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่
---------------------	--

๑ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูพิพิธสุตาทธ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่
พระครูประวิตรวรานุกยุต, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่
พระครูสิริปริยัตยานุศาสตร์, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่
พระครูสุนทรสังฆพินิต, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่
พระวิสิทธิ์ ฐิตวิสิทธิ์, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่

ผศ.ดร.พูนชัย ปันธิยะ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
ผศ.ดร.เทพประวิณ จันทร์แรง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
ดร.ส่งเสริม แสงทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
ผศ.ดร.อภิรมย์ ศรีดาคำ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
ดร.วีโรจน์ วิชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

๑ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

พระมหาวิเศษ ปญญาวิชโร รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ศ.(พิเศษ) เสฐียรพงษ์ วรรณปก	ราชบัณฑิต
ศ.(เกียรติคุณ) แสง จันทร์งาม	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ศ.(เกียรติคุณ) พงศ์เดช ไชยคุตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศ.สรสวดี อ่องสกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศ.ดร.สิทธิ บุตรอินทร์	วิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.สมโชติ อ่องสกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ร.ศ.ดร.อุเทน ปัญญู	มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่
รศ.ดร.ปรุทมม์ บุญศรีตัน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.สุชารัช ริ่มกีรติกุล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.บุญย์ นิลเกษ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.วีโรจน์ อินทนนท์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว	Huachiew Chalermprakiet University
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.รุ่งเรือง ปุญญูรอส	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.พิสิฏฐ์ โคตรสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ

มหาวิทยาลัยบูรพา

ดร.แสวง แสนบุตร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร.ประทีป พีชทองกลาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ วิทยาเขตลำปาง

◎ ฝ่ายประสานงานและจัดการ (Coordination and Management)

ดร.สุนทรี สุริยะรังสี

นายภัชรบถ ฤทธิ์เต็ม

นายบุญมี แก้วตา

นายจิตตกร จันทร์ศิลป์

นายพัลลภ หารุคำจา

◎ ฝ่ายกฎหมาย (Law Department)

นายวิทยา มาลาวัลย์

◎ ออกแบบปก (Cover Designed)

พระแสงแก้ว ปภัสสรโร

◎ จัดรูปเล่ม (Content Designed)

พระนิติพัฒน์ อุชจาโร

◎ กำหนดออกเผยแพร่

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม

◎ พิมพ์ที่

หจก. อนุรักษ์การพิมพ์ 2015

204 ถนนรอบเมืองนอก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

053 - 090455 E-mail : natthapol_offset@hotmail.co.th

บทบรรณาธิการ

กราบนมัสการและกราบเรียนสมาชิกวารสารพุทธศาสตร์ศึกษาทุกท่าน ต้องขอบพระคุณสมาชิกทุกๆ รูป/ท่านที่ได้สนใจงานเขียนทางด้านวิชาการของวารสาร และได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเราน้อมรับคำติ-ชม เพื่อการนำมาปรับใช้ในการพัฒนางานวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป ในฉบับที่ 2/2559 นี้วารสารพุทธศาสตร์ได้นำบทความคุณภาพทั้งจากคณาจารย์และนักวิจัยผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยต่างๆ รวมทั้งบทความวิชาการของมหาบัณฑิตและหรือดุษฎีบัณฑิตที่ได้วิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา การศึกษา และสังคมศาสตร์ กับหลากหลายเรื่องราวที่น่าสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทความที่ได้ลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้เน้นในเรื่องการบูรณาการพระพุทธศาสนาเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต การบริหาร การท่องเที่ยว การศึกษา กระบวนการเรียนรู้ การปฏิบัติกรรมฐาน

เริ่มจากบทความการวิจัยเชิงสำรวจการวิเคราะห์ความคิดเห็นการบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ โดยพระครูประวิตรวรานุกฤต,ดร. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ติดตามด้วยงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการสอบสวนวินัยพระสังฆาธิการกับวินัยตำรวจโดย วิจิตร เรือนชัย และดร.พิสิษฐ โศตรสุโพธิ์ การศึกษาวิเคราะห์เชิงจิตวิทยาเรื่องการยุติการตั้งครรภ์ตามหลักการวินิจฉัยก่อนคลอด โดยสุทธิรักษ์ นภาพันธ์ และ สมหวัง แก้วสุฟอง บทความวิชาการเรื่องระบบอุปถัมภ์เชิงพุทธเพื่อการพัฒนาชนบทที่ยั่งยืนโดยโครงการ มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบทของพระพุทธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสโล) โดย พระมานิตย์ ญาณธโร

ส่วนบทความเรื่องผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขเชิงพุทธบูรณาการในการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่ โดย ดร.ฐิติรัตน์ วสิษฐพลพงศ์ และ วิโรจน์ อินทนนท์ ติดตามด้วยบทความวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมในกลุ่มชาวต่างประเทศเรื่อง ศึกษาความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติ โดย อัญชลี จตุรานน ตามมาด้วยงานเขียนเชิงเปรียบเทียบการปฏิบัติกรรมฐานที่น่าสนใจ เรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติกรรมฐานตามแนวอานาปานสติของพุทธศาสนิกชนกับ เอส. เอน. โกอเอ็นก้า ที่เขียนโดย พวน ไขษิตศักดิ์ และ พระวัชรินทร์ ปิยธมโม, ดร. บทความสุดท้ายเรื่องเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษ เรื่อง “อดีตกาล (Past Tenses)” โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ ผศ.ดร.สำราญ ชันสำโรง

ทางบรรณาธิการ กองบรรณาธิการวารสารหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านทุกๆ ท่านจะได้รับบรรณารักษ์ในการอ่านบทความคุณภาพที่ทางวารสารได้นำเสนอด้วยความกรุณาของเจ้าของบทความทุกๆ ท่านรวมทั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสารที่ได้ตรวจปรับปรุงพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ ทั้งนี้ก็เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธศาสนากับการ บูรณาการเพื่อชีวิตและสังคมและขอบคุณทุกภาคส่วนโดยเฉพาะ พระครูสิริปริยัตยานุศาสตร์, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ และคณะผู้บริหารทุกรูป/คน และคณาจารย์ และโดยเฉพาะ ผศ.ดร.พูนชัย ปันธิยะ เลขานุการศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย เชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ที่ได้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในการจัดทำวารสารจนสำเร็จอย่างดียิ่ง จึงกราบขอบคุณทุกๆ ท่านดังกล่าวข้างต้นด้วยความเคารพยิ่ง

ดร. ส่งเสริม แสงทอง
บรรณาธิการวารสารพุทธศาสตร์ศึกษา

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

บรรณาธิการ

6

บทความวิจัย : Research Articles

การสำรวจวิเคราะห์ความคิดเห็นการบริหารงานบุคคลใน

10

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

A Survey of the Opinion on Personnel Administration

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiangmai Campus

พระครูประวิตรวรานุกูต,ดร.

Ven. Dr. Phrakrupavitvavarānuyut

การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอบสวนวินัยพระสังฆาธิการกับวินัยตำรวจ

26

A Comparative Study on the Disciplinary Investigation

of the Buddhist Ecclesiastical Officials and the Police

วิจิตร เรือนอินทร์, พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์

Vijit Ruan-in, Phisit Kotsupho

การศึกษาวิเคราะห์เชิงจริยศาสตร์เรื่องการยุติการตั้งครรภ์

43

ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด

A Critical Study of the Ethical Issues in Termination of

Pregnancy following Prenatal Diagnosis

สุทธิรักษ์ นภาพันธ์, สมหวัง แก้วสุฟอง

Sutthirak Napapun, Somwang Kaewsufong

ระบบอุปถัมภ์เชิงพุทธเพื่อการพัฒนาชนบทที่ยั่งยืนโดยโครงการ

54

มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบทของพระพุทธพจนวราภรณ์ (จันท์ กุสโล)

An Analytical Study of Teaching Methods of

Phra Buddhapojjanavaraporn (Jan Kusalo)

พระมานิตย์ ญาณธโร

Phra Manit Nāṇadharo

เรื่อง	หน้า
<p>ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขเชิงพุทธบูรณาการ ในการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>The Effectiveness of Buddhist Happy Learning Model of Grade 6 Students at Suan Dok School, Chiang Mai Province</p> <p>ฐิติรัตน์ วสิษฐ์พลพงษ์, สยาม ราชวัตร Thitirat Wasitphonphong, Sayam Ratchawat</p>	64
<p>ศึกษาความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติ</p> <p>A Study of The Knowledge and The Understanding in the Four Mahāsatipaṭṭhāna Meditation Practice of Foreign Practitioners</p> <p>อัญชลี จตุรานาน Anchalee Chaturanon</p>	72
<p>ศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติกรรมฐาน ตามแนวอานาปานสติของพุทธทาสภิกขุ กับ เอส. เอน. โกเอ็นก้า</p> <p>The Comparative Study of Ānāpānasati Meditation According to BuddhadāsaBhikkhu and S.N. Goenga Approach</p> <p>พวน โฆษิตศักดิ์, พระวัชรินทร์ ปิยธมโม PHuan Khositsak, Phra Watcharin Piyatummo</p>	82
<p>การสอนภาษาอังกฤษ เรื่อง “อดีตกาล (Past Tenses)” โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้</p> <p>Teaching English Past Tenses Through Learning centers</p> <p>สำราญ ชันสำโรง Samran Khansamrong</p>	94
<p>แนะนำผู้เขียน</p>	106

การสำรวจวิเคราะห์ความคิดเห็นการบริหารงานบุคคลใน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
A Survey of the Opinion on Personnel Administration
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiangmai Campus

พระครูประวิตรวรานุกูต,ดร.

Ven. Phrakrupavittravarānuyut

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารบุคคล 3 ด้าน คือ การสรรหาและการคัดเลือก การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการทำงานเพื่อพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่และวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรฝ่ายบริหารและอาจารย์/เจ้าหน้าที่ และการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารงานบุคคลทั้ง 3 ด้าน ดำเนินการรวบรวมโดยการแจกแบบสอบถามบุคลากรจำนวน 51 ชุด แบ่งเป็นผู้บริหาร 20 ชุด และอาจารย์/เจ้าหน้าที่จำนวน 31 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และการบรรยายวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานบุคคล

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายอาจารย์/เจ้าหน้าที่ พบว่ามีความคิดเห็นแยกออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ประเด็นความเห็นแย้งกันเนื่องจากทั้งสองฝ่ายมีทัศนคติและมุมมองที่แตกต่างกัน 2) ประเด็นความเห็นสอดคล้องกัน และ 3) ประเด็นความเห็นเฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งสามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ 3 ปัญหาหลักๆ ดังนี้

1) ปัญหาการสรรหาและการคัดเลือก เช่น นโยบายและเป้าหมายในการวางแผนกำลังคนไม่ชัดเจน ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การใช้ระบบอุปถัมภ์ คุณสมบัติของบุคลากรไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ การประชาสัมพันธ์เพื่อการ

สรรหาจำกัดตัวในวงแคบ การทดสอบความรู้ในการคัดเลือกไม่ได้มาตรฐาน การพิจารณาเลื่อนขั้นไม่มีความน่าเชื่อถือและไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน การทดลองปฏิบัติงานไม่เป็นระบบ เป็นต้น

2) ปัญหาการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร เช่น กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรยังไม่เพียงพอ ไม่มีการสำรวจความคิดเห็นบุคลากรก่อนการฝึกอบรม เวลาในการฝึกอบรมไม่เหมาะสม ไม่ทราบผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรม การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมมีน้อย เป็นต้น

3) ปัญหาการประเมินผลการทำงาน เช่น แบบประเมินผลระบุข้อมูลและวัตถุประสงค์ไม่ครอบคลุมลักษณะงาน และการประเมินผลไม่ความเป็นกลาง การลงโทษบุคลากรที่ทำผิดวินัยไม่มีความเด็ดขาด เป็นต้น

ปัญหาเหล่านี้สำรวจจากความคิดเห็นของบุคลากรในช่วงเวลาหนึ่ง ภายหลังจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานบุคคลในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อหลังการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารใหม่ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 และภายใต้ลักษณะการบริหารงานในสถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ เช่น ความไม่เท่าเทียมกันของสถานภาพบุคคลระหว่างพระสงฆ์และคฤหัสถ์ เป็นต้น

แนวทางในการแก้ปัญหาได้ทำการศึกษาความคิดเห็นจากบุคลากรทั้งสองฝ่ายสรุปสาระสำคัญได้ว่า ปัญหาการบริหารงานบุคคลส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นควรผสมผสานความเข้าใจร่วมกัน และในประเด็นปัญหาที่เห็นสอดคล้องกันควรประสานความร่วมมือ เพื่อนำข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารงานบุคคลมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การสนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรอย่างเต็มที่ และการประเมินความดีความชอบอย่างยุติธรรม ซึ่งในการวางแผนดำเนินการใดๆ ก็ตามที่ต้องส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรต้องดำเนินการอย่างมีระบบ มีการตัดสินใจร่วมกัน จะทำให้การดำเนินการนั้นๆ ได้รับความร่วมมือและประสบผลสำเร็จด้วยดี.

คำสำคัญ : การสำรวจ; บริหารงานบุคคล

Abstract

The objectives of this research were to study three aspects of the opinion on personnel administration, those were : Recruitment, Training and Development of the University staff and Evaluation of their performance, to compare the opinion between Administrators and lecturers or officers and to study the opinion on the three aspects of solving personnel administrative problems. The process of data collection had been by distributing 51 questionnaires to 20 administrators and 31 lecturers and officers, and analyzing all data through frequency, percentage and analytical description of solving the personnel administered problems.

The results of research after comparing the opinion between Administrators and Lectures or Officers had been found that there were three differences of the opinion; 1) the conflict of opinion based on their different attitudes and views, 2) the agreement of their opinion and 3) the opinion of group. Three main problems can be concluded as follows:

1. The problems of recruitment and personnel selection were as : the policies and the aims of manpower planning were not clear, the administrators lack of knowledge in personnel management, patronage system, unqualified personnel of their positions and duties, the limit of public relation for the recruitment, the knowledge test for selection was not standard, unacceptable and uncertain consideration for promotion, unsystematic personnel practice and so on.

2. The problems of personnel training and development such as insufficient personnel developing activities, the opinion survey was not provided before training, unsuitable practical time, no report of the result after training, rare opinion suggestion in the meeting and so on.

3. The problems of Evaluation such as appraisal forms containing data and objectives do not cover all kinds of job, unjustified evaluation and unstitch punishment for misbehaved personnel and so on.

These problems were used to survey from personnel in a set period, after the adjustment of personnel management structure followed the new administration adjustment according to the Mahachulalongkornrajavidyalaya Act. B.E. 2540 (A.D. 1997), and under the Sangkha Education institute which has different features from other institutes such as the inequalities of persons status between monks and laymen.

The methods in solving the problems derived from those two groups of personnel opinion survey. They can be concluded that some aspects of the personnel management problems have arisen from misunderstanding between administrators and personnel. Thus they should compromise in some aspects and should co-operate in certain agreed aspects, so the methods can be brought to have the utmost benefit to personnel management, fully support of personnel training, development and evaluation depending on justment that had been processed and reflecting to personnel's performance must be processed systematically and decide in the same agncement and also that procession will have to co-operate and be extremely successful.

Keywords : A Survey; Personnel Administration

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์หรือบุคลากรคือองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จขององค์การ ทั้งนี้เพราะการที่องค์การหนึ่งๆ จะบรรลุเป้าหมายได้สำเร็จนั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรภายในองค์การนั้นๆ นอกจากนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ ของการดำเนินงานอันได้แก่ เงิน วัสดุดิบ เครื่องจักร การตลาดและการจัดการแล้ว ทรัพยากรมนุษย์คือปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งของการแข่งขันขององค์การ กล่าวคือ หากองค์การต่างๆ มีทรัพยากรด้านอื่นๆ เหมือนกันแต่มีผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารที่แตกต่างกันแล้ว ผลการดำเนินงานย่อมแตกต่างกัน (จำเนียร จวงตระกูล, 2536) และเนื่องจากปริมาณ

คุณภาพและพฤติกรรมของกำลังคนจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของทรัพยากรทางการบริหารอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องมีวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อบริหารกำลังคนอย่างเป็นระบบ

การบริหารบุคคล เป็นระบบการปฏิบัติการเกี่ยวกับบุคลากรในองค์การ นับตั้งแต่การสรรหาคนเข้ามาทำงาน การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การโอน การย้าย การฝึกอบรม การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง ตลอดจนการบังคับบัญชาเพื่อที่จะให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และใช้บุคคลนั้นให้เกิดประโยชน์แก่องค์การในด้านประสิทธิภาพของงาน และเกิดผลงานมากที่สุด (อุทัย หิรัญโต, 2531)

ในระบบการศึกษาสมัยใหม่มีจุดประสงค์ที่จะใช้ความพยายามสูงสุดที่จะทำให้เป้าหมายทางการศึกษาบรรลุผล โดยอาศัยองค์ประกอบ 5 ประการ คือ การบริหารงานบุคคล โปรแกรมการศึกษา การวางแผน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและความสัมพันธ์อื่นๆภายนอก ระบบการศึกษา การบริหารงานบุคคลเป็นภาระหน้าที่หลักที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกของงานหลักทั้ง 5 ประการนี้ (เมธี ปิลันธนานนท์, 2523) เนื่องจากบุคลากรจะเป็นเครื่องชี้ว่าจุดมุ่งหมายของระบบการศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่เพียงใด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาของสงฆ์ที่มีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางที่เน้นวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ทำการบริหารงานภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2540 ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2540 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2540 มหาวิทยาลัยนี้จึงมีชื่อตามกฎหมายว่า “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” (กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี, 2541) โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา วิจัยส่งเสริมและให้บริการทางวิชาการ ด้านพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณร คฤหัสถ์ รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2540)

วิทยาเขตเป็นหน่วยงานในภูมิภาคของมหาวิทยาลัยซึ่งตามพระราชบัญญัติฯ ได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดคำนิยามไว้ในมาตรา 4 ว่า “วิทยาเขต หมายความว่า เขตการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่มีคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ วิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ หรือวิทยาลัยตั้งแต่ 2 ส่วนงานขึ้นไป ตั้งอยู่ในเขตนั้นตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนดและนอกจากนี้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กำหนดให้มีการบริหารงานในวิทยาเขต ประกอบด้วยบุคลากรตามสาย

งานแล้ว ยังได้กำหนดการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการตามมาตราที่ 31 กำหนดให้มีคณะกรรมการประจำวิทยาเขต มีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงาน กิจการต่าง ๆ ประสานงาน พิจารณาเสนอออกระเบียบปฏิบัติ พิจารณาเสนอแผนพัฒนา แผนงบประมาณ แผนประจำปี และปฏิบัติงานอื่นตามที่อธิการบดีมอบหมาย และยังจัดให้มีคณะกรรมการประจำและจัดระบบบริหารงานโดยให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และจากข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยสภาวิทยาเขต พ.ศ. 2541 ได้กำหนดให้แต่ละวิทยาเขตมีสภาวิทยาเขต ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความอุปถัมภ์ในการดำเนินงานของวิทยาเขต ให้คำปรึกษาคณะกรรมการประจำวิทยาเขตเกี่ยวกับการดำเนินงาน จัดทำแผนพัฒนา แผนงาน และงบประมาณประจำปี และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการประจำวิทยาเขตร้องขอ (พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2540) ซึ่งบัดนี้มีมหาวิทยาลัยมีวิทยาเขตจำนวนทั้งสิ้น 10 แห่ง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2527 ณ วัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่ มีวิทยาลัยสงฆ์ลำพูนเป็นส่วนหนึ่งของวิทยาเขต ปัจจุบันวิทยาเขตเชียงใหม่อยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้าน จากการบริหารงานและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติรับรองวิทยฐานะหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2527 ที่ไม่ได้มีการแบ่งหน่วยงานที่ชัดเจนมาเป็นการบริหารงานภายใต้พระราชบัญญัติฉบับใหม่ดังกล่าว ที่มีการจัดแบ่งโครงสร้างการบริหารงานที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในวิทยาเขตก็ยังคงเป็นบุคลากรเดิมที่เคยทำงานอยู่ในระบบการบริหารงานบุคคลแบบเก่าที่ไม่ชัดเจนมากนัก เมื่อวิทยาเขตต้องใช้โครงสร้างการบริหารงานตามพระราชบัญญัติใหม่ จึงต้องปรับเปลี่ยนโยกย้ายบุคคลที่มีอยู่เดิมบรรจุลงในตำแหน่งงานตามโครงสร้างใหม่ ซึ่งในบางครั้งก็ไม่ตรงกับความสามารถและไม่ตรงกับความต้องการของบุคลากรจำนวนหนึ่ง อีกทั้งการบริหารงานในวิทยาเขตเชียงใหม่ยังมีบุคลากรที่มีสถานภาพที่แตกต่างกันมาก คือมีทั้งพระภิกษุสงฆ์ และคฤหัสถ์ทั้งชายและหญิง ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว พระภิกษุสงฆ์จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงที่มีบทบาทสำคัญในวิทยาเขต

ในลักษณะบางประการที่แตกต่างจากสถาบันการศึกษาอื่นและสภาพการณ์การบริหารงานบุคคลในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารงานและมีระเบียบกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ออกมาตลอดเวลา จึงควรมีการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของบุคลากรในวิทยาเขตเชียงใหม่เพื่อศึกษาสภาพการณ์และปัญหาของการบริหารงานบุคคล ตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่เป็นผู้บริหารและอาจารย์/เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ 3 ด้าน คือ การสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการทำงานเพื่อพิจารณาความดีความชอบ และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานบุคคล ในวิทยาเขตเชียงใหม่ 3 ด้าน คือ การสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการทำงานเพื่อพิจารณาความดีความชอบ

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มประชากรที่ศึกษาวิจัย ได้แก่ บุคลากรทั้งหมดในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่และวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารจำนวน 20 รูป/คน และกลุ่มอาจารย์และเจ้าหน้าที่จำนวน 31 รูป/คน รวมทั้งสิ้นมีจำนวน 51 รูป/คน โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้ค่าสถิติในการแจกแจงความถี่และคิดเป็นอัตราส่วนร้อย แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางสถิติประกอบการพรรณนาและการอธิบาย ในประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคล 3 ด้าน คือ 1) การสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร 2) การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร และ 3) การประเมินผลความดีความชอบ ตลอดถึงการอภิปรายเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลทั้ง 3 ด้าน

ผลการวิจัย

บุคลากรในวิทยาเขตเชียงใหม่และวิทยาลัยสงฆ์ลำพูนส่วนใหญ่เป็นคฤหัสถ์ชาย ร้อยละ 41.2 บรรพชิตร้อยละ 29.4 และเป็นคฤหัสถ์หญิงร้อยละ 29.4 บุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง (ผู้อำนวยการขึ้นไป) ร้อยละ 9.8 ผู้บริหารระดับกลาง (หัวหน้าฝ่าย หรือหัวหน้าสาขาวิชา) ร้อยละ 29.4 ตำแหน่งอาจารย์ผู้สอนอย่างเดียวร้อยละ 21.6 และเป็นเจ้าหน้าที่ร้อยละ 32.2 บุคลากรมีระยะเวลาทำงานในมหาวิทยาลัย 1 – 4 ปี ร้อยละ 39.2 5 – 8 ปี ร้อยละ 25.5, 9 ปี ขึ้นไปร้อยละ 21.6 และต่ำกว่า 1 ปี ร้อยละ 3.9 บุคลากรที่เป็นบรรพชิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 มีตำแหน่งในฝ่ายบริหารและส่วนหนึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารและ

อาจารย์สอน ที่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่อย่างเดียรมีเพียงร้อยละ 9.7 คฤหัสถ์ชายมีตำแหน่งในฝ่ายบริหารร้อยละ 30 และคฤหัสถ์หญิงมีเพียงร้อยละ 10 คฤหัสถ์ชายและคฤหัสถ์หญิงในตำแหน่งอาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่ มีจำนวนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 48.4 และ 41.9 ตามลำดับ บุคลากรฝ่ายบริหารส่วนใหญ่มีระยะเวลาทำงานค่อนข้างน้อยในระยะ 1 – 4 ปี ร้อยละ 50, 9 ปีขึ้นไปร้อยละ 30 และ 5 – 8 ปี ร้อยละ 20 ส่วนบุคลากรในตำแหน่งอาจารย์และพนักงานเจ้าหน้าที่ มีระยะเวลาทำงานไม่แตกต่างกันมากนัก คือ 1 – 4 ปี ร้อยละ 32.2, 5- 8 ปี ร้อยละ 29, 9 ปี ขึ้นไปร้อยละ 16.1 และต่ำกว่า 1 ปี ร้อยละ 6.5 ตามลำดับ

ในด้านการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากรในวิทยาเขต ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารและอาจารย์/เจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่าการบริหารงานในวิทยาเขตควรปรับปรุงในด้านนโยบายหรือเป้าหมายของการจัดการการบริหารให้มีความชัดเจนและมีความแน่นอนมากยิ่งขึ้น โดยผู้บริหารเห็นว่าควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนกำลังคน (Manpower Planning) ของฝ่ายบริหาร ดังนั้น การดำเนินงานวิทยาเขตควรคำนึงถึงการวางแผนระยะยาวในการใช้ทรัพยากรด้านบุคคล ความต้องการด้านกำลังคนของวิทยาเขตเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรองรับและทดแทนบุคลากรให้เพียงพอแก่ความต้องการทั้งในกรณีเมื่อมีตำแหน่งงานว่างลง โดยปกติมักจะคำนวณเป็นร้อยละของกำลังคนทั้งหมดขององค์กรในแต่ละปี ตลอดถึงการคาดคะเนถึงจำนวนและประเภทของลูกจ้างที่ต้องการ (Estimating quantity and type of employees needed) เป็นการสรรหาบุคคลเพื่อให้ทราบแน่ชัดว่า แผนกใดในองค์กรต้องการตำแหน่งหรือจำนวนพนักงานเท่าใด โดยพิจารณาคุณสมบัติจากคำบรรยายลักษณะงาน (Job Description) และคุณสมบัติของบุคคลที่ดำรงตำแหน่ง (Job specification) ซึ่งกำลังคนจะมีการทดแทนหรือเพิ่มขึ้นเท่าใดย่อมขึ้นอยู่กับความแปรเปลี่ยนของปัจจัยอื่นๆ ด้วยเช่นกัน อาทิ การขยายขอบข่ายของงานหน้าที่ให้มากขึ้น ดังนั้นการวางแผนกำลังคนจึงถือเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ เนื่องจากปริมาณคุณภาพและพฤติกรรมของกำลังคนจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานในองค์กร จึงจำเป็นต้องมีวิธีการบริหารกำลังคนให้ดีที่สุด เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้าใจถึงระบบการบริหารงานขององค์กร ความชัดเจนของการประสานแผนงานในองค์กร และการจัดเตรียมกำลังคนได้อย่างถูกต้องและตรงกับความต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการใช้กำลังคนได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้ประสิทธิผลสูงสุดคุ้มทุนกับค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังก่อให้เกิดการทบทวนรูปแบบและโครงสร้างขององค์กร เพื่อวางแผนการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลกำลังคนขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจากการวางแผนกำลังคนอย่างเป็นระบบ จะทำให้บุคลากร

เกิดความมั่นคงและมองเห็นความก้าวหน้าในอาชีพมากขึ้น โดยเฉพาะในกระบวนการสรรหาและการคัดเลือก ตลอดถึงการเลื่อนตำแหน่งหรือขึ้นเงินเดือนนั้น บุคลากรเห็นควรให้พิจารณาถึงความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่ง และเป็นบุคคลที่ผู้บริหารพิจารณาเห็นว่าสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ โดยพิจารณาความอาวุโสเป็นอันดับรองลงไป

ในประเด็นเกี่ยวกับแหล่งของการจ้างงาน (Sources of Employees) โดยแบ่งออกเป็น 2 แหล่งคือ ภายในองค์กร (internal) และภายนอกองค์กร (external) บุคลากรส่วนใหญ่ในวิทยาเขตเห็นว่าเมื่อมีตำแหน่งว่างลงควรพิจารณาเลื่อนตำแหน่งจากบุคลากรภายใน เนื่องจากเห็นว่าสามารถสรรหาบุคลากรที่เหมาะสมได้ ในกรณีที่มีตำแหน่งว่างลงจากสาเหตุใดๆ ก็ตามการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นองค์กรก็อาจสรรหาบุคลากรภายในเพื่อบรรจุตำแหน่งที่ว่างลงนั้น ซึ่งจะก่อผลดีหลายด้าน เช่น สร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรเพราะมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ความรักดีต่อองค์กร เพราะบุคลากรคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต บุคลากรมีโอกาสพัฒนาและปรับปรุงตัวเองเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในองค์กรให้สูงขึ้น อีกทั้งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการดำเนินการสรรหาบุคลากรใหม่จากภายนอก เป้าหมายของการสรรหาบุคคลจากภายในองค์กรนั้น ควรคำนึงถึงการหาคนทดแทนในตำแหน่งระดับกลางๆ หรือที่สูงขึ้นไป ตำแหน่งที่ว่างจะต้องใช้คนที่เคยผ่านงานและมีประสบการณ์มาแล้วพอสมควร ซึ่งการสรรหาจากภายในนอกจากจะได้บุคคลที่เหมาะสมแล้วยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดขวัญกำลังใจแก่บุคลากรด้วย ส่วนการสรรหาจากภายนอก (external organization) นั้นโดยทั่วไปจะเป็นการสรรหาบุคคลที่บรรจุทำงานในตำแหน่งขั้นต่ำ หรือตำแหน่งใหม่พิเศษเฉพาะที่ไม่สามารถหาได้จากภายในองค์กรแล้ว

ในประเด็นเกี่ยวกับการใช้ระบบอุปถัมภ์ บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ควรปรับใช้ถึงแม้ระบบอุปถัมภ์จะมีผลดีอย่างไรก็ตาม เพราะจะทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึกไม่มั่นคงในการปฏิบัติหน้าที่เป็นเหตุให้คนที่มีความรู้ความสามารถลาออกเนื่องจากเห็นว่าไม่มีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยได้พบประเด็นเปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่างกันว่าผู้บริหารเห็นว่าไม่มีการใช้ระบบอุปถัมภ์ ส่วนอาจารย์/เจ้าหน้าที่กลับเห็นว่ามีการใช้ระบบอุปถัมภ์ในตำแหน่งระดับผู้บริหาร โดยยึดถือพรรคพวกหรือความชอบพอส่วนตัวเป็นหลัก ซึ่งผู้บริหารได้ให้เหตุผลว่า เพื่อเป็นการรักษาเสถียรภาพของหน่วยงาน เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าเป็นผู้มีแนวคิดและอุดมการณ์เดียวกัน ส่วนอาจารย์/เจ้าหน้าที่เห็นว่าการใช้ระบบอุปถัมภ์ก็เพื่อเป็นสิริหน้าใจแก่บุคคลที่ช่วยเหลือในงานด้านต่างๆ

บุคลากรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นเหล่านี้

1. คฤหัสถ์สามารถดำรงตำแหน่งระดับสูงในสัดส่วนที่เท่ากันกับบรรพชิตได้ในประเด็นนี้ บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่างานหน้าที่บางอย่าง เช่น นิติกรรมสัญญา คฤหัสถ์สามารถทำได้สะดวกกว่าบรรพชิต คฤหัสถ์บางคนมีความรู้ความสามารถและสามารถบริหารงานได้คล่องตัวกว่า ดังนั้นการจัดสรรตำแหน่งในระดับสูงของคฤหัสถ์ควรพิจารณางานหน้าที่ในแต่ละส่วนงานเป็นสำคัญ ส่วนงานใดที่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับงานหน้าที่ที่ต้องอาศัยความคล่องตัวสูง เช่น การติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน ภายนอก หรืองานหน้าที่ที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะด้าน ควรได้รับการพิจารณาให้คฤหัสถ์สามารถดำรงตำแหน่งได้ ส่วนบุคลากรที่ไม่เห็นด้วย เพราะเหตุผลว่าเป็นสถาบันการศึกษาของสงฆ์ ขัดต่อกฎระเบียบและความเคารพนับถือในสภานี้ควรพิจารณาไปตามกฎระเบียบ และตำแหน่งที่ในระดับนโยบายหรือการบังคับบัญชาในระดับสูงควรสงวนไว้เฉพาะบรรพชิตเท่านั้น

2. บุคลากรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ผู้หญิงสามารถดำรงตำแหน่งในฝ่ายบริหารได้ประเด็นดังกล่าวนี้ได้รับการสนับสนุนค่อนข้างสูง ถึงแม้บุคลากรหญิงจะมีจำนวนประมาณ 1 ใน 3 ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าบุคลากรหญิงได้รับการยอมรับในประสิทธิภาพของการทำงานค่อนข้างสูง ถึงแม้จะเป็นเพียงความคิดเห็นที่ไม่สัมพันธ์กับข้อเท็จจริงเนื่องจากตำแหน่งในการบริหารส่วนใหญ่เป็นของพระสงฆ์ จึงมีตำแหน่งให้บุคลากรหญิงในฝ่ายบริหารระดับกลางคือในระดับหัวหน้าฝ่ายเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม บุคลากรหญิงก็ต้องเข้ารับการพิจารณาคัดเลือกร่วมกับบุคลากรชาย ดังนั้น ในประเด็นคำถามนี้จึงได้วางเงื่อนไขไว้ว่า เห็นด้วยหรือไม่ที่ผู้หญิงสามารถทำงานในตำแหน่งได้ดีเท่ากับผู้ชาย จะเห็นได้ว่าการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามนี้เป็นเพียงการตรวจสอบระดับการยอมรับความสามารถของบุคลากรหญิงจากบุคลากรทั้งหมดเท่านั้น

ปัญหาในด้านการสรรหาและการคัดเลือกที่ควรได้รับการแก้ไข

1. ปัญหาการกำหนดคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของบุคลากร ที่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ปัญหาดังกล่าวนี้ทำให้บุคลากรบางส่วนที่มีความรู้ความสามารถหรือความชำนาญพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งไม่มีโอกาสในการพัฒนางานและริเริ่มสร้างสรรค์งานของตนให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้ ซึ่งเมื่อบุคลากรเหล่านี้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ เนื่องจากตำแหน่งหน้าที่ที่ไม่แน่นอนชัดเจน ทำให้ผลงานไม่เด่นชัดตามไปด้วย ส่งผลต่อการไม่ได้รับพิจารณาเลื่อนขั้น บุคลากรเหล่านี้ย่อมหมดกำลังใจในการทำงานและส่งผลให้งานหน้าที่นั้นหย่อนประสิทธิภาพลงไป ส่วนงานอื่นที่ควร

ได้รับการพัฒนาที่ไม่ได้รับการพัฒนา ทำให้การวางแผนกำลังคนผิดพลาด เพราะใช้กำลังคนไม่ได้ตามประสิทธิภาพที่แท้จริง ดังนั้น ควรมีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายบุคลากรบางส่วนเพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นได้ทดลองปฏิบัติที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน

2. ปัญหาการประชาสัมพันธ์เพื่อการสรรหาบุคลากรยังจำกัดตัวในวงแคบ ปัญหาดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อจำนวนบุคคลที่สมัครเข้ารับการศึกษาคัดเลือกน้อย คณะกรรมการคัดเลือกประสบปัญหาข้อจำกัดเกี่ยวกับคุณสมบัติที่ต้องการ บางครั้งทำให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ หรือทำให้สิ้นเปลืองเวลาในการสอบคัดเลือกใหม่

3. ปัญหาการทดสอบความรู้ความสามารถ ยังไม่ได้มาตรฐานทำให้ได้รับบุคลากรที่ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถที่จะนำไปใช้ในหน่วยงาน ปัญหาดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อเมื่อรับบุคคลนี้เข้ามาทดลองปฏิบัติงานหรือบรรจุเข้าทำงาน เนื่องจากปัญหาที่ตามมาคือการพิจารณาคัดออกไม่สามารถกระทำได้อย่างเด็ดขาด

4. ปัญหาการพิจารณาเลื่อนขั้นไม่มีกฎเกณฑ์ที่เป็นระบบชัดเจน มักแปรเปลี่ยนไป ตามสถานการณ์ และทัศนคติส่วนตัวของคณะกรรมการร่วมพิจารณา ปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของบุคลากร ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรลดลง อีกทั้งก่อให้เกิดข้อเคลือบแคลงสงสัยต่อผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ทำให้บุคลากรที่ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นอย่างไม่มีการเกณฑ์ขาดความมั่นใจ ในการปฏิบัติงานและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน และอีกอย่างหนึ่งทำให้บุคลากรเหล่านี้สิ้นเปลืองเวลาไปกับการทำงาน นอกหน้าที่หรือทำหน้าที่อื่น เนื่องจากความไม่ชัดเจนของกฎเกณฑ์การพิจารณาเลื่อนขั้น

5. ปัญหาการพิจารณาเลื่อนขั้นไม่มีคณะกรรมการตรวจสอบที่น่าเชื่อถือทำให้มักมี ข้อครหาว่ามี การใช้ระบบอุปถัมภ์ เป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากปัญหาข้อ 4 คือเมื่อการพิจารณาเลื่อนขั้นไม่มีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน บุคลากรย่อมขาดความเชื่อมั่นในการทำงานของคณะกรรมการ ดังนั้นถึงแม้คณะกรรมการจะทำงานด้วยความสุจริตใจและซื่อตรง แต่ผลกระทบจากข้อบกพร่องของกฎเกณฑ์หรือระบบการพิจารณาที่ไม่ชัดเจน ย่อมทำให้มีข้อทักท้วงต่อผลการพิจารณา และจะเป็นประเด็นหนึ่งที่อาจถูกหยิบยกขึ้นมาตัดทอนความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการร่วมพิจารณา

6. ปัญหาการปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ไม่มีระบบที่ชัดเจน ทำให้ผู้ได้รับการคัดเลือกไม่ทราบระเบียบของมหาวิทยาลัยและข้อปฏิบัติตัวที่เหมาะสมกับบรรพชิต ปัญหาดังกล่าวนี้ทำให้บุคลากรที่รับการคัดเลือกเข้ามาใหม่ ไม่ทราบระเบียบของมหาวิทยาลัย ตลอดถึง

ลักษณะพิเศษของสถาบันการศึกษาของสงฆ์ ซึ่งมีข้อปลีกย่อยแตกต่างจากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ โดยเฉพาะการปฏิบัติตัวต่อบรรพชิตทั้งที่เป็นบุคลากรปฏิบัติงานร่วมกันและบรรพชิตที่เป็นพระนิสิตของมหาวิทยาลัย

7. ปัญหาการทดลองปฏิบัติงาน ตลอดถึงกระบวนการควบคุมดูแลบุคลากรที่ทดลองปฏิบัติงานไม่เป็นระบบ ในกรณีที่ไม่สามารถทำงานหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถตัดสินใจเพื่อพิจารณาคัดออก ปัญหาดังกล่าวนี้มีผลกระทบคล้ายคลึงกับปัญหาข้อ 5 คือเมื่อระเบียบในการดูแลบุคลากรที่ทดลองปฏิบัติงานไม่เป็นระบบ ทำให้ข้อพิจารณาการทดลองปฏิบัติงานที่คณะกรรมการได้ยื่นเสนอให้ผู้บริหารไม่มีความชัดเจน ผู้บริหารจึงไม่กล้าสามารถตัดสินใจเพื่อพิจารณาคัดออก ทำให้บุคลากรที่ทดลองปฏิบัติงานไม่ทราบข้อบกพร่องของตนเอง ส่งผลให้คณะกรรมการร่วมพิจารณาขาดความน่าเชื่อถือ เนื่องจากกระบวนการควบคุมดูแลไม่เป็นระบบ และอาจเป็นชนวนให้เกิดข้อครหาทั้งจากบุคลากรที่ทดลองปฏิบัติงานหรือบุคลากรอื่นๆ ว่า คณะกรรมการร่วมพิจารณามีอคติหรือมีความลำเอียงอย่างใดอย่างหนึ่ง

ปัญหาในด้านการฝึกอบรมและการพัฒนาที่ควรได้รับการแก้ไข ในประเด็นปัญหาต่อไปนี้ เกิดขึ้นด้วยสาเหตุ 3 ประการ คือ 1) ปัญหาเกิดขึ้นจากความคิดเห็นที่ทั้งสองฝ่ายคือบริหารและฝ่ายอาจารย์/เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกัน 2) ปัญหาที่ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นพ้องต้องกัน และ 3) ปัญหาเฉพาะของผู้บริหารเท่านั้น ดังนี้

1. ปัญหาจากการที่ ฝ่ายอาจารย์/เจ้าหน้าที่มีความเห็นขัดแย้งกับฝ่ายบริหารว่า ไม่มีการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรก่อนฝึกการอบรม ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่ฝ่ายบริหารวางแผนการฝึกอบรม แล้วดำเนินการในขั้นตอนเสนอต่อที่ประชุมตามวาระ ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อรับรองจากมติในที่ประชุม ทำให้ฝ่ายบริหารเห็นว่าได้มีการสำรวจความคิดเห็นก่อนแล้ว ส่วนบุคลากรฝ่ายอาจารย์/เจ้าหน้าที่เห็นว่าขั้นตอนดังกล่าวไม่ใช่การสำรวจความคิดเห็น เนื่องจากการสำรวจความคิดเห็นควรมีมาก่อนขั้นตอนการขอมติในที่ประชุม

2. ปัญหาจากการที่ฝ่ายอาจารย์/เจ้าหน้าที่มีความเห็นขัดแย้งกับฝ่ายบริหารว่า ไม่มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ปัญหาดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากการที่บุคลากรในที่ประชุมมีสถานภาพที่แตกต่างกันมาก คือระหว่างบรรพชิตและคฤหัสถ์ อีกทั้งสถานภาพระหว่างบรรพชิตด้วยกันเองก็มีสถานภาพทางคณะสงฆ์และสถานภาพทางสังคมของสงฆ์ ทำให้บุคลากรในฝ่ายอาจารย์/เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่กล้าเสนอความคิดเห็นใน

ที่ประชุม ถึงแม้ฝ่ายบริหารจะแสดงท่าทีผ่อนคลายเป็นเปิดโอกาสให้บุคลากรเหล่านี้แสดงความคิดเห็น แต่มักจะกำหนดกรอบการแสดงความคิดเห็นไว้เฉพาะประเด็นใดประเด็นหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากบุคลากรเหล่านี้มีฐานะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงานที่ผู้บริหารรับผิดชอบ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งปัญหาส่วนตัว ในหน่วยงานหรือปัญหาจากส่วนงานอื่นบุคลากรจะต้องเสนอให้ผู้บริหารที่เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงได้รับทราบก่อน เพื่อให้ผู้บริหารได้เสนอประเด็นปัญหานั้นๆ ต่อที่ประชุม อีกอย่างหนึ่ง การเสนอความคิดเห็นคาบเกี่ยวส่วนงานกันทั้งเรื่อง การประสานงานหรือการติดการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ผู้บริหารในระดับเดียวกันเท่านั้นที่จะสามารถเสนอได้อย่างเต็มที่ การเปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็นที่อาจนำไปสู่การโต้เถียงกันในที่ประชุมของผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นสิ่งที่ฝ่ายบริหารพยายามหลีกเลี่ยง ส่วนใหญ่จึงมักเป็นการพูดคุยโดยใช้หลักการประนีประนอมค่อนข้างสูง เป็นเหตุให้บางครั้งข้อเสนอหรือข้อติติงต่างๆ ก็ไม่ได้รับการตอบสนองหรือนำไปปฏิบัติตาม

ปัญหาจากการที่ฝ่ายอาจารย์/เจ้าหน้าที่ที่มีความขัดแย้งกับฝ่ายบริหารว่า ไม่มีการวางแผนงานในการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรที่เป็นระบบ ปัญหาดังกล่าวนี้มีสาเหตุสืบเนื่องมาจากปัญหาข้อ 1 เนื่องจากไม่มีการสำรวจความคิดเห็นหรือทำความเข้าใจตกลงกับบุคลากรก่อน การจัดฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรย่อมเกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น การไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรเท่าที่ควร ทำให้เกิดข้อติติงว่าการฝึกอบรมไม่มีการวางแผนงานที่ดี หรือมีช่วงเวลาการฝึกอบรมไม่เหมาะสม ส่งผลให้การกำหนดการฝึกอบรมเป็นไปอย่างเร่งรัด จำนวนบุคลากรที่ฝึกอบรมเป็นปัญหาต่ออาคารสถานที่ฝึกอบรมและประสิทธิภาพของการฝึกอบรมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรม เป็นต้น

ปัญหาช่วงเวลาในการดำเนินการฝึกอบรม บุคลากรทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่าไม่มีเวลาในการดำเนินการฝึกอบรมเนื่องจากภาระงานหน้าที่มีมาก ปัญหาดังกล่าวสืบเนื่องมาจากปัญหาข้อ 3 เนื่องจากไม่มีการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรก่อนการจัดฝึกอบรม ทำให้การจัดฝึกอบรมประสบปัญหาหลายด้านตามที่กล่าวไปแล้ว

ปัญหาการสนับสนุนของผู้บริหารส่วนกลาง บุคลากรทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่าการฝึกอบรมบุคลากรในส่วนภูมิภาคขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บริหารในส่วนกลาง เนื่องจากปัญหาจากการจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่จำกัดจำเขี่ย และจำเป็นต้องแบ่งสรรให้กับอีก 10 วิทยาเขตทั่วประเทศ ดังนั้นงบประมาณจึงถูกตัดทอยเฉลี่ยลงไป เป็นเหตุให้บุคลากรเห็นว่าไม่ได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลางเท่าที่ควร

ปัญหาการสนับสนุนของผู้บริหารในด้านพัฒนาบุคลากร บุคลากรทั้งสองฝ่าย

เห็นพ้องต้องกันว่า ผู้บริหารยังไม่เห็นความสำคัญอย่างแท้จริงในงานด้านพัฒนาบุคลากร ปัญหาดังกล่าวนี้สืบเนื่องมาจากปัญหา 5 ข้อ เมื่อมีงบประมาณค่าใช้จ่ายน้อย งบประมาณส่วนใหญ่จึงเป็นงบประมาณในส่วนการบริหารงาน ทำให้ส่งผลกระทบต่อการแบ่งสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาบุคลากร

ปัญหาเฉพาะผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารประสบปัญหาการไม่สามารถมอบหมายอำนาจในการปฏิบัติงานให้บุคลากรในบังคับบัญชาได้ อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ปริมาณงานมีไม่มากนัก ลักษณะงานที่ต้องการความคล่องตัวสูง ความไวเนื้อเชื่อใจ ประสิทธิภาพของการทำงาน และบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้บริหาร

ปัญหาเฉพาะผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารประสบปัญหาขาดแผนงานและงบประมาณในการส่งบุคลากรไปศึกษาดูงาน ปัญหาดังกล่าวนี้สืบเนื่องมาจากปัญหาข้อ 5 และข้อ 6 การศึกษาดูงานเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาบุคลากรได้มีวิสัยทัศน์และกระตุ้นกำลังใจในการทำงาน ผู้บริหารควรพิจารณาบุคลากรในส่วนงานที่เห็นว่าควรได้รับการพัฒนา และบุคลากรที่มีศักยภาพพร้อมสำหรับการพัฒนา ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานการทำงานในสถาบันการศึกษาอื่นที่ประสบความสำเร็จและมีลักษณะเป็นมหาวิทยาลัยนอกระบบเหมือนกับมหาวิทยาลัยสงฆ์

ปัญหาเฉพาะผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารประสบปัญหาไม่ทราบผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม หลังจากการจัดประชุมสัมมนาและการฝึกอบรม ปัญหาดังกล่าวนี้สืบเนื่องมาจากปัญหาข้อ 3 คือเมื่อบุคลากรที่เข้ารับการอบรมประสบปัญหาความไม่พร้อมในระหว่างการอบรม ทำให้ประสิทธิภาพการอบรมลดน้อยลงไป อีกทั้งขาดการประเมินผลติดตามว่าบุคลากรมีการพัฒนาหรือได้นำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ปฏิบัติได้จริงหรือไม่ และ/หรือไม่มีการประเมินผลติดตามว่าบุคลากรประสบปัญหาอะไรหรือไม่ หลังจากผ่านการฝึกอบรม เพื่อที่จะได้นำเอาจุดบกพร่องหรือปัญหานั้นๆ มาใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาครั้งต่อไป ดังนั้นความเป็นรูปธรรมของผลสัมฤทธิ์จากการฝึกอบรม ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่เกิดขึ้นจริงก็ตาม ผู้บริหารย่อมไม่สามารถทราบได้ เนื่องจากขาดการประเมินผลติดตามดังกล่าวไปแล้ว

วิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานบุคคลใน 3 ด้าน คือ การสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการทำงาน โดยเป็นการศึกษาทัศนคติความคิดเห็นของบุคลากรอย่างกว้างๆ เท่านั้น ดังนั้นควรมีการศึกษา

ในประเด็นอื่นๆ หรือในประเด็นใดประเด็นหนึ่งอย่างละเอียด จึงทำให้เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงในส่วนงานด้านอื่นๆ มากยิ่งขึ้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานบุคคลในมิติด้านความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานของวิทยาเขตเท่านั้น ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารงานบุคคลมีมิติการศึกษาในด้านต่างๆ ให้หลากหลายทั้งในส่วนของแนวทางในการศึกษาและการบริหารงานบุคคลในวิทยาเขตต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เพื่อขยายความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้มากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานที่ถูกต้องและเหมาะสมกับความต้องการของบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำงานนั้นๆ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสรุปข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ดังนี้

1. ปัญหาการบริหารงานบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากทัศนคติที่ไม่เข้าใจกันระหว่างฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน อีกทั้งปัญหาการขาดความรู้ในการบริหารงานบุคคลที่เป็นระบบของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของงานจะดีหรือไม่นั้น ส่วนสำคัญย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารและการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ดังนั้นควรทำการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้บริหารให้มากขึ้น อีกทั้งไม่ควรจำกัดตำแหน่งฝ่ายบริหารเฉพาะบรรพชิตเท่านั้น ควรเปิดกว้างให้มากขึ้นเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน

2. มีการวางแผนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และในการประเมินผลเพื่อพิจารณาความดีความชอบต้องสามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจนและโปร่งใส เพื่อขจัดความเคลือบแคลงสงสัยใดๆ อันจะป็นทอนขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากร เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการนำนโยบายที่ดีสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดขององค์กร

3. มีการควบคุมให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบอย่างจริงจังเพื่อป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืนระเบียบ และในการวางแผนใดๆ ก็ตามที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ต้องดำเนินการอย่างมีระบบ มีการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะดำเนินการและจัดการให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย

บรรณานุกรม

- กองแผนงาน,สำนักงานอธิการบดี. (2541). **ข้อมูลพื้นฐานมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีพุทธศักราช. คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การบริหารงานบุคคล และกิจการนักเรียน.** วารสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่ม 5. กรุงเทพมหานคร: สามเจริญการพิมพ์.
- คำพันธ์ อัครเนตร. (2533). **การบริหารงานบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. จำเนียร จวงตระกูล.** (2536). **ภาครวมทิศทางการบริหารบุคคลปี 2536.** วารสารบริหารงาน.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). **การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.**
- นคร คำวิตา. (2529). **การวิเคราะห์การบริหารงานบุคคลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดในเขต ภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์. มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2530). **การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: พรานนกการพิมพ์.**
- เมธี ปิไลนธนานันท์. (2529). **การบริหารงานบุคคลในวงการศึกษ. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.**
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). **การบริหาร. กรุงเทพมหานคร: เกษมสุวรรณ.**
- สมาน รังสิโยภฤณ. (2528). **ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร. กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชาชน.**
- สมบูรณ์ ธรรมลังกา. (2541). **การบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2528). **การศึกษาเอกชนในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.**
- อุทัย หิรัญญ์. (2531). **หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.**

การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอบสวนวินัย

พระสังฆาธิการกับวินัยตำรวจ

A Comparative Study on the Disciplinary Investigation of the Buddhist Ecclesiastical Officials and the Police

วิจิตร เรือนอินทร์¹, พิสิษฐ โครตรสุโพ²

Vijit Ruan-in¹, Phisit Kotsupho²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่¹

คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus¹

Faculty of humanities, Chiang Mai University²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาดังนี้ 1. วิธีการสอบสวนวินัยพระสังฆาธิการ 2. วิธีการสอบสวนวินัยตำรวจ 3. เปรียบเทียบวิธีการสอบสวนวินัยพระสังฆาธิการ กับ วิธีการสอบสวนวินัยตำรวจวินัยเป็นกฎกติกาของสังคมเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่วนวินัยพระพุทธศาสนานั้น แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (1) อนุาจารย์วินัย คือ วินัยของบรรพชิต ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ เป็นผู้ปฏิบัติโดยยึดถือพระวินัยปิฎก เป็นหลักในการควบคุมประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ (2) อาจารย์วินัย ได้แก่ วินัยคฤหัสถ์เป็นผู้ปฏิบัติ คือ การงดเว้นจากอกุศลกรรมต่างๆ โดยยึดถือจารีตประเพณี กฎหมายระเบียบ เป็นหลักในการควบคุมความประพฤติและปฏิบัติหน้าที่วิธีการสอบสวนวินัยพระสังฆาธิการ คือ การลงโทษวินัยทางปกครองของคณะสงฆ์มีอำนาจสอบสวนตามลำดับชั้น โดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และ ตามกฎหมายอาชญากรรม มาตรา 24 (พ.ศ.2541) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ มีโทษวินัยหรือจรรยา 2 ประเภท (1) วินัยอย่างร้ายแรง (2) วินัยไม่ร้ายแรง มี 4 สถาน (1) ถอดถอนออกจากหน้าที่ (2) ปลดออกจากหน้าที่ (3) ตำหนิโทษ (4) ภาคทัณฑ์โทษทางนิคหกรรม มีโทษ 2 ประเภท (1) ให้สึก (2) ไม่ให้สึก วิธีการสอบสวนวินัยตำรวจ คือ การลงโทษตำรวจทุกระดับชั้น ยศ มีวินัย 2 ประเภท (1) วินัยอย่างร้ายแรง (2) วินัยไม่ร้ายแรง อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติมใหม่ พ.ศ.2554) มี 7 สถาน (1) ไล่ออก

ออก (2)ปลดออก (3)ตัดเงินเดือน (4) กักขัง (5) กักขัง (6) ภาคทัณฑ์ (7) ทัณฑ์กรรม และกฎคณะกรรมการข้าราชการตำรวจว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.2547

เมื่อนำมาเปรียบเทียบวิธีการสอบสวนวินัยพระสังฆาธิการกับวิธีการสอบสวนวินัยตำรวจ ผู้วิจัย พบว่ามีหลักการที่สำคัญ ซึ่งมีความแตกต่างกัน มี 8 ประการ ดังนี้ (1) การเป็นเจ้าพนักงาน (2) ประเภทวินัย (3) วิธีการลงนิคหกรรมกับการสอบสวน (4) การพิจารณาอิทธิพลกับการสอบสวน (5) ระยะเวลาการลงนิคหกรรมกับการสอบสวน (6) การอ้างพยานหลักฐาน (7) การมีสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา (8) การลงโทษทางวินัย ซึ่งรายละเอียดเป็นเรื่องที่น่านศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: สอบสวน; วินัย; พระสังฆาธิการ; ตำรวจ

Abstract

This research aims consisted of 3 objectives as 1) to study the disciplinary investigation procedure for the Buddhist Ecclesiastical Administrative officials, 2) to explore the disciplinary investigation procedure for Thai police and 3) to make a comparative study of both procedures.

The discipline or Vinaya is considered as the rule of society in order to live in peace. Regarding to Vinaya in Buddhism, it was classified into 2 categories viz. 1) Anāgāriya Vinaya or the disciplines for Bhikkhu and Bhikkhni; the regulatory framework for the Buddhist monastic community or Sangha, based on the canonical texts called Vinaya Piaka and 2) Āgāriya Vinaya or the regulatory framework for lay Buddhist people such as the abstention from unwholesomeness.

The disciplinary investigation procedure for the Buddhist Ecclesiastical officials is the disciplinary punishment to the Ecclesiastical Administrative Officer according to the hierarchy based on the virtue of Sasgha Act B.E. 2505 as amended in BE 2535 (No.2) and Rule of Council of Elders (Mahāthera samāgama) No. 24 (BE 2541) on the appointment and withdrawal of the ecclesiastical official.

The disciplinary offence can be divided into 2 categories viz. (1)

Major Offences and (2) Minor Offences. There are 4 level of punishment as 1) removed from the duty, 2) deposition, 3) threaten with punishment and 4) probation. The Niggahakamma or suppression consisted of 2 levels of punishment as: (1) expulsion from monkhood (2) probation.

The disciplinary investigation for police officers, it can be divided into 2 categories as: 1) serious and 2) innocent. By the virtue of the Police Act BE 2547 as amended in BE 2554, the punishments were consisted of 7 positions as: 1) dismiss, 2) dismantle, 3) reduce wages, 4) imprison, 5) quarantined to a guard, 6) probation and 7) punishment. However, they will be investigated by Police Act BE 2547 and the Rules of Police Commission BE 2547 on the investigation and consideration. When it is compared, it was found 8 difference factors: (1) being a treasurer (2) kind of discipline (3) the method of Niggahakamma and investigation (4) the consideration of Adhikarana and the method of investigation (5) the duration of Niggahakamma and its investigation (6) citing evidence (7) the rights of the accused (8) methods of disciplinary punishment.

Keywords: Investigation; Disciplinary; Buddhist Ecclesiastical Officials; Police

บทนำ

วินัยมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องชี้หน้าและควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมให้เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยอาศัยเครื่องมือต่างๆ เช่น การลงโทษ การให้รางวัล หรือการให้คำปรึกษา วินัยเป็นหัวใจสำคัญในการที่กลุ่มคนจะมาอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข องค์การจำเป็นต้องมีระบบวินัยที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้เป็นแนวทางให้สมาชิกปฏิบัติตนตาม ที่องค์การต้องการ ในอดีตบุคคลทั่วไปจะนึกถึงวินัยกับการลงโทษที่รุนแรง แต่ในทางปฏิบัติ เราสามารถเลือกระบบวินัยที่มีความรุนแรงหรือไม่ใช้ความรุนแรงก็ได้ ตามความเหมาะสม ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ในการรักษาวินัยขององค์กรต้องเข้าใจวัตถุประสงค์และประเภทของวินัย อย่างละเอียด เพื่อสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อองค์การและบุคลากร (ณัฐพันธ์ เจริญพันธ์, 2542: 328)

คำว่า “วินัย” ที่นำมาใช้ในพระพุทธศาสนาช่วงต้น หมายถึง พุทธบัญญัติเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตและวิธีดำเนินกิจการหน้าที่ของภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ ต่อมา คำว่าวินัยได้มีความหมายที่กว้างขวางออกไปมาก กล่าวคือ คำว่า “วินัย” มิใช่เป็นเพียงพุทธบัญญัติเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตและวิธีดำเนินกิจการหน้าที่ของภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์เท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบ ความประพฤติความเป็นอยู่ของคน และกิจกรรมของหมู่ชนที่นอกเหนือไปจากภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ได้อีกด้วย ดังนั้น ความหมายของวินัยจึงมีอยู่ 2 อย่างคือ 1) การฝึกให้มีความประพฤติและความเป็นอยู่เป็นระเบียบแบบแผน หรือ การบังคับควบคุมตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผน รวมทั้งการใช้ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ เป็นเครื่องจัดระเบียบความประพฤติ ความเป็นอยู่ของคน และกิจกรรมของหมู่ชน 2) ระเบียบแบบแผนกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ที่วางลงไว้เป็นหลักหรือเป็นมาตรฐานสำหรับใช้ฝึกคน หรือใช้บังคับควบคุมตน ตลอดจนเป็นเครื่องจัดระเบียบความประพฤติ ความเป็นอยู่ของคนและกิจการของหมู่ชนให้เรียบร้อยดีงาม (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2542: 449-450)

ในองค์กรสงฆ์ ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยขององค์กรสงฆ์นั้น ก็คือ พระสังฆาธิการ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการปกครองคณะสงฆ์ โดยมีหลักการปกครองคือ มุ่งหมายความสงบเรียบร้อย มุ่งความเจริญองกาม และมุ่งความสามัคคีปรองดอง ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้เป็นเครื่องหมายของสมรรถภาพของการปกครอง ในขณะเดียวกันในการปกครองพระสงฆ์ให้ได้ผลดีตามหลักการ ดังกล่าวนั้น (พระธรรมญาณมุนี, 2526: 47)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่แท้จริงก็คือ กฎหมายสงฆ์ยังขาดบทบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาคความนิคหกรรมชั้นสอบสวนรองรับ เพื่อให้สามารถพิจารณาวินิจฉัยอธิกรณ์ได้อย่างยุติธรรม รวดเร็ว เนื่องจากการละเมิดพระวินัยบางอย่างนั้น ลักษณะการทำผิดไม่เปิดเผย ลึกลับ ซับซ้อนตามสภาพสังคมที่วุ่นวาย การกระทำความผิดเกิดขึ้นหลายท้องที่หรือนอกราชอาณาจักร นอกจากนี้ยังมีขบวนการลี้ภัยพระ มีการกระทำความผิดเป็นขบวนการ มีการจัดฉาก ใส่ร้ายป้ายสี การดำเนินการตามกฎหมายอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 11 (พ.ศ.2521) ว่าด้วยการลงนิคหกรรม มีข้อบกพร่อง เพราะไม่ได้กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการสอบสวน จึงไม่มีอำนาจตามกฎหมายรองรับในการดำเนินการใดๆ เช่น ออกหมายเรียกพยานหรือหมายค้น จึงทำให้กระบวนการนิคหกรรมขาดประสิทธิภาพ จากการศึกษาพบว่า ในประวัติศาสตร์มีการบัญญัติให้การละเมิดพระวินัยปฐมปาราชิก (ข้อเสพเมถุน) การให้ทรัพย์สินแก่คฤหัสถ์เป็นความผิดที่มีโทษอาญาและ

เคยมีการบัญญัติวิธีพิจารณาความนิคหกรรม ขึ้นสอบสวน แต่ภายหลังได้มีการยกเลิกไป (ธรรมวัตร อนุตรอริยกุล, 2535)

เช่นเดียวกับสำนักตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง คือ การรักษาความสงบเรียบร้อย การให้ความยุติธรรม การให้บริการ การอำนวยความสะดวกกับประชาชนผู้มาติดต่อราชการด้วยความถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม อาจกล่าวได้ว่า ภารกิจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทั่วไปคือ รักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอกเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รักษากฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางอาญา บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ดูแลผลประโยชน์ของสาธารณะ (กรมตำรวจ, 2505: 2)

ในเมื่อข้าราชการตำรวจบางนายละเมิดระเปียบวินัย ย่อมมีผลกระทบต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติอย่างเลี่ยงไม่ได้ จึงต้องมีการลงโทษทางวินัยตามกระบวนการโดยอาศัยพระราชบัญญัติข้าราชการตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2550 และกฎ ระเบียบ และข้อบังคับอื่นๆ ซึ่งว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ (พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ, 2550: 28-40) เช่นเดียวกับการควบคุมพฤติกรรมของพระสงฆ์ ต้องอาศัยวินัยสงฆ์ หรือ พระวินัย เป็นกฎหมายของพระภิกษุ เป็นเครื่องควบคุมความประพฤติการปฏิบัติตนของภิกษุให้เป็นนักบวชที่น่าเคารพเลื่อมใส ทำให้ผู้พบเห็นเกิดความศรัทธาชื่นชม และมีใจโน้มเข้าหาเพื่อฟังธรรมต่อไป พระวินัยนั้นพระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติตามเหตุที่บังเกิดขึ้น เมื่อมีภิกษุทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมหรือทำความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่ง พระพุทธเจ้าก็ทรงประชุมสงฆ์ มีการสอบสวนอภิรณหรืออคติความ ตรัสถามเรื่องราวจากภิกษุผู้กระทำผิดให้ได้ความกระจ่าง แล้วทรงชี้ให้เห็นโทษของความประพฤติผิดนั้นๆ พร้อมกับทรงชี้ทางที่ควรประพฤติให้สงฆ์ได้ทราบ ข้อห้ามนั้นจึงบัญญัติขึ้นเป็นพระวินัย ห้ามมิให้ภิกษุทำอีกต่อไป การทำผิดพระวินัยเรียกว่า อาบัติ พระภิกษุที่อาบัติต้องรับโทษหนักเบาตามความรุนแรงของอาบัติที่กระทำ พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติขึ้นความผิดที่รุนแรงมากน้อยตามลำดับ ดังนี้ คือ ความผิดขั้นสูงสุดเรียกว่า ปาราชิก โดยการไล่ออกจากหมู่ ขึ้นรองลงมาตามลำดับคือ สังฆาทิเสส โดยการลงทัณฑ์ และนอกจากนั้นก็ยังมีอาบัติอื่นๆ ได้แก่ อนียต นิสสัคคียปาจิตตีย์ ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะ ซึ่งจะมิบทลงโทษตามความหนักเบา รวมไปถึงขั้นต่อนหรือกระบวนการในการพิจารณาสอบสวนทางวินัยหรือวิธีระงับอภิรณที่เกิดขึ้น

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ

กระบวนการสอบสวนพระวินัยของพระสงฆ์กับวินัยของพนักงานตำรวจว่า มีความเหมือนกันและแตกต่างกันในประเด็นใด ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการชั้นสอบสวนพิจารณาหา มูลผิดเพื่อหาความเป็นธรรมให้กับผู้เสียหายหรือผู้ถูกฟ้องร้อง ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณา การลงโทษและตลอดถึงควบคุมความประพฤติปฏิบัติของคนในองค์กรให้เป็นไปในแนวทาง เดียวกัน และอีกประการหนึ่ง ยังมีประชาชนทั่วจำนวนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจขั้นตอน การพิจารณาสอบสวนโทษทั้งวินัยสงฆ์ และขั้นตอนการพิจารณาสอบสวนโทษทางวินัยตำรวจ ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่ประชาชนทั่วไปและพระสงฆ์จะได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้องและ สามารถนำมาใช้เทียบเคียงกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการปรับประยุกต์ใช้ในการ บริหารองค์กรในเรื่องกระบวนการสอบสวนให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย ซึ่งนับเป็น แนวทางในการศึกษาการบริหารปกครององค์กรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการสอบสวนวินัยพระสังฆาธิการตามพระราชบัญญัติคณะ สงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และกฎหมายอาญาฉบับที่ 16 พ.ศ. 2535 ว่าด้วยถอดถอนพระสังฆาธิการ
2. เพื่อศึกษากระบวนการสอบสวนวินัยตำรวจตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่ง ชาติ พ.ศ.2547 กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2547 และ กฎ ก.ตร. ว่าด้วยการ สืบสวนพิจารณา พ.ศ.2547
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการสอบสวนวินัยพระสังฆาธิการกับ กระบวน การสอบสวนวินัย
4. เพื่อสังเคราะห์ รูปแบบกระบวนการสอบสวนให้เหมาะสมและยุติธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Research) ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่พิมพ์ 2539 และ ตำราทางวิชาการต่าง ๆ ประกอบการวิจัยโดยมีลำดับขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเอกสารชั้นปฐมภูมิ โดยวิธีเก็บข้อมูลจาก พระราชบัญญัติคณะ สงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 กฎหมายอาญาฉบับที่ 16 พ.ศ.2535 ว่าด้วยถอดถอนพระสังฆาธิการและกฏนิคหกรรมของมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 11 พ.ศ.2521

ว่าด้วยการลงนิคหกรรม พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2547 และ กฎ ก.ตร. ว่าด้วยการสืบสวนพิจารณา พ.ศ. 2547

2. รวบรวมข้อมูลชั้นหุติยภูมิ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำราการบรรยายของพนักงานสอบสวนตำรวจ ตำราการบรรยายของคณะกรรมการสอบสวนของคณะพระสงฆ์ บทความ สิ่งตีพิมพ์ ที่เกี่ยวข้อง

3. นำข้อมูลศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. สรุปข้อมูลเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

กระบวนการสอบสวนวินัยพระสังฆาธิการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และกฎหมายอาญาฉบับที่ 16 พ.ศ.2535 ว่าด้วยการถอดถอนพระสังฆาธิการ

วินัยของพระสังฆาธิการ มี 2 ประเภท ดังนี้

(1) จริยาอย่างร้ายแรง ข้อ 55 ได้บัญญัติว่า “การถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่นั้นจะทำให้ได้ต่อพระสังฆาธิการละเมิดจริยาอย่างร้ายแรง “ กรณีนี้มีผลกระทบกระเทือนต่อคณะสงฆ์และสังคมทั่วไปอย่างรุนแรง รวมไปถึงผิดกฎหมายอาญาหรือฝ่ายอาณาจักรอีกด้วย มี 5 ประการ ดังนี้ หุจริตต่อหน้าที่ ละทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเกินกว่า 30 วัน ชัดคำสั่งอันชอบด้วยการคณะสงฆ์ และการขัดคำสั่งนั้น เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่การคณะสงฆ์ ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่การคณะสงฆ์ ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(2) จริยาไม่ร้ายแรง เป็นการละเมิดที่มีผลกระทบ คณะสงฆ์และสังคมไม่รุนแรง

วิธีการสอบสวนวินัยของพระสังฆาธิการ

การสอบสวนวินัยพระสังฆาธิการที่ละเมิดจริยาในกฎหมายอาญาฉบับที่ 16 พ.ศ. 2535 ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ เป็นวิธีการสอบสวน เฉพาะการละเมิดวินัยหรือจริยาเท่านั้น เพราะว่าพระสังฆาธิการ เป็นพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งหน้าที่ทางการปกครอง ดังนั้น กฎหมายอาญาฉบับนี้ ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์ไว้อย่างกว้างๆ วิธีการสอบสวนยังไม่ชัดเจนนัก จึงจำเป็นต้องใช้กฎหมายอาญาฉบับที่ 11 พ.ศ.2521 ว่าด้วยการลงนิคหกรรม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่

2) พ.ศ.2535 ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์ไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎหมายมหาเถรสมาคมต่างๆ ที่ได้บัญญัติขึ้นที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ มิใช่พระวินัยบัญญัติ เป็นวินัยลำดับรองที่บัญญัติขึ้นมาภายหลัง ซึ่งเป็นกฎหมายที่ฝ่ายอาณาจักรตราขึ้นไว้เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในอันที่จะบริหารงานปกครองคณะสงฆ์ การลงนิกหกรรม ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของพระผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดตามลำดับชั้น เป็นผู้พิจารณาว่าจะมีการสอบสวนหรือไม่อย่างไร มี 2 ประเด็นดังนี้

(1) ถ้ารับสารภาพ ไม่ต้องมีการสอบสวนทางวินัย และไม่ต้องใช้กฏนิกหกรรม ถือว่ายุติเรื่องลงโทษด้วยตนเองโดยใช้จิตสามัญสำนึกเป็นหลักสำคัญ

(2) ถ้าไม่รับสารภาพหรือดื้อแพ่ง ต้องมีการสอบสวนทางวินัย โดยใช้ กฎมหาเถรสมาคมฉบับที่ 11 (พ.ศ.2521) ว่าด้วยการลงนิกหกรรม

วิธีปฏิบัติการสอบสวนเบื้องต้นในการลงนิกหกรรม คือ มี 4 วิธี ดังนี้

1. มีการฟ้อง

ก. ฝ่ายผู้ร้องปฏิบัติดังนี้

(1) ต้องยื่นฟ้องเป็นหนังสือลงลายมือชื่ออันแท้จริงของโจทก์ ไม่ใช่บัตรสนเท่ห์หรือหนังสือที่ส่งทางไปรษณีย์

(2) ต้องยื่นฟ้องด้วยตนเอง เว้นแต่ไม่สามารถไปยื่นฟ้องด้วยตนเอง จะมีหนังสือมอบให้ผู้ใดผู้หนึ่งไปยื่นฟ้องแทนก็ได้

(3) ต้องยื่นต่อเจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะสังกัต หรือเจ้าคณะเจ้าของเขต ในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผู้พิจารณา มีอำนาจลงนิกหกรรม (พระราชรัตนกวี (ไสว สุจิตโต), 2523: 99)

2. การกล่าวหา

ฝ่ายผู้กล่าวหา เมื่อมีผู้กล่าวหาบอกกล่าวการกระทำความผิดของพระภิกษุ โดยยื่นคำกล่าวหาเป็นหนังสือด้วยตนเอง ต่อเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะเจ้าสังกัต หรือเจ้าคณะเจ้าของเขตในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผู้พิจารณา มีอำนาจลงนิกหกรรมตามที่กำหนดไว้ในลักษณะ 2 แล้วแต่กรณี

ฝ่ายผู้รับคำกล่าวหา ได้กำหนดให้พระภิกษุผู้พิจารณาตรวจลักษณะของผู้กล่าวหาและลักษณะของคำกล่าวหาโดยอนุโลมตามลักษณะของคำฟ้องก่อน ถ้าปรากฏว่าผู้กล่าวหาและคำกล่าวหาเหล่านั้นต้องด้วยลักษณะดังกล่าวแล้ว ให้สั่งรับคำกล่าวหาไว้พิจารณาดำเนินการและเมื่อได้ไต่สวนมูลคำกล่าวหาแล้ว ปรากฏว่าคำกล่าวหาไม่มีมูล ให้เป็นอันถึงที่สุด

ถ้าปรากฏว่าผู้กล่าวหาหรือคำกล่าวหาขึ้นบกพร่องจากลักษณะดังกล่าวแล้ว ให้สิ่งไม่รับคำกล่าวหาขึ้น โดยระบุข้อบกพร่องไว้ในคำสั่งและแจ้งให้ผู้กล่าวหาทราบ แต่ถ้าเป็นกรณีความผิดครุภาพติ ให้สิ่งไม่รับคำกล่าวหาขึ้นโดยความเห็นชอบของคณะผู้พิจารณาชั้นต้น ตามที่กำหนดไว้ในลักษณะ 2 แล้วแต่กรณี คำสั่งไม่รับคำกล่าวหาดังกล่าวให้เป็นอันถึงที่สุด

3. การแจ้งความผิด เป็นขั้นตอนที่ผู้แจ้งความผิดซึ่งเป็นพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ ชั้นใดชั้นหนึ่งได้พบเห็นพฤติการณ์อันเป็นที่น่ารังเกียจสงสัยในความผิดของพระภิกษุหรือพบเห็นการกระทำความผิดของพระภิกษุ

4. การพบเห็นความผิด เป็นขั้นตอนที่พระภิกษุผู้พิจารณา มีอำนาจลงนิคหกรรม ได้พบเห็นพฤติการณ์อันเป็นที่น่ารังเกียจสงสัยในความผิดของพระภิกษุ หรือพบเห็นการกระทำความผิดของพระภิกษุ

เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า วิธีปฏิบัติเบื้องต้นในการลงนิคหกรรมทั้ง 4 นี้แสดงให้เห็นว่าการให้อำนาจลงนิคหกรรมแก่พระภิกษุผู้สารภาพผิดก็ดี แก่พระภิกษุผู้กระทำความผิดต่อหน้า ผู้มีอำนาจลงนิคหกรรมก็ดี นอกจากเพื่อความสะดวกและรวดเร็วแล้ว ยังชอบด้วยระบบอาจารย์ปกครองศิษย์ เว้นแต่ในกรณีกระทำความผิดอย่างประจักษ์ชัดต่อหน้า ผู้มีอำนาจลงนิคหกรรมนั้นยอมให้สิทธิอุทธรณ์และฎีกาได้ ก็เพื่อความถูกต้องและเป็นธรรมเป็นสำคัญ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535.

วิธีไต่สวนมูลฟ้องในการลงนิคหกรรม

คำว่า มูลฟ้อง หมายถึง มูลเหตุแห่งการฟ้องของโจทก์ซึ่งฟ้องจำเลยด้วยมูลเหตุ 3 อย่างคือ โจทก์ได้พบเห็นการกระทำความผิดของจำเลยด้วยตนเอง โจทก์ได้ยินการทำความผิดของจำเลยด้วยตนเองหรือได้ฟังคำบอกเล่าที่มีหลักฐานอันควรเชื่อถือได้ และโจทก์รังเกียจสงสัย โดยมีพฤติการณ์อันน่าเชื่อว่าจำเลยได้กระทำความผิด

ผู้ไต่สวนมูลฟ้อง กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นเป็น 5 เรื่อง คือ

1. ขอบเขตและข้อพิสูจน์มูลฟ้อง

2. วิธีปฏิบัติในการไต่สวนมูลฟ้อง

(ก) การไต่สวนมูลฟ้องให้กระทำเป็นการลับ

(ข) ห้ามมิให้บุคคลผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่ทำการไต่

(ค) หากมีผู้ใดที่อยู่ในบริเวณไต่สวนก่อความไม่สงบขึ้น คณะผู้พิจารณามี

อำนาจสั่งให้ผู้ผู้นั้นตั้งอยู่ในความสงบเรียบร้อย

(ง) เมื่อจะดำเนินการไต่สวนมูลฟ้อง ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นแจ้งวัน เวลา และสถานที่ทำการไต่สวนมูลฟ้อง พร้อมทั้งส่งสำเนาคำฟ้องของโจทก์ให้จำเลยทราบ

3. วิธีปฏิบัติเมื่อมีเหตุขัดข้อง ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องใดๆ เกิดขึ้นก่อนไต่สวนมูลฟ้องหรือระหว่างไต่สวนมูลฟ้อง

4. วิธีปฏิบัติเมื่อทำการไต่สวนเสร็จ มีดังนี้

(ก) คำฟ้องเรื่องใดมีมูล ให้ส่งประทับฟ้อง แล้วดำเนินการวิธีปฏิบัติไว้ในข้อ 21 โดยให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นปฏิบัติดังนี้ คือ

(ข) คำฟ้องเรื่องใดไม่มีมูล ให้ส่งยกฟ้อง และแจ้งให้โจทก์ทราบ

5. วิธีปฏิบัติเมื่อมีคำสั่งยกฟ้อง แบ่งเป็น 2 กรณีดังนี้

(ก) ถ้าเป็นกรณีความผิดครุขึ้นไปยังผู้ออกคำสั่ง เพื่อแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่ง ถ้าคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์วินิจฉัยว่าคำฟ้องนั้นมีมูลให้ดำเนินการต่อไป ถ้าวินิจฉัยว่าคำฟ้องนั้นไม่มีมูลให้เป็นอันถึงที่สุด

(ข) ถ้าเป็นกรณีความผิดครุซึ่งเป็นคำสั่งมหาเถรสมาคม โจทก์จะอุทธรณ์มิได้หรือเป็นกรณีความผิดลหุบาปติ คณะผู้พิจารณาชั้นต้นสั่งยกฟ้องแล้ว ก็ให้เป็นอันถึงที่สุด โจทก์จะอุทธรณ์มิได้เหมือนกัน (กฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2521), 2521: 52)

การพิจารณาวินิจฉัยชั้นอุทธรณ์ โจทก์และจำเลย

มีสิทธิ 2 กรณีดังนี้

1. อุทธรณ์ได้ในปัญหาข้อเท็จจริง

2. อุทธรณ์ปัญหาพระวินัย

โดยให้ระบุข้อเท็จจริงที่ยกขึ้นอ้างอิงไว้โดยย่อ ส่วนข้อพระวินัยที่ยกขึ้นอ้างอิงให้แสดงไว้โดยชัดเจนและต้องเป็นข้อพระวินัยที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นต้น ซึ่งในกรณีอุทธรณ์คำวินิจฉัยชั้นต้นตามความในวรรค 1 ให้ยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือพร้อมด้วยสำเนาอีกตามจำนวนที่จะต้องส่งแก่อีกฝ่ายหนึ่งต่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นภายใน 30 วัน นับแต่วันทราบคำวินิจฉัยนั้น ตามความในข้อ 39

การพิจารณาวินิจฉัยชั้นฎีกาโจทก์และจำเลย

มีสิทธิ 2 กรณีดังนี้

(1.) ฎีกาปัญหาข้อเท็จจริง

(2.) ฎีกาปัญหาพระวินัย ส่วนเรื่องข้อเท็จจริงและข้อพระวินัยที่ยกขึ้นอ้างอิง

ในฎีกาให้นำความในข้อ 41 วรรค 1 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ส่วนปัญหาข้อเท็จจริงตามความ

ในวรรค 1 ห้ามมิให้โจทก์จำเลยฎีกาในกรณี ดังต่อไปนี้

1. คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์วินิจฉัยลงนิคหกรรมแก่จำเลยยืนตามคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นเกี่ยวกับความผิดอย่างอื่น นอกจากความผิดอันเดิมวัตถุ
2. คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์วินิจฉัยลงนิคหกรรมแก่จำเลยยืนตามคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นเกี่ยวกับความผิดที่มีการวินิจฉัยลงนิคหกรรมเกินกว่าคำฟ้องของโจทก์ตามความในข้อ 37 (3) นอกจากความผิดอันเดิมวัตถุ
3. คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์วินิจฉัยลงนิคหกรรมแก่จำเลยยืนตามคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้น ให้ยกฟ้องของโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริงเช่นเดียวกัน

การลงโทษวินัยพระสังฆาธิการ

มี 2 กรณี

1. โทษนิกหกรรม ตามกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2521 ว่าด้วยการลงนิคหกรรม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ซึ่งให้อำนาจแก่องค์คณะผู้พิจารณาตามลำดับชั้นและมีมติลงโทษพระสังฆาธิการที่ละเมิดพระวินัยบัญญัติมี 2 กรณี ดังนี้

(1) ไม่ยอมรับนิกหกรรมตามคำวินิจฉัยให้สึก ไม่สึกภายในสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่รับคำวินิจฉัย อาจเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 26 ซึ่งกำหนดโทษอาญาไว้ในมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

(2) ไม่ยอมรับนิกหกรรมตามคำวินิจฉัยไม่ถึงให้สึก ให้ผู้บังคับบัญชารายงานโดยลำดับถึงมหาเถรสมาคม เมื่อมหาเถรสมาคมวินิจฉัยและมีคำสั่งให้สละสมณเพศแล้วไม่สึกภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยของมหาเถรสมาคมอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 27 วรรค 2 ซึ่งกำหนดโทษอาญาไว้ในมาตรา 42 พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ในกรณีเช่นนี้ ให้พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดของจำเลยรูปนั้นขออารักขาต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายราชอาณาจักร” (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา, 2554: 186)

2. การลงโทษวินัยหรือจริยามี 2 ประเภท

(1) โทษวินัยร้ายแรง มีดังนี้

(1.1) ถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่กรณีเช่นนี้ให้ผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดรายงานโดยลำดับจนถึงผู้มีอำนาจแต่งตั้งเมื่อได้สอบสวนและได้ความจริงตามรายงานนั้นแล้วให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งสั่งถอดถอนตำแหน่งได้ แต่ยังคงเป็นสมณะเพศอยู่ ส่วนตำแหน่งหน้าที่ที่สิ้นสุดลง

(1.2) ปลอดภัยจากตำแหน่งหน้าที่ กรณีเช่นนี้ถ้าปรากฏว่าการพิจารณาหรือสอบสวนจะไม่ได้ความสัตย์ว่าได้กระทำผิด แต่มีมลทินหรือมัวหมอง ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณา ถ้าเห็นว่าจะให้กลับเข้ารับหน้าที่อีก อาจเสียหายแก่การคณะสงฆ์ ก็สั่งปลอดภัยจากตำแหน่งหน้าที่ได้ แต่ยังคงเป็นสมณะเพศอยู่ ส่วนตำแหน่งหน้าที่สิ้นสุดลง

(2) โทษวินัยไม่ร้ายแรงมีดังนี้

(2.1) ต่าหนีโทษกรณีเช่นนี้ เมื่อมีเหตุที่ผู้บังคับบัญชาเห็นควรปราณีให้ผู้บังคับบัญชาสั่งต่าหนีโทษโดยแสดงความรับผิดชอบของพระสังฆาธิการรูปนั้นให้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรแต่ยังคงเป็นสมณะเพศอยู่ ส่วนตำแหน่งหน้าที่ยังคงเดิม

(2.2) ภาคทัณฑ์กรณีเช่นนี้ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่ควรลงโทษถึง ต่าหนีโทษ ควรลงโทษเพียงภาคทัณฑ์ก็ให้มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ได้โดยแสดงความรับผิดชอบของพระสังฆาธิการรูปนั้นให้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ยังเป็นพระภิกษุ ส่วนตำแหน่งหน้าที่ยังคงเดิม

วิธีการสอบสวนวินัยตำรวจมี 6 ขั้นตอนดังนี้

(1.) ประธานคณะกรรมการรับทราบคำสั่งให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ส่งสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้คณะกรรมการสอบสวนทราบสำหรับประธานกรรมการให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาไปให้ด้วยและให้ประธานกรรมการสอบสวนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน

(2.) ประชุมวางแผนทางการสอบสวน

เมื่อประธานกรรมการได้รับเรื่องตามข้อ 6 (2) แล้ว ให้ดำเนินการประชุมคณะกรรมการสอบสวนเพื่อพิจารณาวางแผนทางการสอบสวนต่อไป การประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่การประชุมตามข้อ 18 และข้อ 31 ต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด

(3.) การรวบรวมพยานหลักฐานเรื่องที่กล่าวหาประชุมพิจารณาพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา

การประชุมต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดการประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีประธานกรรมการอยู่ร่วมประชุมด้วย ผลการประชุมลงมติมี 2 กรณี

1. กรณีไม่มีมูล ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการประชุม เพื่อพิจารณาว่า มีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร และ ถ้าเห็นว่ายังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการตามที่ถูกกล่าวหา ก็ให้มีความเห็นควรยุติเรื่อง

2. กรณีมีมูล ถ้าเห็นว่าเป็นความผิดวินัยฐานใด ตามมาตราใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 101 อย่างไร ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาดังกล่าวและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา สำหรับพยานบุคคลจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ โดยให้คำนึงถึงหลักการคุ้มครองพยาน (4.) การแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้กล่าวหาทราบเปิดโอกาสยื่นหนังสือชี้แจง (แบบ สว. 3 (ข้อ 18 ว.2 ว.3))

ถ้าเห็นว่าเป็นความผิดวินัยฐานใด ตามมาตราใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 101 อย่างไร ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาดังกล่าวและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา สำหรับพยานบุคคลจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ โดยให้คำนึงถึงหลักการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ การแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้แจ้งพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาเท่าที่มีตามที่ปรากฏไว้ในสำนวนให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแม้พยานหลักฐานจะฟังได้เพียงว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

การแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามวรรคสอง ให้ทำบันทึกมีสาระสำคัญตามแบบ สว.3 ที่ ก.ตร. กำหนด โดยทำเป็นสองฉบับ เพื่อมอบให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย

เมื่อดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสามแล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนถามผู้ถูกกล่าวหาว่าจะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือหรือไม่ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาประสงค์จะยื่น คำชี้แจงเป็นหนังสือให้คณะกรรมการสอบสวนให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาเขียนคำชี้แจงภายในเวลา อันสมควร แต่อย่างช้าไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำเพิ่มเติมรวม

ทั้งนำสืบแก้ข้อกล่าวหาด้วย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ประสงค์จะยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการให้ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาโดยเร็ว เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เสร็จแล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ 31 และข้อ 32 ต่อไป

(5) การรวบรวมพยานหลักฐานที่ผู้ถูกกล่าวหาอ้าง

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานตามข้อ 18 เสร็จแล้วก่อนเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามข้อ 32 ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าจำเป็นต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ให้ดำเนินการได้ ถ้าพยานหลักฐานที่ได้เพิ่มเติมมานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้คณะกรรมการสอบสวนสรุปพยานหลักฐานดังกล่าวให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้เฉพาะพยานหลักฐานเพิ่มเติมที่สนับสนุนข้อกล่าวหานั้น ทั้งนี้ให้นำข้อ 18 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(6.) การประชุมลงมติ และรายงานการสอบสวนเสนอสำนวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งกรรมการ

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เสร็จแล้วให้ประชุมพิจารณาลงมติดังนี้

1. กรณีกระทำผิดวินัยอันมิใช่ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือหย่อนความสามารถ ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือไม่ อย่างไร

2. กรณีไม่ได้ความแน่ชัดว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่จะถูกลงโทษ ปลดออก หรือไล่ออก แต่มีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนนั้น หากจะให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการและควรให้ออกจากราชการตามมาตรา 102 หรือไม่ อย่างไรเมื่อได้ประชุมพิจารณาลงมติตามข้อ 31 แล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนทำรายงานการสอบสวนโดยมีสาระสำคัญตามแบบ สว. 6 ที่ ก.ตร. กำหนด

การลงโทษวินัยตำรวจ

มี 7 สถานดังนี้

(1.) การลงโทษภาคทัณฑ์ได้แก่การลงโทษแก่ผู้กระทำผิดอันควรต้องรับโทษสถานหนึ่งสถานใดแต่มีเหตุอันควรปรานีจึงเพียงแต่แสดงความผิดผู้นั้นให้ปรากฏไว้

(2.) การลงโทษทัณฑ์กรรมได้แก่การให้ทำงานโยธาการให้อยู่เวรยาม นอกจาก

หน้าที่ประจำหรือการให้ทำงานสาธารณะประโยชน์ซึ่งต้องไม่เกินหกชั่วโมงต่อหนึ่งวัน

(3.) การลงโทษกักขังได้แก่การกักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่สมควรตามที่กำหนด

(4.) การลงโทษกักขังได้แก่การขังในที่จัดไว้เพื่อควบคุมแต่เฉพาะคนเดียวหรือหลายคนรวมกันตามที่จะได้มีคำสั่ง

(5.) การลงโทษ ตัดเงินเดือนได้แก่ ตัดเงินเดือนโดย คิดหักเป็นเปอร์เซ็นต์ตามกฎหมายกระทรวงการคลัง

(6.) การลงโทษ ปลดออก

(7.) การลงโทษไล่ออก (พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547, 2547:38-39) ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการทำการสอบสวนขึ้นก่อน ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงได้แก่ให้ออกจากราชการพ้นสภาพจากการเป็นข้าราชการตำรวจใน 2 กรณีนี้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกฤษฎีกา ตาม กฎ ก.ตร. ว่าด้วยการกฤษฎีกาให้ออก ไล่ออก พ.ศ.2547

เมื่อข้าราชการตำรวจทุกตำแหน่งและชั้นยศ ไม่พอใจหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมกรณีถูกลงโทษทางวินัยทางการปกครองของคณะกรรมการสอบสวน ก็มีสิทธิยื่นต่อศาลปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2554 ตามมาตรา 42 ได้

4. การเปรียบเทียบวิธีการสอบสวนวินัยพระสังฆาธิการกับวินัยตำรวจ ดังตาราง

	ความเหมือนกัน	ความแตกต่างกัน
	1. มีผู้ยื่นฟ้องหรือกล่าวหาพระสังฆาธิการ 2. มีการแจ้งข้อกล่าวหา	1. ผู้ทำการสอบสวนต้องอยู่ในสายงานเดียวกัน 2. ผู้ถูกสอบสวนวินัยไม่มีสิทธิเปลี่ยนหรือคัดค้านผู้ทำการสอบสวน

	<ol style="list-style-type: none"> 3. มีการเปิดโอกาสแก่ข้อกล่าวหา 4. ผู้ทำการสอบสวนวินัย พระสังฆาธิการต้องมีตำแหน่งสูงกว่า 	<ol style="list-style-type: none"> 3. การพิจารณาสอบสวนแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ (1) การพิจารณาชั้นต้น (2) การพิจารณาชั้นอุทธรณ์ (3) การพิจารณาชั้นฎีกา 4 ระยะเวลาทำการสอบสวนวินัย พระสังฆาธิการวิธีปฏิบัติเบื้องต้นไม่ได้ กำหนดไว้
ตำรวจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีผู้ยื่นฟ้องหรือกล่าวหาตำรวจ 2. มีการแจ้งข้อกล่าวหา 3. มีการเปิดโอกาสให้แก้ข้อกล่าวหา 4. ผู้ทำการสอบสวนวินัยตำรวจต้องมีตำแหน่งสูงกว่า 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ทำการสอบสวนไม่ต้องอยู่ในสายงานเดียวกัน 2. ผู้ถูกสอบสวนมีสิทธิเปลี่ยนหรือคัดค้านผู้สอบสวน 3. มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง 4. การพิจารณาสอบสวนมีชั้นเดียว 5. ระยะเวลาทำการสอบสวนวินัยตำรวจได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน

สรุป

คำว่า “วินัย” มีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกชนชั้น เป็นกฎกติกาของสังคมคอยควบคุมความประพฤติของกลุ่มคนในสังคมนั้นๆ เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เมื่อไม่ปฏิบัติตามต้องได้รับโทษทางวินัยตามที่ได้กำหนดไว้ พระสังฆาธิการและข้าราชการตำรวจเป็นบุคคลากรส่วนหนึ่งของสังคม ต่างก็มีวินัยคอยควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อได้กระทำผิดวินัยแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ต้องรับดำเนินการพิจารณาลงโทษ นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณา โดยใช้กฏนิติกรรมเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เมื่อนำเอาวิธีการสอบสวนมาเปรียบเทียบแล้วได้พบกับความเหมือนและความแตกต่าง ข้อบกพร่องหรือจุดเด่นจุดด้อย เพื่อนำเอาส่วนนั้นไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรคณะสงฆ์และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. (2540). **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: การการศาสนา.
- กรมตำรวจ. (2505). **คู่มือปฏิบัติราชการเกี่ยวกับตำรวจภูธรจังหวัด**. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายอำนวยการกรมตำรวจ.
- ณัฐพันธ์ เขจรพันธ์. (2542). **การจัดการทรัพยากรบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- _____. (2547). **กฎ ก.ตร. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา**.
- _____. (2541). **กฎหมายมหาชน ฉบับที่ 24. ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอน พระสังฆาธิการ**.
- _____. (2521). **กฎหมายมหาชน ฉบับที่ 11. ว่าด้วยการลงนิคหกรรม พร้อม**
ด้วยคำแนะนำ และแบบสำหรับใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรม.
- _____. (2552). **หนังสือคู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วย พระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ**
และคำสั่ง ของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.

การศึกษาวิเคราะห์เชิงจริยศาสตร์เรื่องการยุติการตั้งครรภ์

ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด

A Critical Study of the Ethical Issues in Termination of Pregnancy following Prenatal Diagnosis

สุทธิรักษ์ นภาพันธุ์¹, สมหวัง แก้วสุฟอง²

Sutthirak Napapun¹, Somwang Kaewsufong²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่¹

คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus¹

Faculty of humanities, Chiang Mai University²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เชิงจริยศาสตร์เรื่องการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด” มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่ 1. เพื่อศึกษาการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเชิงจริยศาสตร์กรณียุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดโดยใช้ทฤษฎีจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยมและทฤษฎีกรณีธรรม

ผลการศึกษา พบว่า ในปัจจุบันเทคโนโลยีการตรวจวินิจฉัยก่อนคลอดเป็นการวินิจฉัยโรคทางพันธุกรรมหรือความพิการแต่กำเนิดของทารกในครรภ์ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยหลีกเลี่ยงการมีลูกเป็นโรคโดยเลือกยุติการตั้งครรภ์ การยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดทำให้เกิดปัญหาเชิงจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วยทางสูติศาสตร์ ประเด็นทางจริยธรรมที่สูติแพทย์และบุคลากรทางสาธารณสุขประสบอยู่เป็นเรื่องของความขัดแย้งระหว่างสถานะทางจริยธรรมของทารกและการเคารพการตัดสินใจของมารดา

ทฤษฎีประโยชน์นิยมเห็นว่าการกระทำที่ดีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเป็นสิ่งที่นำความสุขมากที่สุดและเจ็บปวดน้อยที่สุด พวกเขายอมรับการยุติการตั้งครรภ์ว่าเป็นสิ่งควรกระทำในกรณีที่มีการตั้งครรถ์นั้นก่อให้เกิดอันตรายทั้งด้านร่างกายและจิตใจในสตรีตั้งครรถ์ หรือทารกที่มีความผิดปกติคลอดออกมาทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนอย่างรุนแรง

ตามทฤษฎีจริยศาสตร์กรณีธรรม คานท์เห็นว่า การยุติการตั้งครรภ์ไม่ถูกต้องในทุกสถานการณ์ เพราะเขาเชื่อว่าชีวิตมนุษย์มีค่าอนันต์และควรจะได้รับ ความคุ้มครอง หนึ่งในกฎสากลคือ “ไม่ทำลายชีวิต” การยุติการตั้งครรภ์จะเป็นการกระทำที่ผิดกฎสากลและเป็นการทำลายชีวิตที่มีคุณค่า

คำสำคัญ: จริยศาสตร์; การตั้งครรภ์; คลอดบุตร

Abstract

The research entitled “A Critical Study of the Ethical Issues in the Termination of Pregnancy following Prenatal Diagnosis” consists of 2 objectives as 1) to study the termination of pregnancy following Prenatal diagnosis and 2) to analyze the termination of pregnancy following Prenatal diagnosis of Mind of Ethical theory in Utilitarianism and Deontology.

The results of the research revealed that recent advances in prenatal testing technology have made for a diagnosis of genetic disorders and fetal abnormality. Most of the time termination of pregnancy is accepted for a proven fetal disease and agreement terminate of pregnancy. Termination of pregnancy after Prenatal diagnosis raised important ethical dilemma, Physicians and midwives are faced with a conflict between the woman’s right to self - determination on one hand and the right to life of the child on the other.

Utilitarianism sees the greatest good as that which brings most happiness and least pain. They would be agreed that the mother’s physical or mental health would be more damaged by the continuation of the pregnancy than by its termination or there was a substantial risk that the baby would be born with a severe abnormality. Termination of pregnancy would be the right action. According to Deontology theory, Kant might have felt that termination of pregnancy is wrong in all circumstances. This is because he believed that human life was of infinite value and that it should be protected. He also

believed that one of the universal laws was “do not murder”. Termination of pregnancy would break this universal law and end a valuable life.

Keywords: Ethics; Pregnancy; Prenatally

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่นำมาใช้ในการดูแลสตรีตั้งครรรภ์ ก่อให้เกิดประโยชน์มากมายต่อการดูแลรักษา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ทางสูติกรรมเช่น การวินิจฉัยโรคพันธุกรรมหรือความพิการแต่กำเนิดของทารกในครรภ์ (Prenatal diagnosis) ในไตรมาสแรกของการตั้งครรรภ์มีความสำคัญมากขึ้น การตรวจเพื่อการวินิจฉัยเป็นการตรวจที่มีความแม่นยำสูงและได้รับการยอมรับเป็นสากล สามารถสรุปผลได้ชัดเจนว่ามีโรคหรือความผิดปกติหรือไม่ เทคนิคของการวินิจฉัยก่อนคลอดเช่น การตรวจด้วยคลื่นเสียงความถี่สูง (Ultrasonography) การเจาะดูดน้ำคร่ำ (Amniocentesis) เป็นต้น ซึ่งมีข้อดีเด่นชัดคือ ลดความกังวลใจและให้ความมั่นใจแก่คู่สมรสส่วนใหญ่ถึงภาวะปกติของทารก ทำให้ค้นหาความพิการโดยกำเนิดหรือความผิดปกติได้ตั้งแต่อายุครรภ์ยังน้อย เพิ่มโอกาสทางเลือกในการดูแลระหว่างตั้งครรรภ์ คำจำกัดความของความผิดปกติที่รุนแรงได้แก่ทารกมีโอกาสเสียชีวิตสูงหรือมักไม่รอดชีวิตหลังคลอด และแม้จะรักษาด้วยการใช้ยาแล้ว ยังเกิดความพิการทางด้านร่างกาย และหรือทางจิตใจที่ยอมรับไม่ได้ในมุมมองของผู้ปกครองและแพทย์ การดูแลสตรีตั้งครรรภ์ที่ทารกมีความผิดปกติหรือพิการอย่างรุนแรงจึงเป็นเรื่องที่กระทบต่อชีวิตและสุขภาพของคู่สมรสและครอบครัว รวมถึงการตัดสินใจเลือกและเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญปัญหา การวินิจฉัยได้ก่อนคลอดว่าทารกมีความพิการหรือผิดปกติ มักจะนำไปสู่การทำให้การตั้งครรรภ์สิ้นสุดลง การยุติการตั้งครรรภ์เป็นทางเลือกที่คู่สมรสส่วนมากจะพอใจต่อทางเลือกนี้ เพราะไม่ต้องทนกับความทุกข์ทรมานจากการตั้งครรรภ์และการสูญเสียในอนาคต การวินิจฉัยก่อนคลอดเป็นหัตถการทางสูติศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับให้กระทำอย่างกว้างขวาง โดยระบุประโยชน์ของการวินิจฉัยก่อนคลอดอย่างชัดเจนว่า เพื่อยุติการตั้งครรรภ์ในกรณีตรวจพบทารกในครรภ์ว่าผิดปกติหรือเป็นโรค แต่การใช้เทคโนโลยีได้ก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่างๆทางวัฒนธรรม ทางคุณค่า ทางสังคม และทางด้านจริยธรรมอย่างชัดเจนนำไปสู่ปัญหาที่เป็นประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งแพทย์และพยาบาล เพราะเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางวัฒนธรรมและหลักศาสนาของสตรีตั้งครรรภ์ คู่สมรส และบุคลากร

ทางการแพทย์ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิเคราะห์การยุติการตั้งครรภ์กับทฤษฎีจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยม และทฤษฎีกรณีธรรม เพื่อประกอบการเลือกตัดสินใจว่า การยุติการตั้งครรภ์มีความเหมาะสมและควรกระทำหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเชิงจริยศาสตร์กรณียุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดโดยใช้ทฤษฎีจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยม และทฤษฎีกรณีธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการวิจัยด้วยเอกสาร(Documentary Research) โดยทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือทฤษฎีทางจริยศาสตร์ตะวันตก รายงานการวิจัย และบทความทางวิชาการต่างๆ และศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา การยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด จำแนกปัญหาด้านจริยธรรมในการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด และใช้ทฤษฎีจริยศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง 2 ทฤษฎีคือ ประโยชน์นิยม (Utilitarianism) และกรณีธรรม (Deontology) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสาร โดยนำมาอธิบายโดยแยกออกเป็นบทต่างๆ ในลักษณะของการพรรณนาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

การยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด

ในปัจจุบันมีความก้าวหน้าในทางการแพทย์เป็นอย่างมากในการวินิจฉัยความผิดปกติทางพันธุกรรม โดยสามารถวินิจฉัยได้ก่อนตั้งครรภ์และสามารถตรวจวินิจฉัยจากเลือดหรือเซลล์ของทารกซึ่งตรวจพบเมื่อตั้งครรภ์แล้ว วัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษาและการดูแลก่อนตั้งครรภ์และก่อนคลอด ประการหนึ่งคือ การป้องกันโรคในทารกแรกเกิดที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ โรคที่พบบ่อยและมีผลกระทบต่อสุขภาพของทารกอย่างมากในประเทศไทย ได้แก่ ทารกมีความพิการอย่างรุนแรง ทารกกลุ่มอาการดาวน์ และทารกโรคธาลัสซีเมีย

การป้องกันและควบคุมไม่ให้มีผู้ป่วยรายใหม่และลดความทุกข์ทรมานของครอบครัวที่เสี่ยงต่อการมีลูกที่มีความผิดปกติ มีความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาทั้งทางสาธารณสุข และเศรษฐกิจสังคม โดยมีกระบวนการทั้งการรักษาและการให้การปรึกษา คือ

การให้คำปรึกษาทางพันธุกรรม การตรวจวินิจฉัยทารกในครรภ์ (Prenatal diagnosis) และการยุติการตั้งครรภ์ทารกที่เป็นโรค (Termination of pregnancy)

ในปัจจุบันการยุติการตั้งครรภ์ในมารดาที่มีทารกในครรภ์เป็นโรคทางพันธุกรรมสามารถทำได้โดยข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2548 การให้คำปรึกษาในการเลือกการยุติการตั้งครรภ์ จะแตกต่างกันในแต่ละราย การตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์หรือตั้งครรภ์ต่อไปขึ้นกับภรรยาและสามี โดยแพทย์จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ส่วนวิธียุติการตั้งครรภ์จะแตกต่างกันไปตามอายุครรภ์และสุขภาพของมารดา

ปัญหาเชิงจริยศาสตร์กรณียุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดโดยใช้ทฤษฎีจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยม และทฤษฎีกรรมนิยม

ปัญหาด้านจริยธรรมในการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดมีหลากหลายประเด็น ดังนี้

ความเชื่อด้านศีลธรรมและศาสนา ซึ่งถือว่าการยุติการตั้งครรภ์เป็นการทำลายชีวิตมนุษย์ ส่วนประเด็นทางกฎหมาย กล่าวว่า การเคารพการตัดสินใจของมารดาเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์เป็นสิทธิของสตรีตั้งครรภ์ (Respect for Autonomy) กับการคำนึงถึงสิทธิของทารกในครรภ์ (Fetal Right) ในฐานะบุคคล

ประเด็นความพิการและความสมบูรณ์ของชาติพันธุ์ การยุติการตั้งครรภ์ถูกมองว่าเป็นการคัดเลือกเผ่าพันธุ์มนุษย์ โดยมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์จะถูกกำจัดออกไป ส่วนกรณีความแตกต่างทางเพศและวัฒนธรรม การเลือกสรรเพศ (Sex selection) จะกระทำได้ง่ายขึ้นจากการตรวจวินิจฉัยก่อนคลอด ส่วนประเด็นด้านสถานะทางจริยธรรมและมีสิทธิในฐานะบุคคลในทารกไตรมาสที่สาม เพราะการยุติการตั้งครรภ์ในระยะนี้จะเป็นการคลอดก่อนกำหนด จะเกิดปัญหาทารกพิการ คลอดก่อนกำหนดแต่มีชีวิตอยู่ เป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาถึงการช่วยชีวิตหรือการยื้อชีวิต (life-sustaining treatment) ในทารกแรกคลอดที่มีความพิการอย่างรุนแรง

อย่างไรก็ตาม สตรีที่ตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์จะเกิดความขัดแย้งในจิตใจมาก ในระยะหลังคลอด มีความรู้สึกเศร้าโศกเสียใจ เครียด รู้สึกผิด โดยเฉพาะจากความรู้สึกว่าเป็นบาป ซึ่งในประเด็นทางเวชจริยศาสตร์ แพทย์และบุคลากรทางสาธารณสุขจะต้องเผชิญปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างสถานะทางจริยธรรมของทารกและการเคารพการตัดสินใจของมารดา การเคารพต่อความเป็นบุคคล รวมถึงการเคารพในคุณค่าของชีวิตมนุษย์ ซึ่ง

แพทย์ต้องให้คุณค่าแก่ชีวิตมนุษย์นับตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงสิ้นอายุ การยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดย่อมขัดต่อหลักจริยธรรม

ในทัศนะของทฤษฎีจริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยม และทฤษฎีกรรมนิยมธรรม ในกรณียุติการตั้งครรภ์ พบว่า ตามทัศนะของประโยชน์นิยม (Utilitarianism) สำหรับชาวประโยชน์นิยมแล้ว ผลที่จะเกิดอันเป็นความสุขของคนส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ประโยชน์นิยมมีหลักการหรือกฎเกณฑ์ไว้เพื่อความสุขของมหาชน การละเมิดหลักศีลธรรมก็ดี ประเพณีก็ดี หรือแม้แต่กฎหมายย่อมน่าจะทำถ้าคำนวณหักกลบลบกันแล้วก่อให้เกิดประโยชน์สุข การยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดสำหรับชาวประโยชน์นิยม เมื่อพิจารณาประเด็นที่ว่า ประโยชน์สุขที่เกิดจากการยุติการตั้งครรภ์มีมากน้อยเพียงใด การยุติการตั้งครรภ์ทำเพื่อคนส่วนใหญ่หรือเพื่อตัวเอง ผลร้ายที่เกิดจากการยุติการตั้งครรภ์มีมากน้อยเพียงใด จากการวิเคราะห์พบว่า การพิจารณาผลลัพธ์ของการยุติการตั้งครรภ์นั้นสามารถพิจารณาเป็นสองด้าน คือ เพื่อประโยชน์แก่ตัวหญิงตั้งครรภ์และเด็กจะไม่ต้องมีชีวิตที่ทนทุกข์ทรมานไปอีกยาวนาน และเพื่อประโยชน์แก่สังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติ เด็กจะได้ไม่ต้องเป็นภาระแก่สังคมที่จะต้องคอยโอบอุ้มหรือเป็นเครื่องถ่วงสังคม

ผลกระทบต่อหญิงตั้งครรภ์และครอบครัว ปัญหาเกี่ยวกับหญิงตั้งครรภ์เองเช่น ปัญหาด้านเวลาที่หญิงต้องให้กับการดูแลเด็ก โดยเฉพาะในรายพิการแต่กำเนิดและกลุ่มอาการดาวน์ที่ต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา รวมถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ปัญหาด้านจิตใจอื่น หญิงตั้งครรภ์มักจะมี ความเครียดและวิตกกังวลเกิดขึ้นเมื่อทราบว่าตนเองมีความเสี่ยงที่จะมีบุตรผิดปกติ เมื่อต้องได้รับการวินิจฉัยก่อนคลอดก็จะมี ความวิตกกังวลมากขึ้นจากความกลัวความเจ็บปวดจากหัตถการ กลัวอันตรายที่จะเกิดกับทารกในครรภ์ และกลัวการแท้งบุตร และโดยเฉพาะในระยะหลังคลอดเมื่อความตายมาทำให้พลัดพรากจากกัน หลังจากก่อความผูกพันในฐานะพ่อแม่ลูกมาชั่วระยะหนึ่ง

ปัจจุบันประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยโรคธาลัสซีเมียปีละกว่า 21,500 ล้านบาท ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ถ้าตรวจคัดกรองโรคธาลัสซีเมียชนิดรุนแรงตามโครงการภายในเวลา 5 ปี คาดว่าจะสามารถลดผู้ป่วยรายใหม่ชนิดรุนแรงได้ถึงร้อยละ 50 เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 6,300 คน ซึ่งจะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยได้ไม่น้อยกว่า 32,000 ล้านบาท

เมื่อพิจารณาในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการยุติการตั้งครรภ์ตามทัศนะของ

ประโยชน์นิยม ซึ่งใช้เกณฑ์ตัดสินจากหลักความสุขแล้ว การยุติการตั้งครรรค์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดก็เป็นสิ่งที่สมควรกระทำ เป็นการได้ประโยชน์ทั้งด้านมารดาและครอบครัว แพทย์และสังคมในระยะยาว

สำหรับชาวประโยชน์นิยม ผลที่จะเกิดอันเป็นความสุขของคนส่วนใหญ่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ประโยชน์นิยมมีหลักการหรือกฎเกณฑ์ไว้เพื่อความสุขของมหาชน การละเมิดกฎศีลธรรมก็ดี ประเพณีก็ดี หรือแม้แต่กฎหมายย่อมน่าจะทำถ้าคำนวณหักกลบลบกันแล้วก่อให้เกิดประโยชน์สุขมากกว่า สำหรับชาวประโยชน์นิยม การตรวจพบว่าทารกในครรภ์พิการรุนแรงหรือเป็นโรคร้ายแรงจากการวินิจฉัยก่อนคลอด แล้วแพทย์และพยาบาลแนะนำให้ตั้งครรรค์ต่อไปเป็นการกระทำที่ผิด การยุติการตั้งครรรค์นั้นแพทย์และพยาบาลอาจรู้สึกผิดในแง่ศีลธรรมและในแง่ของกฎหมาย แต่ประโยชน์นิยมไม่ได้มองอย่างนั้น เพราะศีลธรรมเป็นเรื่องเดียวกับประโยชน์สุข และเรื่องนี้ประโยชน์นิยมก็คงจะขอให้มีการแก้กฎหมายเพื่ออนุญาตให้แพทย์ยุติการตั้งครรรค์ด้วยเหตุผลด้านทารกได้

สำหรับกรณียธรรม (Deontology) การตัดสินว่าการกระทำอย่างใดที่ควรทำหรือไม่ควรทำต้องดูที่เจตนาการกระทำที่เกิดจากเจตนาที่เกิดจากการตั้งอยู่ในเหตุผล การเคารพกฎศีลธรรม และการยึดมั่นในหลักการ และเป็นการกระทำที่ไม่คำนึงถึงผลใดๆที่จะเกิดขึ้น การกระทำใดๆที่ขัดต่อหลักศีลธรรมกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมไม่ถูกต้อง สำหรับคานท์ การทำลายชีวิตเป็นสิ่งผิดศีลธรรมโดยไม่มีข้อแม้ใดๆ การยุติการตั้งครรรค์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดนั้นผิดเพราะเท่ากับใช้ชีวิตของทารกซึ่งเป็นคนๆ หนึ่งเป็นเครื่องมือให้แพทย์และบุคลากรสาธารณสุข สตรีตั้งครรรค์และคู่สมรสรอดพ้นจากความทุกข์หรือข้ออ้างอื่นใด เราจะใช้ทารกในครรภ์เป็นเครื่องมือเพื่อการใดๆ ไม่ได้ เราต้องถือว่าค่าของคนเสมอกัน เราต้องปฏิบัติต่อทารกในครรภ์ในฐานะที่เขาเป็นจุดหมายในตัวเอง มิใช่เป็นเครื่องมือไปสู่สิ่งใดๆ

จากคุณค่าสั่งเด็ดขาดของคานท์ ถ้าสตรีตั้งครรรค์อ้างหลักการเดียวกันคือ ต้องการยุติการตั้งครรรค์เพื่อรักษาชีวิตตนเอง โดยที่สิทธิของของสตรีตั้งครรรค์ย่อมได้รับการยอมรับมากกว่าสิทธิของทารกในครรภ์ เพราะถือว่าเป็นบุคคล ย่อมมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง และสามารถเลือกสิ่งที่เหมาะสมให้กับตนเองได้ การตัดสินใจยุติการตั้งครรรค์ก็อาจจะถือว่าถูกต้อง เพราะทารกที่อยู่ในครรภ์ยังไม่มีสิทธิในฐานะของบุคคล ไม่สามารถตัดสินใจได้และยังถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในร่างกายของสตรีตั้งครรรค์นั้นๆ ทั้งยังหาข้อสรุปไม่ได้ว่าสิทธิของทารกในครรภ์ควรมีหรือไม่ มากน้อยเพียงใดและเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อใด

ค่านที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดนี้อย่างแน่นอน การอ้างสิทธิของสตรีตั้งครรรค์เหนือสิทธิของทารกในครรภ์เป็นการใช้ทารกเป็นเครื่องมือในการที่จะได้บรรลุผลตามต้องการเท่านั้นเอง หลักการทางจริยศาสตร์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคานท์ คือการให้ความสำคัญแก่คุณค่าของมนุษย์เหนือสิ่งอื่นใด มนุษย์แต่ละคนมีศักดิ์ศรีและเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในตัวเอง เราต้องถือว่าค่าของทารกในครรภ์เสมอกันกับสตรีตั้งครรรค์ คานท์ให้ปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์โดยถือว่าเขาเป็นจุดหมายในตัวเอง อย่าถือว่าเขาเป็นเพียงเครื่องมือ ไม่ว่าจะเป็นตัวทำนองหรือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ในการรักษาพยาบาล แพทย์และพยาบาลพึงรักษาผู้ป่วยเพื่อตัวผู้ป่วยเท่านั้น ไม่ใช่ใช้ตัวของผู้ป่วยเพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่น เช่นจะนำมนุษย์ไปเป็นเครื่องมือในการกระทำสิ่งใดหรือทดลองใดๆ เพื่อความรู้ทางการแพทย์ เพื่อสภาพจิตใจของบุคคลในครอบครัว หรือเพื่อสิ่งอื่นใด การยุติการตั้งครรรค์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดย่อมทำไม่ได้ เพราะเป็นการนำชีวิตทารกในครรภ์มาแก้ปัญหาก็เกิดขึ้น เป็นการผิดศีลธรรมสำหรับมนุษย์

สำหรับคานท์ ศีลธรรมเป็นเรื่องตายตัว การทำลายชีวิตเป็นสิ่งผิดศีลธรรมโดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ การยุติการตั้งครรรค์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดนั้นผิดเพราะเท่ากับใช้ชีวิตของทารกซึ่งเป็นคนๆ หนึ่งเป็นเครื่องมือให้แพทย์และบุคลากรสาธารณสุข สตรีตั้งครรรค์และคู่สมรสรอดพ้นจากความทุกข์หรือข้ออ้างอื่นใด เราจะใช้ทารกในครรภ์เป็นเครื่องมือเพื่อการใดๆ ไม่ได้ เราต้องถือว่าค่าของทุกคนเสมอกัน เราต้องปฏิบัติต่อทารกในครรภ์ในฐานะที่เขาเป็นจุดหมายในตัวเองมิใช่เป็นเครื่องมือไปสู่สิ่งใดๆ ด้วยเหตุนี้การยุติการตั้งครรรค์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดไม่สมควรกระทำและเป็นสิ่งที่ผิด ผลดีที่เกิดจากการทำลายชีวิตมิได้มีส่วนชี้ขาดทางศีลธรรม สำหรับบรรณธรรม การกระทำที่ผิดมิได้เป็นการกระทำที่ถูกเพียงเพราะผลที่ถูกหรือเพียงเพราะว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่

แนวทางการวิเคราะห์เชิงจริยศาสตร์เรื่องการยุติการตั้งครรรค์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอด

ปัญหาจริยธรรมที่เกิดขึ้นในการให้บริการสุขภาพมี 2 ประเภท คือ 1. ปัญหาจริยธรรมที่เป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ ผิดกฎหมาย และผิดศีลธรรมศาสนา อย่างประจักษ์ชัด ปัญหาจริยธรรมประเภทนี้ตัดสินได้ว่าถูกหรือผิด มีบทลงโทษ และสามารถประเมินตัวผู้กระทำได้ในเชิงศีลธรรม และ 2. สถานการณ์ที่มีข้อโต้แย้งทางจริยธรรม ผู้เผชิญปัญหาจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ ปัญหาจริยธรรมประเภทนี้ไม่อาจชี้ขาดได้ว่า ถูกหรือผิด คำตอบที่ต้องการคือ ควรทำอย่างไร

แนวทางการพิจารณาประเด็นปัญหาจริยธรรมเหล่านี้ด้วยทฤษฎีจริยศาสตร์แนว

ประโยชน์นิยม และทฤษฎีกรณีธรรม กรณีการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดนั้น ถ้อยตามทฤษฎีทั้งสองนี้อย่างเคร่งครัดก็มีปัญหาทั้งคู่ ในทฤษฎีกรณีธรรมถ้าถืออย่างเคร่งครัดแพทย์หรือพยาบาลจะกระทำการยุติการตั้งครรภ์ไม่ได้เด็ดขาดไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าผู้คลอด (มารดา) จะอยู่ในระหว่างอันตรายซึ่งในวงการแพทย์ถือเป็นการรักษา ส่วนประโยชน์นิยมก็มีปัญหาเช่นกัน ถ้าเราถือเอาประโยชน์สุขเพียงอย่างเดียว บางที่เราอาจจะต้องทำสิ่งที่มนุษย์ไม่ควรทำต่อกัน เนื่องจากตามหลักธรรมชาติแล้ว ทุกสิ่งควมควรประกอบด้วยบุคคลที่หลากหลายความสามารถเพื่อให้สังคมสมดุล คนพิการมีศักยภาพที่พัฒนาและฝึกฝนให้ช่วยตัวเอง และกลายเป็นผู้สามารถสร้างสรรค์ได้ในสังคมที่ฉลาด รู้จักให้ออกาสและสนับสนุน ผู้เป็นแพทย์อาจต้องถามตนเองว่า มนุษย์มีศักดิ์ศรีมีคุณค่าเท่ากันหรือไม่

กรณีการยุติการตั้งครรภ์ตามหลังการวินิจฉัยก่อนคลอดเราอาจจะไม่สามารถใช้ทฤษฎีทางจริยศาสตร์เป็นมาตรการตัดสินชี้ขาดได้ตายตัว เราอาจใช้เป็นแนวทางที่นำมาประกอบการตัดสินใจควบคู่ไปกับการพิจารณาตามหลักการอื่นๆ เพราะการยุติการตั้งครรภ์นอกจากการพิจารณาด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ด้านกฎหมายแล้ว ด้านจริยศาสตร์ศาสนา ก็ถือว่ามีมีความสำคัญ เพราะการยุติการตั้งครรภ์ยังคงเป็นข้อถกเถียงทางศีลธรรมและศาสนาที่อยู่เบื้องหลัง เนื่องจากศาสนาเป็นมิติหนึ่งของชีวิตมนุษย์

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเวชศาสตร์การเจริญพันธุ์ ทำให้แพทย์สามารถช่วยคู่สมรสวางแผนสร้างครอบครัวที่สมบูรณ์ได้ โรคทางพันธุกรรมบางอย่างเช่น โรคโลหิตจาง Hemoglobin Bart's เป็นโรคทางพันธุกรรมยืนด้อย โอกาสเกิดโรคนี้ซ้ำในทารกคนต่อไปประมาณร้อยละ 25 การหลีกเลี่ยงปัญหาทางจริยธรรมของการยุติการตั้งครรภ์ อาจเริ่มจากการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์อย่างเหมาะสม เช่น การวินิจฉัยโรคทางพันธุกรรมตัวอ่อนก่อนย้ายเข้าสู่โพรงมดลูก (Pre-implantation genetic diagnosis, PGD) ความก้าวหน้าด้านการรักษาทารกในครรภ์ เช่นการเปลี่ยนถ่ายเลือดทารกในครรภ์ หรือการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดตั้งแต่ในครรภ์ เป็นการรักษาที่เป็นไปได้สูงในอนาคต ซึ่งอาจบรรเทาความรุนแรงของโรค และอาจลดอัตราการยุติการตั้งครรภ์ได้

หลังการยุติการตั้งครรภ์ ทารกแรกคลอดที่พิการอย่างรุนแรงคลอดแล้วมีชีวิตรอดแต่ไม่สามารถมีชีวิตในระยะยาวได้ ควรมีสติในการเสียชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรี โดยปราศจากหัตถการทางการแพทย์ที่สิ้นเปลืองและไม่เหมาะสม โดยพิจารณาจากมุมมองของทั้งแพทย์ และบิดามารดา และยังผลดีที่สุกแก่ทารก

หลักการทางกฎหมายและจริยธรรมยังเป็นปัจจัยที่ต้องคำนึงในการดูแลสตรี

ตั้งครรภ์ที่มีภาวะแทรกซ้อนทางด้านเวชศาสตร์การเจริญพันธุ์ การให้คำปรึกษาแนะนำควรประกอบด้วยการนำเสนอข้อมูลทั้งด้านบวกและด้านลบของแต่ละทางเลือกในการตัดสินใจ รวมถึงการผ่อนคลายความวิตกกังวลและความเครียดของครอบครัว เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความรู้สึกผิด

ประเด็นด้านทารกในครรภ์มารดามีสิทธิที่จะตัดสินใจหรือไม่ ความเป็นบุคคลของทารก สิทธิในชีวิตของทารกอยู่เหนือกว่าสิทธิในการตัดสินใจของมารดาหรือไม่นั้น ยังคงต้องหาข้อสรุปต่อไป

ภาครัฐควรมีการวางแผนเชิงนโยบายระดับประเทศ เพื่อให้เกิดการป้องกันและดูแลรักษาความพิการแต่กำเนิดหรือโรคทางพันธุกรรมในประชากรไทยอย่างเป็นระบบ ควรมีการสร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่ชุมชนและสังคมเพื่อให้ทราบว่า ความพิการแต่กำเนิดหรือโรคทางพันธุกรรมหลายๆชนิดสามารถป้องกันได้

คนพิการมีศักยภาพที่พัฒนาและฝึกฝนให้ช่วยตัวเอง และกลายเป็นผู้สามารถสร้างสรรค์ได้ในสังคมที่ฉลาดรู้จักให้ออกาสและสนับสนุน สังคมควรมีส่วนช่วยกันรับผิดชอบ เพื่อเห็นแก่เพื่อนมนุษย์ เพื่อทุกชีวิตในสังคม จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ความรัก ความเอื้ออาทรระหว่างคนในสังคม ย่อมก่อให้เกิดรากฐานของสังคมแข็งแรง บทบาทของสังคมคือ ช่วยเหลือคนเหล่านี้ให้มีความสามารถพอที่จะไม่เป็นภาระต่อครอบครัว อันจะมีผลต่อเศรษฐกิจและประเทศชาติด้วย

บรรณานุกรม

- เยื่อน ต้นนรินทร์. (2551). *เวชศาสตร์มารดาและทารกในครรภ์*. กรุงเทพมหานคร: ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย.
- ธีระ ทองสง บรรณาธิการ. (2555). *สูติศาสตร์*. ฉบับเรียบเรียงครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ลักษมีรุ่งจำกัต์.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2535). *จริยศาสตร์เบื้องต้น มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- สุจิต เฒ่าสวัสดิ์ บรรณาธิการ. (2543). *จริยธรรมในเวชปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุ๋นใจ กอนันตกุล. (2549). *การตั้งครร์กความเสี่ยงสูง*. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- DiGiovanni Laura M.. (2010). Ethical Issues in Obstetrics. *Obstetrics & Gynecology clinics of North America*.
- Immanuel Kant. (1900). **Fundamental Principles of the Metaphysics of Ethics**. Tr by T.K. Abbott. 2ndedition. London: Longmans, Green and Co.
- J.S. Mill. Utilitarianism. (1864). **Endedition**. London: Longman. Green. Longman. Roberts and Green.
- Ring-Cassidy Elizabeth and Gentles Ian. (2003). **Women’s health after . abortion: the medical and psychological evidence**. 2ndedition. Toronto: The Deveber Institute for Bioethics and Social Research.
- Wertz D.C., Fletcher J.C., Berg K.. (2003). **Review of Ethical issues in Medical Genetics**. Geneva: World Health Organization.

ระบบอุปถัมภ์เชิงพุทธเพื่อการพัฒนาชนบทที่ยั่งยืนโดยโครงการ
มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบทของพระพุทธพจนวราภรณ์
(จันทร์ กุสโล)

An Analytical Study of Teaching Methods of
Phra Buddhapojjanavaraporn (Jan Kusalo)

พระมานิตย์ ญาณธโร

Phra Manit Nāṇadhāro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus

บทคัดย่อ

มนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ในการที่จะรักษาทรัพยากรชนิดอื่นให้คงอยู่ในโลก ถ้าหากมนุษย์ไม่มีคุณภาพ ย่อมทำให้เกิดปัญหาแก่โลกและในที่สุดอาจทำลายโลกใบนี้ลงได้ ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ จึงเป็นหัวใจสำคัญในการรักษาโลกให้คงอยู่ได้อย่างสันติสุข ประเทศไทยเป็นประเทศที่บางสังคม(สังคมชนบทที่ยากจน) มีความต้องการระบบอุปถัมภ์เป็นอย่างยิ่ง ปัญหาเหล่านี้เป็นที่ประจักษ์แก่ พระพุทธพจนวราภรณ์(จันทร์ กุสโล) ด้วยเมตตาธรรมที่เปี่ยมล้น ท่านจึงได้ก่อตั้ง มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบทขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมดังกล่าวให้ดีขึ้นแบบยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยการอุปถัมภ์ในเชิงพุทธ ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นรากฐานที่เข้มแข็งของสังคมในการที่จะพัฒนาต่อยอดให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ศึกษาวิเคราะห์; การพัฒนา

Abstract

Human Resources are the most important factor to sustain other resources of the world. If human resources are lack of capability, they will not only cause troubles but also destroy the world. Therefore, developing human resources is the key factor for sustaining a peaceful world. In

Thailand some society (poverty rural society) need patronage system. This problem has seen by Phrabuddhapojjanavaraporn (Jan Kusalo). With his full of loving kindness, he has set up The Foundation for Education and Development of Rural Areas. For develop the quality of life of that society to be better sustainly. They can live by themselves by Buddhist patronage's way that it will create the strong fundamental for society to continue the developing to the most progress sustaintion.

Keywords: Analytical Study; development

บทนำ

บรรดาทรัพยากรทั้งหลายในโลกนี้สิ่งที่ถือกันว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ก็คือ ทรัพยากรมนุษย์ หากสามารถบริหารจัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพแล้ว มนุษย์ก็จะพัฒนาโลกให้เป็นไปด้วยความเจริญรุ่งเรืองและมีสันติสุขเป็นเบื้องหน้า ปัญหาต่างๆที่โลกกำลังเผชิญอยู่นี้ ก็จะลดน้อยถอยลง ทำให้โลกน่าอยู่ยิ่งขึ้น แต่หากบริหารจัดการไม่ดี จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆขึ้นมาในสังคมโลกนี้อย่างซับซ้อนจนหาทางแก้ได้ยาก แนวคิดในเรื่องบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพนั้นมีมากมายหลายแนวคิด แต่ละแนวคิดก็มีข้อดีและข้อด้อยอยู่ในตัวของมันเอง สังเกตได้จากที่ยังมีปัญหาต่างๆเกิดขึ้น ทั้งในด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ซึ่งหลายประเทศในโลกรวมทั้งประเทศไทย กำลังประสบกับปัญหาเหล่านี้อยู่ สาเหตุของปัญหาโลกส่วนสำคัญที่สุดมาจากมนุษย์เองเป็นผู้สร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการเมือง ปัญหาสังคม ปัญหาเศรษฐกิจ หรือปัญหาภาวะโลกร้อน ก็ล้วนแล้วแต่มีมนุษย์เป็นตัวการที่สำคัญทั้งสิ้น ดังนั้น ถ้าจะแก้ปัญหานี้ให้ได้ ก็ต้องแก้ที่มนุษย์ โดยใช้การบริหารจัดการมนุษย์ที่ดี และสร้างให้มนุษย์มีคุณภาพ เมื่อมนุษย์มีคุณภาพแล้ว โลกนี้ก็จะกลายเป็นโลกที่มีคุณภาพ การพัฒนาสิ่งต่างๆ ก็จะดำเนินไปด้วยความยั่งยืน มิใช่พัฒนาไปแล้วสร้างปัญหาให้คนรุ่นหลังต้องแก้ไขหรือเป็นปัญหาแก่โลก ซึ่งก็จะส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรงในที่สุด วิธีการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในโลกนี้ พอจะจัดแบ่งเป็น 2 ระบบใหญ่ๆได้คือ ระบบอุปถัมภ์(Patronage System) กับ ระบบคุณธรรม(Merit System) ทั้งสองระบบนี้มีการบริหารจัดการที่ตรงกันข้าม และเป็นที่น่าสังเกตว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้ว จะใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารจัดการ ส่วนในประเทศที่กำลังพัฒนาจะใช้ระบบ

อุปถัมภ์ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศให้เจริญทัดเทียมประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้น การบริหารจัดการด้วยระบบคุณธรรมจึงเป็นเป้าหมายที่ประเทศกำลังพัฒนาจะต้องไปให้ถึง อย่างไรก็ตาม การจะนำเอาวิธีการที่เห็นว่าผู้อื่นทำได้ดีและประสบความสำเร็จมาใช้กับตนเอง แล้วจะทำให้ประสบความสำเร็จเช่นนั้น ไม่สามารถทำได้เสมอไป โดยเฉพาะวิธีการบริหารจัดการจัดการกับมนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต ที่แตกต่างกัน และวิธีคิดที่แตกต่างกันระหว่างชนชาวไทยกับชนชาวเผ่า หรือคนไทยกับชาวเขา ย่อมมีวิธีคิดที่แตกต่างกันไปตามบริบทสังคมของตนเอง พระพุทธพจนวราภรณ์ มีความเห็นว่า การที่จะนำเอาวิธีการที่เห็นว่าดีของชาติอื่นมาใช้ อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จอย่างที่ควรจะเป็น ดังนั้น วิธีการที่ดีกว่าก็คือการประยุกต์เอาสิ่งที่ดีของผู้อื่นมาผสมผสานกับสิ่งที่ดีที่เรามีอยู่ จึงจะทำให้เกิดความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเรา และบรรลุถึงจุดประสงค์ตามที่ต้องการ และการพัฒนาต่างๆจะเกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างยั่งยืน ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในภาคเหนือ ต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมนั้นๆ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทยเหล่านั้น ซึ่งมีศาสนาของตนเป็นเครื่องหล่อหลอมจิตใจซึ่งล้วนมีความดีเป็นที่ตั้ง และมีรูปแบบที่เป็นตัวของตัวเอง ดังนั้น ระบบอุปถัมภ์ที่ควรใช้กับสังคมไทยก็คือระบบอุปถัมภ์เชิงพุทธ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป

ความหมายของระบบอุปถัมภ์เชิงพุทธ (Buddhist Patronage System)

คำว่า การอุปถัมภ์ ในความหมายโดยทั่วไปคือ การค้าชู การสนับสนุน การเลี้ยงดู (ราชบัณฑิตยสถาน, 2564: 1386) ในทางการเมืองซึ่งใช้คำว่า ระบบอุปถัมภ์ หมายถึง การได้รับสิทธิพิเศษจากผู้ใหญ่หรือญาติมิตรของตน เป็นระบบที่ตรงกันข้ามกับระบบความชอบธรรม (ระบบคุณธรรม) ซึ่งนิยมใช้ในปัจจุบัน (เดโช สนวนานนท์, 2545: 438)

คำว่า ระบบ แปลว่า กลุ่มของสิ่งซึ่งมีลักษณะประสานเข้าเป็นสิ่งเดียวกันตามหลักแห่งความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกัน ด้วยระเบียบของธรรมชาติหรือหลักเหตุผลทางวิชาการ เช่น ระบบประสาท ระบบทางเดินอาหาร ระบบจักรวาล ระบบสังคม ระบบการบริหารประเทศ (เดโช สนวนานนท์, 2545: 438) ส่วนคำว่า อุปถัมภ์ เป็นคำมาจากภาษาบาลีว่า อุปถัมภ, อุปถัมภ ในพจนานุกรมศัพท์วิเคราะหฺของ พระธรรมกิตติวงศ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นคือการอุปถัมภ์, การสนับสนุน, การค้าชู โดยได้ให้บทวิเคราะห์ศัพท์ไว้ 3 แบบ ดังนี้

1. อุปคนตวา ถมภตตีติ อุปถมโภ การเข้าไปผูกติดไว้(อุปบทหน้า ถมภ ธาตุในความหมายว่า ผูกติด อ ปัจจัย ซ้อน ต)

2. อุปคนตวา ธาเรตตีติ อุปถมโภ การเข้าไปทรงไว้, การเข้าไปรองรับไว้(อุปบท

หน้า ๓๓ ๓๔ ในความหมายว่า ทรงไว้ รมภ ปัจจย แปลง ๓ เป็น ๓ ,ลภ รร)

3. อุปคณตวา ฌมโภ ภวตีตี อุปตถมโภ การเข้าไปเป็นเสา อุป (เข้าไป) + ฌมภ (เสา) (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2550: 103-104)

จากการพิจารณาของศัพท์คำว่า อุปถัมภ์ ตามรากศัพท์เดิมซึ่งแปลว่า การเข้าไปผูกติดไว้ ท่านแปลทับศัพท์ว่า การอุปถัมภ์ บทวิเคราะห์ที่สอง การเข้าไปทรงไว้ การเข้าไปรับรองไว้ ท่านแปลว่า การสนับสนุน และบทวิเคราะห์ที่สาม การเข้าไปเป็นเสา ท่านแปลว่า การค้ำจุน

เพราะฉะนั้น คำว่า ระบบอุปถัมภ์เชิงพุทธ ในที่นี้ จึงหมายถึง การให้การอุปถัมภ์ช่วยเหลือหรือสนับสนุน หรือส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยเน้นการพึ่งตนเองเป็นหลัก พร้อมกันนั้นก็ให้ความช่วยเหลือสังคมไปด้วย และใช้ชีวิตอย่างเป็นมิตรกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีความสุขทั้งกายและใจโดยมีฐานจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวคิดหลักในการดำเนินชีวิต

มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท (ศพช.) กับการบริหารจัดการด้วยระบบอุปถัมภ์เชิงพุทธ
มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบทก่อตั้งโดยพระพุทธพจนวราภรณ์ (จันทร์กุศล) เมื่อ พ.ศ.2517 มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อคือ 1. ส่งเสริมกสิกรรม 2. มุ่งสอนวิทยา 3. ดำรงศาสนา และ 4. พัฒนาท้องถิ่น ที่มาของวัตถุประสงค์ 4 ข้อ นี้คือ

1. เมืองไทยเป็นเมืองไร่ เมืองนา ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นกสิกร เขาเหล่านั้นกำลังเผชิญกับปัญหาความยากจน ถ้าจะแก้ปัญหามาของประชาชน ก็ควรจะเริ่มต้นที่กสิกรรม จึงได้ที่มาของข้อที่ 1 คือ ส่งเสริมกสิกรรม

2. ควรจะแก้ไขปัญหาคัดไหนให้กสิกร ปัญหาแรกควรจะพิจารณาเรื่องอาชีพหรือเรื่องปากท้อง เนื่องจากกสิกรส่วนใหญ่โอกาสทางการศึกษามีน้อย เขาขาดความรู้ ขาดผู้นำในหมู่บ้าน ควรส่งเสริมการศึกษาให้แก่เขา เอาอาชีพที่เขาทำอยู่แล้วเป็นหลักมาแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยการอบรมให้วิชาความรู้ จึงได้ที่มาของข้อที่ 2

3. กสิกรชาวไทยส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธ นับถือพระพุทธศาสนา แต่การนับถือศาสนาของชาวพุทธ ส่วนมากจะนับถือตามประเพณี คือนับถือสืบทอดกันมาตั้งแต่ปู่ ย่า ตา ยาย เคยทำมาอย่างไรก็ทำตามๆกัน ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข เป็นผู้มากไปด้วยศรัทธา ความเชื่อความเลื่อมใส แต่ใช้ปัญญาพิจารณาน้อย จะเชื่อมั่นในการทำบุญ แก้ปัญหาชีวิตด้วยการทำบุญ เจ็บไข้ไม่สบายก็ทำบุญ เกิดเคราะห์หามยามร้ายก็ทำบุญ ถูกหวยรวยทรัพย์ได้ลาภก็ทำบุญ ยากจนเข็ญใจก็ทำบุญอธิษฐานขอให้บุญช่วย การทำบุญจัดเป็นการทำความดี

ทำบุญได้บุญ แต่ควรทำความเข้าใจว่าทำบุญเพื่ออะไร การทำบุญเพื่อแก้ความจน หิวไม่มีอาหารจะกิน ทำบุญอธิษฐานขอให้บุญช่วย เป็นการตั้งจุดประสงค์ไม่ตรงกับผลที่ปรารถนา พระพุทธองค์ทรงตรัสสอนว่า คนหมั่นยอมมหาทรัพย์ได้ จะพ้นจากความทุกข์ด้วยความเพียร การแก้ไขปัญหาคความยากจน ต้องแก้ด้วยการทำงาน ต้องประกอบอาชีพ

อีกประการหนึ่ง พุทธศาสนิกชนมักจะทำบุญด้วยการอธิษฐานเพื่อผลในชาติหน้า เกิดชาติหน้าขออย่าได้ยากจน ขอให้ได้เสวยสุขบนสวรรค์ แทนที่จะคิดแก้ปัญหาชีวิตในปัจจุบัน กลับไปเป็นปัญหาในชาติหน้า เพื่อแก้ไขปัญหาท่างจิตใจ หลักการพัฒนาของมูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท ได้นำพระธรรมในพระพุทธศาสนา มาประยุกต์เป็นหลักปฏิบัติว่า ดำรงศาสนา โดยแยกเป็นอุดมการณ์ 4 ข้อ คือ 1) เพิ่มพูนความขยัน 2) แข่งขันกันประหยัด 3) ฝึกหัดทำความดี และ 4) สามัคคีร่วมชาติทั้ง 4 ข้อนี้กล่าวโดยสรุปเป็นหัวข้อธรรม คือ ขยัน ประหยัด เสียสละ สามัคคี

4. เนื่องจากค่านิยมในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ในสมัยปัจจุบันเจริญด้วยการศึกษา วัสดุ สิ่งของที่ถูกประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเพื่อสนองความสะดวกสบายในเรื่องอยู่เรื่องกินมากมาย สิ่งของเหล่านั้นถูกนำมาโฆษณา ประชาชนที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็หลงไหลใฝ่ฝันไปตาม ทำให้มีการใช้จ่ายมากขึ้น เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ตัวเอง ทำให้ประชาชนตกเป็นหนี้ ต้องดิ้นรนขวนขวายประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ ผู้ที่ไปประกอบกิจการมีจางมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนทั้งถิ่นที่อาชีพดั้งเดิม ลืมขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เพราะความหลงใหลใฝ่ฝันในสิ่งใหม่ๆ แปลกๆ ตลอดถึงอารยธรรมของต่างชาติที่ตามมากับความเจริญ ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนก็เปลี่ยนไปเพื่อให้ประชาชนรักท้องถิ่น รักเพื่อนบ้าน และเห็นความสำคัญของขนบธรรมเนียมของตน มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท ทำให้ที่มาของข้อที่ 4 เกิดขึ้นว่า พัฒนาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว

โครงการพัฒนาชนบทของมูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท ที่นำเข้าไปสู่หมู่บ้านในระยะเริ่มแรก มีโครงการหลัก 2 โครงการ คือ

1. หน่วยเกษตรพัฒนา โครงการพัฒนาการเกษตร
2. หน่วยเมตตานารี โครงการฝึกอาชีพแก่เยาวชนสตรีและแม่บ้าน

การเกษตรพัฒนา ประกอบด้วย โครงการเงินทุนหมุนเวียน ธนาคารควาย ธนาคารข้าว ศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียน

เมตตานารี ประกอบด้วย โครงการตัดเย็บเสื้อผ้า การทอผ้า การปักผ้า การถักโครเชต์และนิตติ้ง การจักสาน ศิลปะประดิษฐ์ การทำดอกไม้ประดิษฐ์ จากกระดาษและผ้า

ต่อมา มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท มีการพัฒนาโครงการให้เป็นระบบแบบแผน ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตามสถานการณ์ปัญหา และความต้องการของประชาชน มีการจัดแบ่ง โครงการหลักออกเป็น 3 หน่วยงาน คือ :-

1. หน่วยเกษตรพัฒนา ประกอบด้วยแผนงานและกิจกรรม 4 แผนงาน ได้แก่

1.1 แผนงานส่งเสริมเกษตรกรรมแบบยั่งยืน ส่งเสริมให้เกษตรกรหันมา ทำการเกษตรกรรมแบบผสมผสาน เพื่อการพึ่งพาตนเอง เป็นการทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำสวนอินทรีย์ ทำนาอินทรีย์ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพใช้เอง การทำสารสมุนไพรไล่แมลง

1.2 แผนงานส่งเสริมสหกรณ์ มูลนิธิฯส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรรวมกลุ่มเป็น สหกรณ์และจดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตรพัฒนา จำกัด มีการบริหารจัดการสนับสนุน สมาชิกในเรื่องการจัดซื้อปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยา สนับสนุนในการรวบรวม ผลผลิตของสมาชิกเพื่อจำหน่าย มีสหกรณ์ร้านค้าจำหน่ายผลผลิตของสมาชิก

1.3 แผนงานพัฒนาองค์กรและกองทุน ส่งเสริมและพัฒนาด้านบริหารจัดการ โครงการเงินทุนหมุนเวียน ธนาคารควาย-วัว ธนาคารข้าว กลุ่มออมทรัพย์ ชมรมครูพี่เลี้ยง เด็ก พัฒนาผู้นำในด้านบริหารจัดการโครงการในรูปแบบเครือข่ายสมาชิก เสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อการพึ่งตนเอง

1.4 แผนงานส่งเสริมกลุ่มพระสงฆ์ สนับสนุนให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนในด้านการจัดการกลุ่ม มีการศึกษาอบรมเสริมความรู้ที่จำเป็น และสนับสนุน กิจกรรมที่พระสงฆ์แต่ละรูปคิดขึ้นหรือดำเนินการอยู่และสอดคล้องกับนโยบายของมูลนิธิ โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มสังฆพัฒนาชุมชนล้านนา”

2. หน่วยเมตตาณารี ประกอบด้วยแผนงานและกิจกรรม รวม 4 แผนงาน คือ

2.1 แผนงานฝึกอบรม เปิดการอบรมให้แก่สมาชิกที่สนใจและต้องการอบรม เพิ่ม เต็มทั้งงานอาชีพและการบริหารจัดการตามกลุ่มต่างๆ

2.2 แผนงานติดตามและประสานงานเพื่อพัฒนากลุ่ม มีการติดตามและ พัฒนาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม กองทุน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผลิตงานสหกรณ์ การ พัฒนาอาชีพและบทบาทของผู้นำสตรี

2.3 แผนงานศูนย์หัตถกรรมเมตตาณารี รวมกลุ่มสมาชิกให้มีการลงทุนด้วย การถือหุ้นเพื่อบริหารจัดการด้านการผลิตงานหัตถกรรม เพื่อจำหน่ายเสริมรายได้ เช่น งาน

ตัดเย็บเสื้อผ้า งานปักผ้า ถักผ้า มีการนำหลักการและวิธีการงานสหกรณ์มาพัฒนาเพื่อการพัฒนาตัวเอง

2.4 แผนงานพัฒนาฝีมือ (เซรามิค) มีการจัดฝึกอบรมด้านเซรามิค ซิลค์สกรีน และผลิตงานตามสั่ง

3. สถาบันพัฒนาเยาวชนสตรี เป็นโครงการที่ดำเนินงานเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนสตรีที่ขาดโอกาสในชนบทให้ได้รับการศึกษาทั้งสายสามัญตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของการศึกษานอกโรงเรียน และสหอาชีพตามแผนงานและกิจกรรมของมูลนิธิฯ ทั้งงานเกษตรและเมตตานารี มีการจัดแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้ :-

3.1 ฝ่ายงานวิชาการ มีการพัฒนาด้านวิชาการการเรียนการสอน การประเมินผล และพัฒนาหลักสูตร

3.2 ฝ่ายปกครอง มีการจัดระเบียบและควบคุมการเรียน ความประพฤติและการอยู่ประจำของนักเรียน

3.3 ฝ่ายกิจการนักเรียน จัดให้มีกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำและการฝึกฝนตนเองให้มีศักยภาพ ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา เช่น การเป็นสมาชิกชมรมต่างๆ เช่น ชมรม อาสาพัฒนา ชมรมนาฏศิลป์และดนตรีพื้นบ้าน ชมรมกีฬา ฝึกให้มีการเลือกตั้งสภานักเรียนเข้ามาบริหารดูแลนักเรียน มีการตั้งสหกรณ์ร้านค้าของสถาบัน มีการออมทรัพย์เพื่อฝึกให้ประหยัดรู้จักอดออม และมีการหารายได้ระหว่างเรียนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง เป็นต้น

3.4 ฝ่ายอาคารสถานที่ มีหน้าที่ในการดูแล ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีสภาพที่ดีและพัฒนาขึ้นตลอดเวลา

สำนักงานมูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท เป็นหน่วยงานที่ช่วยอำนวยความสะดวกและบริการแก่ฝ่ายปฏิบัติงาน ในสำนักงานและภาคสนาม ช่วยกำกับดูแลสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงาน ให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนงานและกิจกรรมที่กำหนดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

การดำเนินการของมูลนิธิฯ จะมองปัญหาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ คือให้ความสำคัญทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ โดยยึดปรัชญาที่ว่า “เศรษฐกิจ จิตใจ ต้องแก้ไขพร้อมกัน” และ “ไม่ลืมของเก่า ไม่เมาของใหม่”

การพัฒนา คือ การปรับปรุงแก้ไขความเชื่อถือขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างที่ไม่เหมาะสมสมัย ให้อำนวยประโยชน์ตามความเหมาะสมกับความต้องการของสังคม

ปัจจุบันที่เจริญด้วยเทคโนโลยี ขณะเดียวกันก็ให้ระวังอย่าเมาของใหม่ อันเป็นเรื่องวัตถุนิยม และอารยธรรมของต่างชาติที่ไม่เหมาะสมกับสังคมไทย

ม.ร.ว.อัครวิชัย รุจิวิชัย กล่าวถึงมูลนิธิฯนี้ว่า “มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท ริเริ่มก่อตั้งและทำงานในปี 2517 จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในปี 2518 มาบัดนี้เดินทางมาครบ 31 ปี บริบูรณ์แล้ว ผ่านพ้นช่วงวัยเด็ก วัยรุ่น เก็บเกี่ยวประสบการณ์มากมาย มีความก้าวหน้า มีความสำเร็จ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคนานาชนิด แต่ด้วยความมุ่งมั่น ความตั้งใจจริง ความซื่อตรงโปร่งใส ตลอดจนความเป็นธรรมในการทำงาน ทำให้มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบทสามารถก้าวล่วงในงานและพัฒนาเติบโตได้อย่างสมบูรณ์ในปัจจุบัน

เมื่อมองดูในหลักการ ครองตน ครองคน และครองงาน ที่มูลนิธิฯได้ทำงานมาอย่างต่อเนื่องนั้น จะเห็นจุดเล็กๆ ซึ่งกระจายอยู่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน ได้สร้างความเป็นปึกแผ่นให้มูลนิธิฯ อย่างไม่น่าเชื่อ ซึ่งเมื่อมองในเชิงวิเคราะห์ก็จะมองเห็นได้ชัดเจน แจ่มใสขึ้น

ในทางธรรมะนั้น การครองคนมีหลักปฏิบัติ คือ สัจจะ ความจริงใจ, ทมะ ความขมใจ, ขันติ ความอดทน และจาคะ ความเสียสละ

หลวงพ่อบุญพุกพจนนาราม (จันทร์ กุสโล) ผู้ก่อตั้งมูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท เป็นแบบอย่างในการ ครองตน ครองคน อย่างยอดเยี่ยม ตลอดช่วงชีวิตของท่าน”

อรุณลักษณ์ เหล็กเพชร (เอี่ยมปศุณ) นักสังคมสงเคราะห์ 6 งานสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่, คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กล่าวว่า “การทำงานพัฒนาของมูลนิธิฯ ท่ามกลางกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง วัตถุนิยมเข้ามารอบงำคนในสังคมให้ผู้คนมีความเป็นอยู่สะดวกสบายขึ้น สภาพจิตใจของผู้คนก็เปลี่ยนไปเช่นกัน ข้าพเจ้าระลึกเสมอว่า ทำอย่างไรจะให้ผู้คนเหล่านั้นมีความยึดมั่นในคำสอนของหลวงพ่อบุญพุกพจนนารามที่ว่า “เศรษฐกิจ จิตใจ ต้องแก้ไขพร้อมกัน” การพัฒนาจิตใจจะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่เห็นแก่ตัว ไม่คิดร้ายต่อกัน จริงใจต่อกัน ความสามัคคีก็จะบังเกิด นำไปสู่การพัฒนาอย่างแท้จริง เวลา 31 ปีที่ผ่านมาของมูลนิธิฯ กับอายุ 88 ปีของหลวงพ่อบุญพุกพจนนาราม ผู้ที่เสียสละเวลา พุ่มเทก่าลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ องค์กรความรู้ เพื่อความก้าวหน้ามั่นคงของมูลนิธิฯอย่างเต็มที่” (พระพุทฺพจนนาราม (จันทร์ กุสโล), 2548).

บทสรุป

มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท (ศพช.) เป็นองค์กรพัฒนาเอกชน ก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท ด้วยระบบอุปถัมภ์เชิงพุทธ โดยมุ่งเน้นให้ชาวชนบทในพื้นที่เป้าหมายได้พัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน ด้วยการสนับสนุน และส่งเสริมการแก้ปัญหาาร่วมกันด้วยระบบการรวมกลุ่มตามหลักการและรูปแบบวิธีสหกรณ์ ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านคุณธรรมตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ภายใต้นโยบาย “เศรษฐกิจ จิตใจ ต้องแก้ไขพร้อมกัน”

ความสามารถทางกิจกรรมที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการค้า การสหกรณ์ การเศรษฐกิจ การปกครอง การอนามัย ประชากรศึกษาและอื่นๆ ที่จะช่วยกลไกให้ได้รับผลดียิ่งขึ้นเพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถของการเป็นผู้นำในการที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหมู่บ้านของตนเองให้เจริญก้าวหน้าในวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อส่งเสริมความรู้สึกรับผิดชอบที่จะรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมคุณค่าแห่งการครองชีพในทางซื่อสัตย์ อดทน ขยัน กตัญญู ประหยัด และเป็นธรรม เพื่อส่งเสริมการรู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อส่งเสริมความสำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยไม่เกี่ยวกับการเมือง อีกทั้งมีเป้าหมายส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต อาชีพ การศึกษาและสิ่งแวดล้อม อันหมายถึงท้องถิ่นของเกษตรกรที่ยากจนในชนบทจาก 1 หมู่บ้านเป็น 82 หมู่บ้านในปัจจุบัน และจะขยายเพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้งต่อไปจนทั่วประเทศให้มีสภาพอยู่ดี กินดี มีความรู้ความสามารถในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน มีการรวมกลุ่มกันทำงาน ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีจิตสำนึกในการที่จะพิทักษ์รักษาทรัพยากรและผลประโยชน์ของคนในชุมชนร่วมกัน รวมทั้งรู้จักดำเนินชีวิตให้ถูกต้องตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งตรงตามปณิธานของ พระพุทธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสโล) ผู้ก่อตั้งทุกประการ

บรรณานุกรม

- เดโช สวณานนท์. (2545). **พจนานุกรมศัพท์การเมือง**. กรุงเทพมหานคร: นสพ. หน้าต่างสู่โลกกว้าง
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2551). **ศัพท์วิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียง.
- พระพุทธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสโล). (2548). **ที่ระลึก 30 ปี มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท**. เชียงใหม่: วัดป่าดาราภิรมย์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.

ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้อย่างมีความสุขเชิงพุทธบูรณาการ
ในการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนวัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่

The Effectiveness of Buddhist Happy Learning Model
of Grade 6 Students at Suan Dok School, Chiang Mai Province

ฐิติรัตน์ วชิษฐ์พลพงษ์, วิโรจน์ อินทนนท์

Thitirat Wasitphonpong, Viroj Inthanon

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus

Faculty of humanities, Chiang Mai University

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความจากงานวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการศึกษา พบว่า แนวคิดและหลักการสำคัญของการเรียนรู้อย่างมีความสุข สอดคล้องตรงกับหลักศึกษา 3 ซึ่งหมายถึงการเรียนรู้ และหลักภavana 4 หมายถึง การพัฒนา ซึ่งหลักการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา 3 และหลักภavana 4 นั้น เป็นกระบวนการเดียวกัน สามารถสังเคราะห์เข้าด้วยกันได้ เป็นกายภavana และศีลภavana จัดเข้าในอริสีลสิกขา ส่วนจิตภavana จัดเข้าในอริจิตสิกขา และปัญญาภavana จัดเข้าในอริปัญญาสิกขา

จากผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้อย่างมีความสุขเชิงพุทธบูรณาการ มีกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุขเชิงพุทธบูรณาการ 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 กระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักอิทธิบาท 4 รูปแบบที่ 2 กระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักกุศลธรรม 4 และรูปแบบที่ 3 กระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักอริยสัจ 4 กระบวนการเรียนรู้เหล่านี้ เมื่อศึกษาสังเคราะห์และประยุกต์เข้ากับการพัฒนาผู้เรียน ทำให้ได้กระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ปลุกใจใฝ่รู้ ขั้นที่ 2 เพียรรู้บากบั่น ขั้นที่ 3 ตั้งมั่นใส่ใจ ขั้นที่ 4 ใช้ดุลยพินิจแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ขั้นที่ 5 เน้นลงมือปฏิบัติ และขั้นที่ 6 วัดผลประเมินงาน

ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีความสุขเชิงพุทธบูรณาการที่ใช้กับ

นักเรียนกลุ่มทดลอง พบว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และจากผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีความสุขของกลุ่มทดลองหลังเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจากผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนของกลุ่มทดลองหลังเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจากผลการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนในชื่อว่า “โครงการหอมคุณธรรม วิถีพุทธ วิถีพอเพียง วิถีเวียงสวนดอก” ได้นำไปสู่การจัดส่งผลงานเข้าร่วมประกวดโครงการงานคุณธรรม ป.4 - ป.6 ของกระทรวงศึกษาธิการ

จากผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนกับหลังการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขเชิงพุทธบูรณาการของกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนมีคะแนนสอบครั้งสุดท้ายสูงกว่าครั้งแรก หลังการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขเชิงพุทธบูรณาการของกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

คำสำคัญ: การเรียนรู้ที่มีความสุข; ความสุขเชิงพุทธบูรณาการ

ABSTRACT

The research article was conducted by the Mixed Methods Research Design viz., the Qualitative Research, and the Experimental Research. The results revealed that the principle and its essence of the happy learning are accorded with the Threefold Learning or Sikkhàttaya and the principle of Bhàvanà: development. The both principles are considered as the same process and can be synthesized together, that is, the Kàya-bhàvanà: physical development and the Sàlabhàvanà: moral development, they are categorized in the Adhisàla-sikkhà: training in higher morality, while, the Citta-bhàvanà: emotional development is considered in the Adhicitta-sikkhà: training in higher mentality and Paṃṣà-bhàvanà: intellectual development is categorized in the Adhipaṃṣà sikkhà: training in higher wisdom.

The process of the Buddhist integrated of happy learning model consists of 3 models viz., 1) the process of happy learning based on the Iddhipàda: path of accomplishment, 2) the process of happy learning based on the Vuóóhi-dhamma: virtues conducive to growth and 3) the process of happy learning

based on the Ariyasacca: The Four Noble Truths. When the learning processes were synthesized and applied to the development of the students, it produced the 6 learning process viz., 1) Curiosity Aroused, 2) Perseverance, 3) Focused attention, 4) Exchange ideas upon the discretion, 5) Emphasis on performance and 6) Assessment of educational needs.

The experimental results of the effectiveness of Buddhist happy learning model, it was affected which higher than its standard. In the case of the behavioral study of happy learning, it was found at high level in overall. In addition, the activity outside classrooms, namely, 'The Good Moral Project: Buddhist Way, Sufficient Path and Wieng Suan Dok's lifestyle', was sent to the Moral Project Contest of Grade 4 – 6 of the Ministry of Education.

From the results of the comparison of student learning achievement, before and after using the Buddhist Happy Learning Model of the experimental groups, it was found that students had their scores higher than the first time. It was indicated that the Buddhist Happy Learning Model of the experimental group had the learning achievement higher than the control group.

Keywords: Happy Learning; Buddhist Happy

บทนำ

การศึกษาไทยที่ผ่านมาประสบปัญหาความล้มเหลวและเป็นวิกฤตทางการศึกษาของประเทศ เนื่องจากการจัดระบบการศึกษาที่ทำให้เด็กมีเจตคติต่อการเรียนไปในทางลบ โดยมองว่าการเรียนไม่ใช่เรื่องสนุก ไม่มีความสุข ไม่น่าเรียน และยิ่งการสอบเข้าในทุกระดับเน้นเฉพาะความจำ ก็ยิ่งเพิ่มความเครียดให้เด็กมากขึ้นจนเกิดวิกฤตเกี่ยวกับผู้เรียนและนับวันปัญหาเหล่านั้นจะรุนแรงมากยิ่งขึ้น (รุ่ง แก้วแดง, 2542: 2) ดังนั้น จึงควรที่จะปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนใหม่ จากการเรียนแบบเคร่งเครียดมีความทุกข์มาเป็นการเรียนที่สนุกสนาน ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน ดังที่ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2550: 122 – 123) กล่าวว่า “ตอนนี้เด็กจะเข้มแข็งยิ่งขึ้นไปอีกทั้งทางจิตใจและทางปัญญา ถ้าเราไม่สามารถพัฒนาเด็กถึงขั้นนี้ คือให้เด็กมีความสามารถที่จะมีความสุขจากการเรียนรู้หรือจากความสนองความ

ไม่รู้ เด็กก็จะไม่สามารถก้าวไปสู่การศึกษาได้เลย”

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอน จึงมีความประสงค์จะหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข จึงมีความสนใจในการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขเชิงพุทธกับนักเรียนระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) โดยผู้วิจัยมีเหตุผลที่จะเลือกศึกษากับกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อายุระหว่าง 11 – 12 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ที่ว่า เป็นขั้นปฏิบัติการของการคิดแบบนามธรรม (Formal operational period) มีอายุอยู่ในช่วง 11-15 ปี (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2536: 36-44) ในขั้นนี้พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กจะสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ สามารถที่จะคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ สามารถที่จะตั้งสมมุติฐานและทฤษฎี และมีความพอใจที่จะคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีตัวตน หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม (Lall, G.R. and Lall, B.M., 1983: 45-54) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า เป็นวัยที่มีความเหมาะสมในการศึกษาพัฒนาการสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับสัจธรรมและความเชื่อทางศาสนาที่มีลักษณะความเป็นนามธรรม โดยใช้การวิจัยเชิงทดลองตามรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขเชิงพุทธบูรณาการ เพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ทั้งนี้เพื่อเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการ และรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุขเชิงพุทธบูรณาการ
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขเชิงพุทธบูรณาการ
3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขเชิงพุทธบูรณาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดสวนดอก ในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) โดยการทดลองกับกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มควบคุมที่เท่าเทียมกัน หรือ แบบสองกลุ่มวัดสองครั้ง (The Equivalent Control Group Design หรือ Two group Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดสวนดอก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยกลุ่มทดลอง จำนวน 24 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 24 คน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนรู้ อย่างมีความสุขเชิงพุทธบูรณาการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีพฤติกรรมทางกาย วาจาที่ดี สมรรถภาพจิต ได้แก่ มีความเพียรพยายาม มีเหตุมีผล และมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมและมีสุขภาพจิตดี จึงส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นทุกหน่วยการเรียนรู้ มีรูปแบบที่สามารถจัดทำเป็นแผนผังสรุปได้ดังนี้

กระบวนการเรียนรู้		หลักพุทธบูรณาการ	
ปัจจัยการเรียนรู้ อย่างมีความสุข	ครูผู้สอน ผู้เรียน	กัณยานมิตร	ปัจจัยการเรียนรู้ เชิงพุทธ
	สื่อการเรียนรู้	ปรโตโฆสะ	
	การคิดวิเคราะห์	โยนิโสมนสิการ	
การเรียนรู้ อย่างมีความสุข	ชั้นที่ 1 ปลูกใจใฝ่รู้ ชั้นที่ 2 เพียรรู้บากบั่น ชั้นที่ 3 ตั้งมั่นใส่ใจ ชั้นที่ 4 ใช้ดุลยพินิจแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ชั้นที่ 5 เน้นลงมือปฏิบัติ ชั้นที่ 6 วัดผลประเมินงาน	หลักอริยสัจจ 4 หลักกุศลธรรม 4 หลักอิทธิบาท 4	การเรียนรู้เชิงพุทธ บูรณาการ

พุทธธรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข	การพัฒนาพฤติกรรม (อธิศีลสิกขา)	การพัฒนาอารมณ์ (อธิจิตสิกขา)	พุทธธรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	
	-พฤติกรรมกรเรียนรู้อย่างมีความสุขของบุคคลองทดลอง -กิจกรรมการเรียนรู้ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) “โครงการหอมคุณธรรม วิถีพุทธวิถีพอเพียงวิถีเวียงสวนดอก”	ความสุขทางกายภาพ (ภาวิตกายหรือภาวิตกาวนา)		ความสุขจากทางอารมณ์ (ภาวิตจิตหรือจิตภาวนา)
	ความสุขของการอยู่ร่วมกันในสังคม (ภาวิตศีลหรือศีลภาวนา)	ความสุขในความรู้ (ภาวิตปัญญาหรือปัญญาภาวนา)		
ความสุขกายิกสุข (ความสุขทางกาย)		การพัฒนาความรู้ (อธิปัญญาสิกขา)		
ความสุขกายิกสุข (ความสุขทางกาย)		ความสุขเจตสิกสุข (ความสุขทางใจ)		

จากแผนผังจะเห็นได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ของการใช้รูปแบบการเรียนรู้อย่างมีความสุขเชิงพุทธบูรณาการนั้น เกิดขึ้นจากการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับปัจจุบันที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ครูคือผู้สอนจึงเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ การเป็นก้นขามิตร และการจัดสภาพการเรียนการสอนให้มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ถือเป็นสื่อการเรียนรู้ (ปรโตโฆสะ) ทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ ได้เรียนรู้โดยวิธีการต่างๆ อย่างหลากหลาย ครูยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ (โยนิโสมนสิการ) ซึ่งการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

บรรณานุกรม

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2550). **คู่มือชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร:**

เรื่องในมงคลวาร ครบรอบอายุ 80 ปี คุณจริยา ไชยันต์ ณ อยุธยา.

พระครูวินัยธรสมุทร ถาวรธมโม, ผศ.ดร., พระโฆสิตาเสนาห์ ญาณเมธี, ดร., ดร.อำนาจ ยอดทอง,

ดร.ภิญญาพัชญ์ ปลายัดทอง และอุทุมพร มุลพรม. (2554). **การพัฒนารูปแบบ**

การเรียนรู้อย่างมีความสุขเชิงพุทธ. สำนักบริหารโครงการวิจัยอุดมศึกษาและ
พัฒนามหาวิทยาลัย แห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย.**

กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วราศิริ วงศ์สุนทร. (2545). **การเรียนรู้อย่างมีความสุข : การวิจัยรายการกรณี ครุต้นแบบด้านการ**

เรียนการสอน วิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

รุ่ง แก้วแดง. (2542). **ปฏิวัติการศึกษาไทย.** กรุงเทพมหานคร : มติชน.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2536). **จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:**

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). **โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียน**

การสอน: ทฤษฎีการ เรียนรู้อย่างมีความสุข ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลัก

ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ไอเดียสแควร์.

_____. (2532). **อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.** กรุงเทพมหานคร :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Lall, G.R. and Lall. B.M.. (1983). **Ways children learn.** Illinois: Charles C.

Thomas Publishers.

Phelan, R. J.. (1999). **The relationship between student and teacher**

perceptions of the organization Climate of their school. Dissertation

Abstracts International.

ศึกษาความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติ

A Study of The Knowledge and The Understanding in the Four Mahāsatiṭṭhāna Meditation Practice of Foreign Practitioners

อัญชลี จตุรานอน

Anchalee Chaturanon

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus

บทคัดย่อ

งานวิจัยหัวข้อ “ศึกษาความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติ” มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ในคัมภีร์พระพุทธานุญาต (2) เพื่อศึกษาการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของสำนักปฏิบัติธรรมนานาชาติ วัดไร่เปิง (ตโปทาราม) และ (3) เพื่อศึกษาความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 คือ หนทางปฏิบัติเพื่อการชำระจิตให้บริสุทธิ์ โดยการตั้งสติกำหนดรู้สิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง โดยตามระลึกกาย เวทนา จิต และ ธรรม มีประโยชน์คือร่างกายและจิตใจแข็งแรงขึ้น ได้ไปสู่ภพภูมิที่ดีขึ้น และเข้าถึงพระนิพพานได้ในที่สุด

วัดไร่เปิง (ตโปทาราม) มีการอบรมการปฏิบัติในแนวทางการกำหนดพองหนอ – ยุบหนอ โดยเริ่มจากการกราบสติปัฏฐาน จากนั้นจึงเดินจงกรม สลับกับการนั่งสมาธิกำหนดอาการ “พองหนอ ยุบหนอ” นอกจากนี้ยังให้กำหนดอิริยาบถย่อยระหว่างวัน เพื่อให้เกิดปัญญาเห็นพระไตรลักษณ์ในที่สุด

ผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติมีความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ในระดับดี ผลการประเมินของกลุ่มตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ สอดคล้องกับผลบันทึกจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมซึ่งแสดงผลว่ากลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจ

ในการปฏิบัติ เคารพกฎระเบียบของทางวัด และปฏิบัติได้ถูกต้องตามที่ได้รับการอบรมมา

คำสำคัญ: สติปัฏฐาน 4; ผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติ

Abstract

The thesis entitled ‘A Study of The Knowledge and The Understanding in the Four Mahāsatiṭṭhāna Meditation Practice of Foreign Practitioners’ consists of 3 objectives as: 1) to study of the insight meditation practice in line with the Four Foundation of Mindfulness as found in the Theravada Buddhist scripture, 2) to investigate the insight meditation practice in line with the Four Foundation of Mindfulness in Wat Rampoeng (Tapotaram), the International Insight Meditation Center and 3) to explore the knowledge and the understanding of practicing the Insight Meditation in line with the Four Foundation of Mindfulness of foreign practitioners. The research has been conducted from the documentary and field research methods. The field data were collected by interviews and participant observations.

The result of the research can be concluded that Vipassanābhāvanā or insight development based on the Satipaṭṭhāna the Four Foundations of Mindfulness is regarded as the path to purification of one’s mind and focus on the insight knowledge of body, feeling, mind and contemplation of mind-objects to be fully understood. The practitioners will get physically strong, mentally relaxed and the highest benefit is to achieve the ultimate goal; Nibbāna.

Wat Rampoeng (Tapotaram) provides the Insight Meditation in line with the Four Foundations of mindfulness by contemplating “rising-falling to practitioners based on the Theravada Tipiṭaka. The practical method is begun by the Abhivāda Stipaṭṭhāna or to bow to the ground with mindfulness followed by the Caṅkama or walking meditation and followed by the sitting meditation. For the sake of wisdom development and able to understand the causality

and conditionality.

The foreign practitioners have known and understood the principle of the Four Foundations of Mindfulness at the satisfactory level. The results show that the samples are intended to practices, respect for the temple's rules and practice accordingly as they have trained.

Keyword: Four Mahāsatipaṭṭhāna; Foreign Practitioners

บทนำ

ยุคโลกาภิวัตน์อันเป็นยุคแห่งการพัฒนาและการแข่งขันนี้ ทุกคนในทุกประเทศ ล้วนแล้วแต่ต้องเร่งพัฒนาตนเอง พัฒนาธุรกิจ และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติให้ เติบโตและแข็งแกร่งอย่างรวดเร็วที่สุด เกิดผลที่ตามมาคือปัญหาทางสังคม และปัญหาระหว่าง ประเทศในด้านต่างๆ

พุทธศาสนามีแนวคำสอนเน้นเรื่องการพัฒนาจิตใจเป็นหลักโดยการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานตามแนวทางสติปัฏฐาน 4 ซึ่งประกอบด้วย การพิจารณาหรือการกำหนด รู้กาย เวทนา จิตและธรรม โดยมีความละเอียดปลีกย่อยในการปฏิบัติแต่ละประเภทแยกย่อย ออกไปอีกหลายหมวด (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546: 811) มีวัตถุประสงค์สำคัญใน การปฏิบัติ คือ ความดับทุกข์ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546: 891)

เนื่องจากความทุกข์และกิเลสเป็นของสากล ไม่ขึ้นอยู่กับเชื้อชาติ หรือชนชั้นใดๆ คำสอนเพื่อการพัฒนาจิตใจและการดับทุกข์ของพระพุทธศาสนาจึงมีหลักเป็นสากลเช่นกัน เปิดโอกาสให้คนทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนาสามารถศึกษาและปฏิบัติได้ อย่างไรก็ตามด้วยพื้นฐาน ทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธา และภาษาที่แตกต่างกันของชาวต่างชาติ และชนชาติ ที่เป็นประเทศที่นับถือพุทธศาสนาเป็นหลัก การเข้ามาศึกษาการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของชาวต่างชาติ อาจเกิดความเข้าใจในการปฏิบัติแตกต่างกับคน ไทยซึ่งได้รับการปลูกฝังเรื่องความเชื่อ ความศรัทธา และพิธีกรรมทางศาสนามาตั้งแต่เด็ก

งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาถึงความเข้าใจการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติ ปัฏฐาน 4 ของชาวต่างชาติ โดยเลือกศึกษาวิจัยจากชาวต่างชาติที่มาปฏิบัติธรรม ณ สำนัก ปฏิบัติธรรมนานาชาติ วัดไร่เปิง (ตโปทาราม) จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเล็งเห็นว่าหากผู้

ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติเข้าใจการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ไม่ถูกต้อง และนำไปเผยแพร่ต่อ อันจะเป็นการสร้าง ความเข้าใจผิด หรือปิดโอกาสในการสนใจศึกษาการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของชาวต่างชาติท่านอื่นๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ในแนวทางของวัดไร่เปิง (ตโปทาราม)
3. เพื่อศึกษาความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีทั้งการวิจัยเอกสาร และการวิจัยภาคสนาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเริ่มจากการศึกษาเนื้อหาการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และในแนวทางของวัดไร่เปิง (ตโปทาราม) จากนั้นจึงสร้างเครื่องมือเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม คือแบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) และแบบสังเกต (Observation Schedule) และดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการประสานงานกับสำนักงานฝ่ายต่างประเทศ วัดไร่เปิง (ตโปทาราม) เพื่อขอสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติ โดยจะทำการสัมภาษณ์ครั้งเดียว เก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 3 เดือน และเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมด้วยการเข้าปฏิบัติธรรมกับผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติ เป็นเวลา 10 วัน และบันทึกผลในแบบสังเกต

เมื่อได้ข้อมูลภาคสนามแล้ว ก็สร้างชุดข้อเท็จจริงเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินความรู้และความเข้าใจจากแบบสัมภาษณ์ และทำการประเมินเพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ จากนั้นจึงนำผลคะแนนมาสรุปและวิเคราะห์พร้อมกับคำตอบจากแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้จากการสังเกต

สรุปผลการวิจัย

วิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 คือ หนทางปฏิบัติเพื่อการชำระจิตให้บริสุทธิ์หนทางหนึ่งในพระพุทธศาสนา เป็นหนทางที่มุ่งเน้นการเกิดปัญญา รู้แจ้งเห็นสภาวะ

ต่างๆตามความเป็นจริง โดยการตั้งสติกำหนดพิจารณาเห็นสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นเท่าทันตามความเป็นจริง แบ่งเป็น 4 หมวดคือ กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน (การตามระลึกกาย) เวหนานุปัสสนาสติปัฏฐาน (การตามระลึกเวทนา) จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน (การตามระลึกจิต) และ ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน (การตามระลึกธรรม) มีรายละเอียดในแต่ละหมวดดังนี้คือ

กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การกำหนดรู้กองรูปว่าเป็นเพียงกองรูป ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน และมีสภาพไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน ไม่สวยงาม แบ่งเป็น 6 หมวดย่อย คือ (1) หมวดอานาปานะ (2) หมวดอิริยาบถ (3) หมวดสัมปชัญญะ (4) หมวดปฏิกุลมนสิการ (5) หมวดมนสิการธาตุ และ (6) หมวดนวลวิถิกะ

เวหนานุปัสสนาสติปัฏฐาน เป็นการกำหนดรู้เวทนา คือความรู้สึกต่างๆ ว่าเป็นเพียงเวทนา มีสภาพไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน โดยจำแนกเป็นความรู้สึกสุข (สุขเวทนา) ความรู้สึกทุกข์ (ทุกขเวทนา) และความรู้สึกวางเฉย ไม่ทุกข์ไม่สุข (อทุกขมสุขเวทนา)

จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การกำหนดรู้จิตว่าเป็นอย่างไร มีความโลภ โกรธ หลง หรือไม่ หดหู่ ฟุ้งซ่านหรือไม่ พิจารณาทุกอย่างอาการที่เกิดขึ้นกับจิต และพิจารณาเหตุเกิด และเหตุดับของอาการของจิตนั้น

ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เป็นการพิจารณารูปธรรมและนามธรรมต่างๆที่เกิดขึ้นกับจิต โดยมีหลักการคือ การตามดูกระบวนการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป ของนามธรรมทั้งหลาย และพิจารณาว่านามธรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นมานี้มีสภาพไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน มีเหตุจึงเกิดขึ้น เมื่อหมดเหตุจึงดับลงโดยธรรมดา ธรรมที่ผู้ปฏิบัติพึงพิจารณาในหมวดนี้แบ่งเป็น 5 หมวดย่อย คือ (1) หมวดนิรวณ (2) หมวดขันธ (3) หมวดอายตนะ (4) หมวดโพชฌงค์ และ (5) หมวดสังขะ

การพิจารณาทั้ง 4 หมวดนี้มีหลักการเดียวกันคือพิจารณาเพื่อให้เกิดปัญญาเห็นสภาวะต่างๆตามความเป็นจริง เมื่อผู้ปฏิบัติเกิดปัญญาเห็นพระไตรลักษณ์ และปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นในร่างกายได้ในที่สุด

ประโยชน์ของการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ซึ่งมีทั้งประโยชน์ปัจจุบัน ประโยชน์ในกายภาคหน้า และประโยชน์สูงสุด โดยประโยชน์ปัจจุบันคือ ผู้ปฏิบัติมีร่างกายที่แข็งแรง มีความอดทนอดกลั้นต่อความทุกข์ทางกายและทางใจมากขึ้น และมีสมาธิที่เข้มแข็ง และประโยชน์ในกายภาคหน้าคือการไปสู่ภพภูมิที่ดีขึ้น และประโยชน์สูงสุดคือ การเข้าถึงพระนิพพาน อันเป็นภาวะที่หลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งปวงในที่สุด

วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) เป็นสำนักวิปัสสนากรรมฐานประจำจังหวัดเชียงใหม่ แห่งที่ 2 อยู่ภายใต้การดูแลของพระครูภาวนาวิรัช (สุพันธ์ อัจฉินสีโล) เจ้าอาวาส มีการอบรมการ

ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ให้แก่ผู้ปฏิบัติธรรมชาวไทยและชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่องกันตลอดปีไม่ขาดสาย โดยยึดคำสอนจากพระไตรปิฎกเป็นหลัก และปฏิบัติในแนวทางการกำหนดพองหนอ – ยุบหนอ

ผู้ปฏิบัติทุกท่านจะเริ่มฝึกจากการกราบสติปัฏฐาน คือการกำหนดการเคลื่อนไหวทุกอาการในการกราบพระรัตนตรัย 3 ครั้ง จากนั้นจึงเริ่มเดินจงกรมสลับกับการนั่งสมาธิตามเวลาที่กำหนด การเดินจงกรม คือการกำหนดรู้ในอาการก้าวเดินอย่างละเอียด เริ่มจากการกำหนด “ขวาย่างหนอ ซ้าย่างหนอ” ส่วนการนั่งสมาธิคือการกำหนดอาการพอง - ยุบของท้องเป็นเครื่องระลึก ซึ่งพระวิปัสสนาจารย์จะพิจารณาเพิ่มระยะเวลาการกำหนดและเวลาในการฝึกให้แก่ผู้ปฏิบัติ เพื่อเป็นการฝึกให้อินทรีย์แก่กล้าขึ้นเรื่อยๆ พัฒนาปัญญาในการรู้แจ้งสภาวะตามความเป็นจริงให้ละเอียดยิ่งขึ้น

นอกจากการฝึกปฏิบัติด้วยการเดินจงกรมและการนั่งสมาธิแล้ว วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) ยังได้เน้นสอนในเรื่องการกำหนดอริยาบถย่อยและการกำหนดรู้อาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับกายและใจด้วย เพื่อสานต่อการปฏิบัติให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดสายทั้งวัน เพิ่มกำลังสติปัญญาให้แก่กล้า

การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ในแนวทางของวัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) นั้นสอดคล้องกับหลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทครบถ้วนทั้ง 4 หมวด คือ กาย เวทนา จิต และ ธรรม คือเน้นการรู้ชัดในอาการปัจจุบันของกายและใจ เพื่อให้เกิดปัญญาเห็นพระไตรลักษณ์และพัฒนาสู่ความรู้แจ้งเห็นจริงและปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่น เข้าสู่พระนิพพานอันเป็นภาวะหลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งปวง

งานวิจัยนี้ใช้หลักการประเมินความรู้และความเข้าใจด้วยการยึดข้อเท็จจริงตามคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและคำสอนของวัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) เป็นหลัก และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมาเทียบกับข้อเท็จจริงในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและคำสอนของวัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) และได้ผลการวิจัยความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ดังนี้

ผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติมีความรู้และความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ในระดับดี คือมีคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดร้อยละ 74 ของคะแนนเต็ม โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้และความเข้าใจในระดับดีมากเป็นจำนวนร้อยละ 61 มีความรู้และความเข้าใจในระดับดีเป็นจำนวนร้อยละ 4 มีความรู้และความเข้าใจ

ในระดับปานกลางเป็นจำนวนร้อยละ 16 และมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยเป็นจำนวนร้อยละ 19

ผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติมีความรู้ความเข้าใจในประโยชน์ของการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ในระดับดี คือมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 71 โดยมีผู้กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 54 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดีมาก จำนวนร้อยละ 32 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และจำนวนร้อยละ 14 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในแนวทางของวัดไร่เปิง (ตโปทาราม) นั้น สอดคล้องกับหลักการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทครบถ้วนทั้ง 4 หมวด คือ กาย เวทนา จิต และ ธรรม คือเน้นการรู้ชัดในอาการปัจจุบันของกายและใจ เพื่อให้เกิดปัญญาเห็นพระไตรลักษณ์

การประเมินความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติจากการสัมภาษณ์มีความสอดคล้องกับผลบันทึกที่ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความตั้งใจในการปฏิบัติธรรม และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในแต่ละรูปแบบได้ตรงตามที่ได้รับการอบรมมา รวมถึงปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบของทางวัดและให้ความเคารพพระวิปัสสนาจารย์เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในเกณฑ์ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

วัดไร่เปิง (ตโปทาราม) สามารถให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติเพิ่มเติมในชุดคำถามที่มีผลการวิจัยสรุปว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในเกณฑ์น้อย ด้วยการให้ความรู้เพิ่มเติมในหัวข้อเหล่านี้ให้แก่ผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติได้ในหลายโอกาส เช่น (1) การให้อาวาสหลังพิธีรับพระกรรมฐาน (2) ในระหว่างการสอบอารมณ์ หรือ (3) การแจกเอกสารรายละเอียดหลังจบการฝึกอบรม เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

การเลือกวิธีการเก็บข้อมูล - ผู้วิจัยสามารถเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มากกว่า 1 วิธี โดยอาจจะใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หรือการสำรวจเป็นหลักในการประเมินผลการวิจัย และใช้ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเป็นข้อมูลเสริม

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง - ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงข้อจำกัดต่างๆที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล - หากผู้ทำวิจัยมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและไม่สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ได้ ก็ควรเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจ และใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมควบคู่ไปด้วย

บรรณานุกรม

- กองงานเลขานุการ วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม). (2556). **สำนักวิปัสสนากรรมฐานประจำจังหวัดเชียงใหม่แห่งที่ 2 วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม)**. พิมพ์ครั้งที่ 6. เชียงใหม่: คณะลูกศิษย์. (2555). **ทางสายเอก**. เชียงใหม่: ช้างเผือก.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, ศ. (2553). **เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ศรีอนันต์.
- พรรณราย รัตน์ไพฑูริย์. (2544). **การศึกษาวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ศึกษาแนวการสอนของพระธรรมธีรราชฆาณนี (โชดก ญาณสิทธิ)**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูภาวนาวิรัช (สุพันธ์ อัจฉินสโร). (2556). **สรรพธรรม 2**. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: สมศักดิ์การพิมพ์.
- พระครูภาวนาวิรัช (สุพันธ์ อัจฉินสโร). (2556). **สรรพธรรม 3**. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: ฌัฐพลการพิมพ์.
- พระเทพสิทธิอาจารย์ (พระอาจารย์ทอง สิริมงคล). (2548). **คู่มือการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในแนวสติปัฏฐาน 4**. พิมพ์ครั้งที่ 10. เชียงใหม่: ดาราวัลย์การพิมพ์.
- พระธรรมธีรราชฆาณนี (โชดก ญาณสิทธิ). (2548). **คำถาม-คำตอบ เรื่องวิปัสสนากรรมฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2546). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ 46. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชพรหมอาจารย์ (พระอาจารย์ทอง สิริมงคล). (2548). **คู่มือการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานในแนวสติปัฏฐาน 4**. พิมพ์ครั้งที่ 10. เชียงใหม่: ดาราวัลย์การพิมพ์.
- พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาตอ). (2549). **มหาสติปัฏฐานสูตร ทางสู่พระนิพพาน**. แปลโดย พระคันธสาราภิงค์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ไทยรายวันการพิมพ์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิวิปัสสนา (ทอง สิริมงคล) วัดพระธาตุศรีจอมทอง. **เปิดประตูสู่นิพพาน**. เชียงใหม่: ดาราวัลย์การพิมพ์.
- แม่ชีระวีวรรณ ฌมมจารินี (งานวิสุทธิพันธ์). (2551). **การศึกษาสภาวะญาณเบื้องต้นของผู้เข้าปฏิบัติวิปัสสนาตามหลักสติปัฏฐาน 4 ณ สำนักวิปัสสนากรรมฐานวัดพระธาตุศรีจอมทอง วรวิหาร**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อณิวัชร เพชรนรรัตน์. (2549). การศึกษาวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Doungkamon Tongkanaraksa. (2010). **SUITABLE BUDDHIST MEDITATION RETREATS FOR FOREIGNERS IN THAILAND**. Master of Art (Buddhist Studies). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Mahasi Sayadaw. (1992). **The Satipatthana Vipassana Meditation**. Yangon (Myanmar) : Buddha Sasana Nuggaha Organization.

ศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติกรรมฐาน ตามแนวอานาปานสติ ของพุทธทาสภิกขุ กับ เอส. เอน. โกเอ็นก้า

The Comparative Study of Ānāpānasati Meditation According to BuddhādāsaBhikkhu and S.N. Goenga Approach

พวน โขชิตศักดิ์¹, พระวัชรินทร์ ปิยธมโม²

Phuan Khositsak¹, Phra Watcharin Piyatummo²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่¹

วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) 1 หมู่ 5 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จ.เชียงใหม่ 50200²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus¹

Wat Rampoeng (Tapotaram) 1 Moo. 5 Tambon Suthep Amphur Meuang Chiang Mai²

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติกรรมฐาน ตามแนวอานาปานสติของพุทธทาสภิกขุ กับ เอส. เอน. โกเอ็นก้า” มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาหลักการปฏิบัติกรรมฐานตามแนวอานาปานสติในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาอานาปานสติตามแนวคำสอนของพุทธทาสภิกขุ 3) เพื่อศึกษาอานาปานสติตามแนวคำสอนของ เอส. เอน. โกเอ็นก้า และ 4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคำสอนและวิธีการปฏิบัติอานาปานสติของ พุทธทาสภิกขุ กับ เอส. เอน. โกเอ็นก้า

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติกรรมฐานตามแนวอานาปานสติในพระพุทธศาสนาเถรวาท มีปรากฏในหลายๆแห่งด้วยกัน ตามแต่เหตุการณ์ สถานที่ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง อานาปานสติภาวนา เป็นการเจริญอนุสติก็มีฐานประเภทหนึ่งที่ใช้สติปรารภลมหายใจเข้าออก พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนอานาปานสติสูตร มีทั้งหมด 16 ชั้น พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงอานิสงส์ของอานาปานสติไว้ว่า อานาปานสติที่ภิกษุเจริญ ทำให้มากแล้ว ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก ย่อมทำสติปัญฐาน 4 ให้บริบูรณ์ สติปัญฐาน 4 ที่ภิกษุเจริญ ทำให้มากแล้ว ย่อมทำโพชฌงค์ 7 ให้บริบูรณ์ โพชฌงค์ 7 ที่ภิกษุเจริญ ทำให้มากแล้ว ย่อมทำวิชชาและวิมุตติให้บริบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า พุทธทาสมองว่า ความทุกข์ล้วนเกิดมาจากความยึดมั่นถือมั่น

และความอยาก ความต้องการที่ไม่มีวันสิ้นสุดของมนุษย์ จึงต้องดิ้นรน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งต่างๆ แต่ก็มีวิธีที่จะหยุดความอยากได้ด้วยการปฏิบัติกรรมฐาน และพุทธทาสได้นำเสนอการปฏิบัติกรรมฐานโดยใช้ลมหายใจเป็นอุปกรณ์สำคัญ มีชื่อเรียกว่า อานาปานสติ พุทธทาสได้นำเสนอหลักการทำอานาปานสติ 16 ขั้น ตรงตาม อานาปานสติสูตร ในพระไตรปิฎกมาขยายความเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น พุทธทาสได้กล่าวว่าอานาปานสติเป็นระบบปฏิบัติที่เป็นไปตามลำดับ ตั้งแต่ขั้นหยาบ จนไปถึงขั้นละเอียดสูงสุด หรือตั้งแต่ความเป็นปุถุชนจนถึงความเป็นพระอรหันต์บรรลุประนิพพาน.

ผลจากการวิจัยยังพบว่า เอส.เอน. โกเอ็นก้า มองว่าการที่เรามีความทุกข์เป็นเพราะเรามีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง จึงสั่งสมความเครียดเข้าสู่จิตใต้สำนึกฝังลึกจนกลายเป็นอนุสัยที่นอนเนื่องอยู่ใต้จิตสำนึก การจะกำจัดอนุสัย สามารถทำได้ด้วยการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เริ่มการปฏิบัติด้วยการ ทำอานาปานสติภาวนา เพื่อให้จิตเกิดความสงบเป็นพื้นฐาน เมื่อจิตใจสงบดีแล้ว ก็ให้นำจิตที่พัฒนาดีแล้วมาพิจารณาเวทนาที่เกิดขึ้นจากนั้งปฏิบัติเป็นเวลานานๆ ให้มองเห็นทุกเวทนาที่เกิดขึ้นด้วยความเป็นอุเบกขา ให้สังเกตด้วยความเป็นกลาง ไม่เข้าไปปรุงแต่งใดๆ ให้เวทนาที่เกิดขึ้นเป็นไปตามกฎของไตรลักษณ์ และก็จะดับไปเองตามธรรมชาติ เราก็จะหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงได้ในที่สุด.

ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติกรรมฐานแบบ อานาปานสติตามแนวคำสอนของพุทธทาสภิกขุ กับ เอส.เอน. โกเอ็นก้า พบว่า แนวทางการปฏิบัติของทั้งสองท่าน มีทั้งที่แตกต่างกันกล่าวคือ การอธิบายเรื่องการดับทุกข์ต่างกัน พุทธทาส มองว่าต้องดับความยึดมั่นถือมั่นจึงจะดับทุกข์ได้ ส่วน เอส.เอน. โกเอ็นก้า มองว่า ต้องเดินสายกลาง ละเว้นความชั่ว ทำแต่ความดี และทำจิตให้บริสุทธิ์, รูปแบบการปฏิบัติต่างกัน พุทธทาสเสนอว่า เราต้องทำงานด้วยจิตว่างในชีวิตประจำวัน และต้องเจริญสติปัญญา ด้วยการทำอานาปานสติ 16 ขั้น เป็นประจำ และเมื่อถึงวาระสุดท้ายของชีวิตก็ให้เลิกยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งปวงก่อนตาย ส่วนรูปแบบการปฏิบัติของ เอส.เอน. โกเอ็นก้า นั้น ยึดการปฏิบัติที่เป็นทางสายกลางเป็นหลัก คือ อริยมรรคมีองค์แปด คือ ศีล สมาธิ และ ปัญญา เมื่อเห็นทุกข์อย่างแจ่มแจ้ง ก็จะทำให้มองเห็นทุกสิ่งตามความเป็นจริง และสามารถปฏิบัติต่อทุกสิ่งด้วยความเป็นอุเบกขา จึงไม่ทุกข์อีกต่อไป ในส่วนที่ทั้งสองท่านมีความเห็นสอดคล้องกันนั้น ทั้งสองท่าน อธิบายเรื่องทุกข์สอดคล้องกัน เห็นว่า เป็นความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ไม่อยากให้เกิดขึ้น มีกระบวนการเกิดทุกข์คือความยึดมั่นถือมั่นในตัวในตน จึงเกิดกิเลสต้นเหตุความอยาก ทำให้เกิดทุกข์ขึ้นไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งสองท่านใช้สติเป็นบาทฐานในการปฏิบัติสอดคล้อง

กัน กล่าวคือ ใช้สติปัญญาในการปฏิบัติกรรมฐานเช่นเดียวกัน และมีเป้าหมายสูงสุดในการปฏิบัติที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ความพ้นทุกข์ บรรลุถึง มรรคผลนิพพาน เป็นที่สุดของการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเหมือนกัน.

คำสำคัญ: ศึกษาเปรียบเทียบ; อานาปานสติ

Abstract

An article entitled 'The Comparative Study of Ānāpānasati Meditation According to BuddhādāsaBhikkhu and S.N. Goenka Approach' consists of 4 objectives as: 1) to study principles of Ānāpānasati meditation practice in Theravada Buddhism 2) to investigate the Ānāpānasati meditation practice in line with Venerable BuddhādāsaBhikkhu 3) to study the Ānāpānasati meditation practice of S.N. Goenka 4) to compare the Ānāpānasati meditation practice of BuddhādāsaBhikkhu and S.N. Goenka.

The research shows that Ānāpānasati Meditation in Theravada Buddhism appears in several places according to events, place and concern people. The Ānāpānasati is the one of the constant mindfulness meditation concerning on breath in and breath out. The Ānāpānasati Suttawas taught by the Buddha, it consists totally 16 steps. In addition, the Buddha also described about the fruition of Ānāpānasati that 'Monks, mindfulness of breathing in and out is of great fruit and of great benefit when cultivated and made much of. When cultivated and made much of, mindfulness of breathing in and breathing out brings the Four Applications of Mindfulness to fulfillment. When cultivated and made much of, the Four Applications of Mindfulness bring the Seven Factors of Awakening to fulfillment. When cultivated and made much of, the Seven Factors of Awakening bring Knowledge and Freedom to fulfillment.

The research shows that BuddhādāsaBhikkhu has his view point on Dukkha (sufferings), that they arise from self attachment and the greatest demand of human therefore, strive, struggle for the requirement. The path to

eliminate those defilements, it needs to develop the meditation. Venerable BuddhadhāsaBhikkhu presents the meditation by using breathing in and out, as called the Ānāpānasati. He presented the ĀnāpānasatiSutta in Tipitaka, which consists of 16 steps of practice, for better understanding, he gave more expand on the details that the Ānāpānasati practice is the ordering system from the rough to the most delicate; for the ordinary people to the Arahanta - the Worthy One.

Regarding to S.N. Goenka's view point on Dukkha (suffering), they arise from our wrong behavior that collect the strain more and more into subconscious then become to latent dispositions in the subconscious. The path to eliminate these latent dispositions is to develop the Vipassanā meditation by starting with Ānāpānasati practice for the primary peace of mind, then developing on Vedanā: feeling. Over long time sit in meditation, one should observe Dukkha-vedanā or the painful feeling as the Upekkhā-vedanā - neither-pleasant-nor-painful feeling. One should observe these feelings with equanimity and without any the volitional formation. All feelings or Vedana, they are naturally accorded by the law of the Three Characteristics – arising, existing and decaying. If one observes with equanimity of every moment, then will be free from sufferings.

In case of the comparative study of Ānāpānasati Meditation according to BuddhāsaBhikkhu and S. N. Goenka approach, it was found some different ideas of the path to eliminate of sufferings. Regarding to Venerable BuddhadhāsaBhikkhu, he explained that the elimination of all attachments is the cessation of all sufferings while S.N. Goenka said that one must follow the Noble Eightfold Path by not to do any evil, to do good and to purify of mind. In case of the difference of meditation technique, BuddhadhāsaBhikkhu presented that we should work with non-selfish in daily life and develop the 16 steps of Ānāpānasati meditation and non attachment. While the S.N. Goenka meditation technique present that one should follow the Eightfold Noble Path

that consists of Sila (morality) Samadhi (Mental discipline) and Pañña (Wisdom). If we do understand sufferings, then we can see everything as they are and treat everything without the attachment and we have no more sufferings. In case of the similarity, both of them explain that all sufferings – physical and mental are caused by self attachment. And all attachments produce desires which cause the never ending of Dukkha – sufferings. However, BuddhādāsaBhikkhu and S.N. Goenka taught the meditation as the same purpose, it is for the sake of eliminating all Dukkha and achieving Nibbāna.

Keywords: The Comparative study; Ānāpānasati

บทนำ

ในปัจจุบันนี้ วิทยาการสมัยใหม่ได้เจริญก้าวหน้าล้ำความเจริญด้านจิตใจเป็นอันมาก ซึ่งต่างจากสมัยก่อน ที่ความเจริญทางด้านจิตใจของคนเราเหนือความเจริญทางด้านวัตถุจิตใจของผู้คนในปัจจุบันนี้ จึงเกิดพิภพการขึ้น เช่น เกิดโรคจิต โรคประสาทเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆของโลก เกิดสังคมพิการขึ้นทั่วไปและเกิดปัญหาสลับซับซ้อนมากขึ้นในสังคม เช่น ปัญหาเด็กนักเรียนยกพวกตีกัน ปัญหาครอบครัวและปัญหาเศรษฐกิจเป็นต้น ฉะนั้น มนุษย์เราจึงหาทางออกโดยการหันมาสนใจความเจริญด้านจิตใจ กล่าวคือการฝึกจิตตามหลักทางศาสนา โดยเฉพาะการฝึกจิตตามหลักพระพุทธศาสนาที่เรียกกันว่า การทำสมาธิ หรือ การทำกรรมฐาน มีผู้สนใจกันมากเป็นพิเศษทั่วโลก ชาวต่างประเทศที่หันมาสนใจพระพุทธศาสนานั้น เขาจะสนใจ การฝึกกรรมฐาน เป็นพิเศษ การฝึกจิตในพระพุทธศาสนา เรียกว่า จิตตภาวนา การอบรมจิต หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กรรมฐาน คือ งานที่ทำให้ใจให้สูงขึ้น ให้ประเสริฐขึ้น ไม่ปล่อยให้ใจว่างงาน เพราะถ้าปล่อยให้ใจว่างงานก็จะก่อให้เกิดความยุ่งยาก เป็นทาสของกิเลสที่กลุ่มมุ่มใจ จึงควรฝึกจิตไม่ให้ว่างงาน ด้วยการให้จิตอยู่ในกรรมฐาน (พระราชวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตตวณฺโณ), 2533: 2-7)

อานาปานสติสมาธิ เป็นหนึ่งในกรรมฐาน 40 ที่เป็นกรรมฐานหลัก เป็นกรรมฐานที่เป็นทั้งสมถะ และ วิปัสสนาในตัว อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นที่ยอมรับปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง (พระคัมภีร์ญาณ อภิปัญญา, 2550: 7-9) ด้วยเหตุนี้ อานาปานสติสมาธิจึงถือว่าเป็นยอดของกรรมฐานทั้งหลาย ดังปรากฏจากหลักฐานต่อไปนี้ “ในประเภทของกรรมฐาน

อานาปานสติกรรมฐานนี้เป็นยอดของกรรมฐาน เป็นเหตุให้บรรลุถึงซึ่งคุณวิเศษ และธรรม เป็นเครื่องอยู่สบายในชีวิตประจำวันของพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าและพุทธสาวกทุกองค์” (พร รัตนสุวรรณ, 40-41)

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติกรรมฐานตามแนวอานาปานสติในพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาอานาปานสติกรรมฐานตามแนวคำสอนของพุทธทาสภิกขุ
3. เพื่อศึกษาอานาปานสติกรรมฐานตามแนวคำสอนของ เอส. เอน. โกเอ็นก้า
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคำสอนและวิธีการปฏิบัติอานาปานสติกรรมฐานของ พุทธทาสภิกขุ กับ เอส. เอน. โกเอ็นก้า

2. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พุทธทาสภิกขุได้กล่าวถึงอานาปานสติไว้ในหนังสือ “อานาปานสติ สมบูรณ์แบบ” สรุปความได้ว่า ความสำคัญของอานาปานสติก็คือ เมื่อนึกถึงอะไรอยู่ คิดอะไรอยู่ พิจารณาอะไรอยู่

รู้สึกอะไรอยู่ ก็ให้กำหนดรู้ทุกครั้งที่หายใจเข้าออกและต้องควบคุมมันได้ด้วย ให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอทุกลมหายใจเข้าออก (พุทธทาสภิกขุ, 2535)

พร รัตนสุวรรณได้กล่าวถึงอานาปานสติไว้ในหนังสือ “คู่มือการฝึกอานาปานสติสมาธิ” สรุปความได้ว่า อานาปานสติเป็นสมาธิที่พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติมากที่สุด และ อานาปานสติสมาธิเป็นยอดของกรรมฐานจริงๆ และเป็นกรรมฐานที่สามารถจะเป็นทางนำไปสู่การปฏิบัติกรรมฐานอื่นๆได้ทั้งหมด อานาปานสติเป็นการทำสมาธิที่ประกอบด้วยสติกำหนดลมหายใจเข้าออก ทำจิตใจให้แน่วแน่อยู่กับลมหายใจเข้าออกเมื่อมีสภาวะธรรมใดปรากฏก็ให้พิจารณาไปตามนั้น (พร รัตนสุวรรณ, 2529)

พระญาณชยเถระ (แลตีสยามตอ) ได้กล่าวถึงวิธีเจริญอานาปานสติ ไว้ในหนังสือ “อานาปานสติที่ปณี” สรุปความได้ว่า ลมหายใจเข้าออกนี้มีธาตุลมเป็นหลัก แต่มีธาตุดิน ธาตุน้ำและ ธาตุไฟประกอบร่วมกัน ในขณะที่ตามรู้ลมหายใจตามวิปัสสนาญาณควรรับรู้ธาตุทั้ง 4 ให้ปรากฏลักษณะแข็งหรืออ่อน ไหลหรือเกาะกุม เย็นหรือร้อน หย่อน ตึง หรือเคลื่อนไหว การปฏิบัติดังนี้ส่งผลให้นักปฏิบัติกำจัดสักกายทิฐิ คือ ความเห็นผิดในตัวตน เพราะรู้ว่ากองลมที่เคลื่อนไหวกระทบอยู่ที่ปลายจมูก ไม่ใช่ตัวเรา ของเรา บุรุษ หรือสตรี และไม่มีตัวเราของเรา บุรุษ หรือสตรีอยู่ในกองลมนั้น ทุกขณะที่นักปฏิบัติเจริญสติระลึกถึงลมหายใจจนกระทั่งปรากฏลักษณะธาตุทั้ง 4 ปัญญาที่รู้เห็นสภาวะธรรมอย่างแท้จริงย่อมเกิดขึ้นอยู่เสมอ สักกายทิฐิ จะถูกกำจัดไปตลอดเวลา การรู้เห็นอย่างนี้เป็นทิวทัศน์วิสุทธิคือความหมดจดแห่งความเห็นซึ่ง

เกิดขึ้นในขณะที่ตามรู้ลมหายใจตามวิปัสสนานัย (พระญาณธชเถระ (แลตีสยาตอ)

เอส.เอน. โกเอ็นก้า ได้กล่าวถึงอานาปานสติไว้ในหนังสือ “ธรรมบรรยายหลักสูตร 10 วัน” สรุปความได้ว่า การสังเกตดูลมหายใจนั้นเริ่มจากความรู้สึกแห่งลมหายใจที่หายากก่อนแล้วค่อยพัฒนาให้เกิดความรู้สึกที่ละเอียดขึ้น ละเอียดขึ้นตามลำดับ จนถึงขั้นละเอียดที่สุด ก็จะได้พบความจริงที่ละเอียดที่สุดเกี่ยวกับรูปหรือกาย และความจริงที่ละเอียดที่สุดเกี่ยวกับนามหรือจิต เมื่อก้าวเดินต่อไปบนเส้นทางนี้ก็จะพบตนเอง จะพบว่าลมหายใจเกี่ยวข้องกับกิเลสในจิตใจของตนโดยตรง เมื่อเรามีความโลภ ความโกรธ ความหลง ลมหายใจจะหายากและเร็ว และเมื่อกิเลสอันหมดไป ลมหายใจก็จะกลับเป็นปกติธรรมดาอีกครั้งหนึ่ง (เอส.เอน. โกเอ็นก้า, 2537)

เอส.เอน. โกเอ็นก้า ได้กล่าวถึงเคล็ดลับในการปฏิบัติวิปัสสนาไว้ในหนังสือ “สรุปลักษณะสำคัญเกี่ยวกับการรับใช้ธรรมะของธรรมบวร” สรุปความได้ว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนพระโอรสราหุลว่า เมื่อใดที่จิตใจว้าวุ่น ให้ออกไปมองท้องฟ้า จะเห็นว่ามันกว้างใหญ่ไพศาลเพียงใด เราเองก็ควรจะทำจิตให้เป็นเช่นนั้น ด้วยการเฝ้าสังเกตเวทนาที่เกิดขึ้นในร่างกายอย่างมีสติระลึกไว้ในอนิจจัง ซึ่งในช่วงเวลานี้จิตจะได้รับการชำระให้บริสุทธิ์ แต่ถ้าเรามัวนึกถึงอดีต ก็ย่อมจะเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ ฉะนั้นผู้ที่ต้องการจะก้าวหน้าในการปฏิบัติ ก็ต้องไม่นึกถึงอดีต วิปัสสนาคือสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น ณ ช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่สดใหม่ ไร้ขอบเขต ทุกๆขณะในชีวิตของเรามีศักยภาพมากมายมหาศาล แต่เรากลับมึนมองที่คับแคบแลเห็นเฉพาะสิ่งที่อยู่ตรงหน้า (เอส.เอน. โกเอ็นก้า, 2546)

เอส.เอน. โกเอ็นก้า ได้กล่าวถึงการฝึกอบรมการปฏิบัติธรรมไว้ในหนังสือ “ธรรมบรรยายหลักสูตร 3 วัน” สรุปความได้ว่า การปฏิบัติบนเส้นทางแห่งศีล สมาธิ ปัญญา นี้ ถือได้ว่ามิใช่เป็นการปฏิบัติตามนิยามหนึ่งนิยามใด หรือเป็นการแบ่งแยกลัทธิศาสนาใดๆ หากแต่เป็นการปฏิบัติตามหลักที่ยอมรับกันว่าเป็นสากล เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นเหตุเป็นผล มิใช่เป็นลัทธิหรือเป็นความเชื่อถืออย่างมงาย จุดหมายปลายทางของการปฏิบัติตามวิธีนี้ก็คือการขจัดความไม่บริสุทธิ์ หรือ ขจัดกิเลสทั้งหลายให้หมดสิ้นไปจากส่วนที่ลึกที่สุดของจิตใจของเรา (เอส.เอน. โกเอ็นก้า)

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร(Documentary Research)โดยมีวิธีดำเนินการและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จากแหล่งข้อมูล

ต่างๆ โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และแหล่งข้อมูลความรู้อื่นๆ

2. นำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ เขียนงานวิจัยพร้อมนำเสนอแนวคิดของผู้วิจัย โดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตอบปัญหาที่ต้องการทราบ

3. สรุปผลการวิจัยและนำเสนองานวิจัย

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติธรรมอานาปานสติตามแนวคำสอนของพุทธทาสภิกขุ และ ของ เอส.เอน. โกอเอ็นก้า ในบทที่ 5 พบว่า แนวการสอนและการปฏิบัติธรรมของทั้งสองท่าน มีทั้งส่วนที่แตกต่างกันและสอดคล้องกัน กล่าวคือ ในส่วนที่แตกต่างกัน เช่นการอธิบายเรื่องการดับทุกข์ต่างกัน พุทธทาสมองว่า ก็ด้วยการดับความยึดมั่นถือมั่นด้วยการกำจัดของเราให้ว่าง คือกำจัดของเราให้ละอึดตา หรือละความยึดมั่นถือมั่น ละความมีตัวมีตน ละความเป็นของๆตน เมื่อละวางได้ถึงที่สุดแล้ว เราก็จะพ้นทุกข์หรือดับทุกข์ได้ในที่สุด ส่วนท่านโกอเอ็นก้า ได้อธิบายเรื่องการดับทุกข์ โดยยกเอาทางสายกลาง กล่าวคือ การละเว้นความชั่ว การทำแต่ความดี และการทำให้บริสุทธิ์

รูปแบบและวิธีการปฏิบัติที่ต่างกัน พุทธทาส มองว่ามนุษย์มีความทุกข์เพราะเกิดจากความยึดมั่นถือมั่นมีอุปาทาน ดังนั้นการดับทุกข์ก็คือการดับความยึดมั่นถือมั่น ได้แก่การกำจัดของเราให้ว่าง หมายถึงการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่สภาวะของจิตที่ว่าง คือกำจัดของเราให้ละอึดตา หรือละความยึดมั่นถือมั่นในชีวิตประจำวัน นั่นคือการดับกิเลส ให้จิตอยู่ในสภาพเดิม เราก็จะถึงสภาวะที่จิตว่าง สรุปวิธีแก้ปัญหาคือ 3 ประการคือ

(1) จงทำงานทุกชนิดด้วยจิตว่าง (พุทธทาสภิกขุ, 2524) เราจะต้องทำงานด้วยความไม่ยึดมั่นถือมั่น อย่าทำด้วยความรู้สึกว่ามี เพื่อชื่อเสียง เพื่อรายได้ หรือเพื่อฐานะทางสังคม

(2) เจริญสติปัญญา (พุทธทาสภิกขุ, 165-167) ด้วยการปฏิบัติ อานาปานสติ ซึ่งสามารถนำมาปฏิบัติได้ ท่านสรุปสั้นๆว่า การลดอึดตา ตัวกูของกูนั้น ให้ทำด้วยสติปัญญา โดยอธิบายว่า ปัญญานั้นหมายถึงวิชา คือความรอบรู้ที่ตัวเรานั้นไม่มีแก่นสาร ไม่มีตัวตน มีแต่ความว่างเปล่า นี่คือนิยามของการหยั่งรู้สภาพความเป็นจริงของชีวิต ท่านจึงสอนว่าให้เราเอาปัญญานี้มาใช้ให้ถี่ขึ้น ใ้บ่อยมากขึ้น คือปฏิบัติธรรมมากขึ้น ปฏิบัติทุกขณะได้อย่างดี การดึงเอาปัญญามาใช้ระลึกถึงทันท่วงที เรียกว่า สติ

รวมความว่า ความรู้ที่ติดต่อกันเรื่อยๆโดยใช้ปัญญาเป็นพื้น ระลึกถึงทันท่วงที เรียกว่า

สติ การใช้สตินั้นควบคุมจนกว่าจะแก้ปัญหาเสร็จเรียกว่า สัมปชัญญะ สติปัญญาและสัมปชัญญะ ไม่ใช่จะใช้เฉพาะเรื่องตัวกูของกูเท่านั้น แต่เป็นธรรมะที่พระพุทธเจ้าสอนให้ใช้ในทุกระณี

(3) ตกบันไดพลอยโจน วิธีสุดท้าย ท่านพุทธทาสบอกว่า การลัดอัตร ลอดตัวกู ของกู ตัวฉันของฉัน อย่างแท้จริงนั้นให้ทำตอนที่ตายด้วย เหมือนตกบันไดพลอยโจน ถ้าจะตายแล้ว ก็ย่านอนตายตาไม่หลับ ตากก็ตายไปสิ เลิกยึดมั่นถือมั่นในตอนนั้น ซึ่งจะได้ประโยชน์ตอนนั้นด้วย (พุทธทาสภิกขุ, 2548: 171) แต่เราทำไม่ได้ถ้าหากว่าไม่ทำงานด้วยจิตว่าง ไม่เจริญสติปัญญาในชีวิตประจำวัน นี่คือการกระบวนการแก้ปัญหา หรือแก้ทุกข์ของท่าน พุทธทาส

ส่วนเอส.เอน โกอเอ็นก้า มีแนวคิดเรื่องวิธีการดับทุกข์ คือการละเว้นความชั่ว การทำแต่ความดีการทำใจให้บริสุทธิ์ทางสายนี้ เป็นทางสายสากลที่ชนทุกชาติทุกศาสนา จะปฏิบัติได้ เมื่อใดก็ตามที่คนเราเกิดกิเลสขึ้นในใจ คนๆนั้นก็จะเป็นทุกข์เหมือนตกนรก ในทำนองเดียวกัน ทางสากลที่ ท่าน เอส.เอน โกอเอ็นก้า พูดถึงก็คือ อริยมรรคมืองค์แปด ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 หมวด คือ ศีล สมาธิ และ ปัญญา ศีล คือ จริยธรรมอันเกิดจากการงดเว้นจากการประพฤติดีทั้งทางกายและวาจา สมาธิ คือ การปฏิบัติเพื่อควบคุมจิตใจ การฝึก ทั้ง 2 หมวดไปพร้อมๆกัน จะช่วยให้ปฏิบัติได้ดีขึ้น แต่ทั้งศีล และสมาธิ ก็ยังไม่สามารถขจัดกิเลสที่เกาะกุมจิตใจให้หมดไปได้จึงต้องมีการฝึกในหมวดที่ 3 อันได้แก่ ปัญญา ซึ่งเป็นการพัฒนาสติปัญญา และวิปัสสนาญาณ เพื่อชำระจิตให้บริสุทธิ์หมดจด เมื่อคนเราเริ่มเข้าใจคำว่า อนิจจัง หรือความไม่เที่ยง จากภายในกายตนแล้วก็จะส่งผลให้มีปัญญามองเห็น อนัตตา อันได้แก่ ความไม่มีตัวตน ไม่มีของตนทั้งภายในกาย และภายในจิตใจว่า ไม่มีอะไรที่คงทนอยู่ได้เกินชั่วขณะหนึ่งไม่มีอะไรที่คนเราจะสามารถชี้ได้ว่า จะไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นกายหรือจิตใจเพราะถ้ามีอะไรสักอย่าง ที่เป็นของเราจริงๆแล้ว เราก็จะต้อง สามารถเป็นเจ้าของได้ ควบคุมและรักษาไว้ได้ แต่แท้จริงแล้ว คนเราไม่สามารถที่จะควบคุม และรักษาอะไรไว้ได้เลย แม้แต่ร่างกายของเราเอง อวัยวะทุกส่วนมีการเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลายอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะปรารถนาที่จะยึดอยู่ให้คงทนไว้อย่างไร เมื่อได้เข้าใจ และมองเห็น อนิจจังและอนัตตา แล้วต่อไปปัญญาขั้นที่สามก็จะพัฒนาขึ้นมา ทำให้เห็นทุกขัง คือความทุกข์ หากคนเราต้องการเป็นเจ้าของ หรือยึดถือในสิ่งที่มีความเปลี่ยนแปลง ที่เราไม่อาจจะควบคุมได้เราก็จะเพิ่มความทุกข์ให้กับตนเองมากขึ้น

โดยสรุปการปฏิบัติตามแนวทางของเอส.เอน. โกอเอ็นก้า มี 2 ประการ คือ

การทำลายสิ่งกีดขวางระหว่างจิตสำนึกกับจิตใต้สำนึก หรือ ภาวังคจิต โดย ปกติ

จิตสำนึกจะไม่รู้ว่าการปรุงแต่งต่างๆ เกิดขึ้นในจิตไร้สำนึกตลอดเวลา แต่ความไม่รู้ หรือ อวิชชาได้ปิดบังเอาไว้ เมื่อการปรุงแต่งเหล่านี้มาปรากฏขึ้นในจิตสำนึก ความเข้มข้นก็จะมีมากขึ้น จนกระทั่งมีอำนาจเหนือจิตใจด้วย วิธีปฏิบัติแบบนี้ จะช่วยพัฒนาจิตใจ ให้มีสติระลึก รู้ในสิ่งที่เกิดขึ้น ความไม่รู้ หรืออวิชชา ก็จะถูกขจัดออกไป

คือ อุเบกขา หรือการวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยความชอบหรือชัง การที่เรามีสติระลึก รู้ถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้น แล้วไม่ไปปรุงแต่งไม่ผูกปมโลภะ หรือโทสะ ขึ้นมาใหม่ เราย่อมจะไม่สร้างทุกข์ให้ตนเอง

ในส่วนที่สอดคล้องกัน เช่น การอธิบายเรื่องธรรมะที่สอดคล้องกัน การอธิบาย เรื่องทุกข์สอดคล้องกัน การอธิบายสาเหตุแห่งทุกข์และกระบวนการเกิดทุกข์สอดคล้องกัน ทั้งพุทธทาส และ เอส.เอน. โกเอ็นก้า มองว่าสาเหตุของความทุกข์มาจากอุปาทานคือ ความยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นตัวตน ของตน (ตัวกูของกู) ในทุกสิ่งๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งมีกระบวนการเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักปัจจุสมุปบาทฝ่ายเกิดทุกข์ กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น ขณะมีการกระทบกันระหว่าง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ กับ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และ ธรรมารมณ์ (พุทธทาสภิกขุ, 2539: 150) โดยปราศจากการควบคุมของสติหรือเป็นการรับรู้ที่ประกอบด้วยอวิชชาเป็นต้นเหตุ เมื่อมีการสัมผัสของอายตนะภายในกับอารมณ์ภายนอก ที่ประกอบด้วยอวิชชา อวิชชาก็เป็นปัจจัยให้เกิดสังขารคือการปรุงแต่งในฝ่ายที่จะทำให้เกิดทุกข์ สังขารก็เป็นปัจจัยปรุงแต่งวิญญูณ นามรูป สฬายตนะ ผัสสะให้ตื่นตัวพร้อมทำหน้าที่รองรับอวิชชา ผัสสะที่มีอวิชชาคอยหนุนย้อมเป็นปัจจัยให้เกิดเวทนาที่น่าพอใจและไม่น่าพอใจอันง่ายต่อการที่จะเป็นไปในทางที่จะเกิดทุกข์ เวทนาที่มีอวิชชาคอยหนุนย้อมเป็นปัจจัยให้เกิดตัณหาคือความอยาก ตัณหาเป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทานคือตัวผู้อยาก(ตัวกู) อุปาทานเป็นปัจจัยให้เกิดภพคือตัวผู้อยากที่เข้มข้นแก่ตัวเต็มที ภพเป็นปัจจัยให้เกิดชาติคือ ความเกิดขึ้นแห่งตัวตน(ตัวกู) ที่ปรากฏชัดแจ่มชัดในความรู้สึกพร้อมที่จะไขว่คว้าสิ่งต่างๆ มาเพื่อตนและเป็นปัจจัยส่งต่อให้เกิดทุกข์ต่อไป การใช้สติเป็นบาทฐานในการปฏิบัติเหมือนกัน พบว่าทั้งสองสำนักใช้สติเป็นบาทฐานในการฝึกปฏิบัติเหมือนกัน กล่าวคือ พุทธทาสเน้น การใช้อานาปานสติเป็นหลักในการฝึกปฏิบัติกรรมฐาน พุทธทาสได้อธิบายการปฏิบัติอานาปานสติ 16 ชั้น แบ่งเป็น 4 หมวด ของสติปฏิฐาน 4 กล่าวคือ หมวดกาย 4 ชั้น หมวดเวทนา 4 ชั้น หมวดจิต 4 ชั้น และหมวดธรรมอีก 4 ชั้น รวมเป็น 16ชั้นตอน รายละเอียดผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในบทที่ 3 สอดคล้องกับการปฏิบัติกรรมฐานสำนักปฏิบัติกรรมฐานของเอส.เอน. โกเอ็นก้า ที่ให้ผู้ปฏิบัติเริ่มการฝึกปฏิบัติโดยมีสติดูลมหายใจ อานาปานสติ เป็นเบื้องต้น นั่นก็

คือการยึดสติปัฏฐาน 4 ในหมวดกาย หลังจากนั้น เอส.เอน. โกเอ็นก้า ก็จะเน้นการสอนให้ไปฝึกปฏิบัติในหมวดเวทนา เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติมีสติรู้เท่าทันเวทนาต่างๆที่เกิดขึ้นให้คอยสังเกตความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ดูเฉยๆ โดยไม่เข้าไปปรุงแต่งต่อเติมเวทนาที่เกิดขึ้นก็จะค่อยๆดับไปดับไปตามกฎของอนิจจัง

จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติของทั้ง 2 ท่านสอดคล้องกันคือ เน้นการใช้สติเป็นบาทฐานในการปฏิบัติอย่างแท้จริง ผู้ปฏิบัติจะต้องมีสติ คอยกำกับดูแลทั้งร่างกายและจิตใจ จึงจะประสบความสำเร็จในการปฏิบัติในขั้นที่สูงยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2500). **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก**. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สัตยา นารายัน โกเอ็นก้า. (2537). **ธรรมบรรยาย (แปลและเรียบเรียงจากธรรมบรรยาย หลักสูตร 10 วัน)**. กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พี.รินทร์.
- _____. (2527). **การปฏิบัติกรรมฐาน**. กรุงเทพมหานคร: เทพอักษรการพิมพ์.
- _____. (2530). **ชุมนุมปาฐกถาชุดพุทธธรรม**. สุราษฎร์ธานี: ธรรมทานมูลนิธิ.
- _____. (2533). **อานาปานสติภาวนา**. พิมพ์ครั้งที่ 10. สุราษฎร์ธานี: ธรรมทานมูลนิธิ.
- _____. (2536). **วิธีฝึกสมาธิวิปัสสนา ฉบับสมบูรณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: รุ่งแสงการพิมพ์.
- _____. (2540). **ธรรมานุกรมธรรมโฆษณ์ ฉบับประมวลธรรม 1**. รวบรวม เรียบเรียงโดย พิณิจ รักทองหล่อ. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- _____. (2544). **แนวการปฏิบัติธรรมในสวนโมกข์**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- _____. (2551). **มหาสติปัฏฐานสูตรแปล**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิส่งเสริมวิปัสสนากรรมฐานในพระสังฆราชูปถัมภ์.
- _____. (ม.ป.ป.). **ธรรมบรรยาย (หลักสูตร 3 วัน)**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิส่งเสริมวิปัสสนากรรมฐานในพระสังฆราชูปถัมภ์.
- _____. (ม.ป.ป.). **ปฏิจจนุสบาทกับอานาปานสติ**. กรุงเทพมหานคร: อดัมมโย.
- _____. **ประมวลธรรมท่านพุทธทาสและแถลงการณ์ 50 ปี สวนโมกข์**. รวบรวมโดย พระคุณศรี เมธงกูโร. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- _____. **มหาสติปัฏฐานสูตรทางสู่ความหลุดพ้น**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิส่งเสริมวิปัสสนากรรมฐานในพระสังฆราชูปถัมภ์, 2546.
- พุทธทาส อินทปญฺโณ. (2535). **อานาปานสติ สมบูรณ์แบบ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

การสอนภาษาอังกฤษ เรื่อง “อดีตกาล (Past Tenses)” โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ Teaching English Past Tenses Through Learning centers

สำราญ ชันสำโรง

Samran Khansamrong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ศูนย์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแก้ปัญหาความไม่น่าสนใจในการเรียนกาล (Tenses) โดยเฉพาะอดีตกาล (Past Tenses) และเพื่อให้เกิดความเข้าใจการใช้อดีตกาลง่ายขึ้น แก่พระนิสิตชั้นปีที่1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

การศึกษานี้ใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - experimental study) ผู้วิจัยได้จัดแบ่งพระนิสิตออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม 28 รูป และกลุ่มทดลอง 28 รูป โดยกลุ่มควบคุมจะได้รับการสอนแบบปกติ ส่วนกลุ่มทดลองจะได้เข้าร่วมกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนและหลังการเรียน โดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้และการเรียนตามปกติในชั้นเรียนของพระนิสิต โดยการวิเคราะห์ dependent sample t-test มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ส่วนการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนและหลังการเรียน โดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้กับการเรียนตามปกติในชั้นเรียนของพระนิสิต โดยการวิเคราะห์ Independent sample t-test ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $p = .188$ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า พระนิสิตมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ คือรู้สึกชอบ ระดับมากที่สุด ร้อยละ 54.5 และมีความรู้สึกชอบมาก รองลงมา ร้อยละ 31.8 และเมื่อเปรียบเทียบทั้ง 4 ศูนย์ พระนิสิตชอบศูนย์การอ่านมากที่สุด ร้อยละ 63 รองลงมา ศูนย์การพูดร้อยละ 45.5 ซึ่งอาจสรุปได้ว่า วิธีการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้สามารถพัฒนาให้พระนิสิตมีการ

เรียนรู้เรื่อง อดีตกาล (Past Tenses) ที่ขึ้นพืดเทียมกับการสอนของครูในชั้นเรียนตามปกติ และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษ; อดีตกาล

Abstract

This research is to study the results of teaching past tenses through learning centers, focussing on students' centers in order to solve uninteresting lesson and to understand English past tenses easier for first year monk students enrolling English I course, first semester 2004 of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai campus.

Quasi-experimental study was used for this research. The monk students were divided into two groups :-

Controlled group (22 monk students) was mainly taught by listening to the lecturer and experimented group (23 monk students) was taught through learning centers i.e. listening center, speaking center, reading center and writing center.

The results of the study found that comparing pre-test and post-test between teaching through learning centers and listening to the lecturer by dependent sample t-test analysis was statistically significant at p-value < 0.01; Whereas, comparing pre-test and post-test between teaching through learning centers and listening to the lecturer by independent sample t-test analysis was statistically insignificant at p-value = .118. Furthermore, it also found that 54.5 % of the monk students liked learning past tenses through learning centers in the high level and 31.8% of them liked it in the highest level. Out of four centers, they liked reading center most, 63%, and then speaking center, 45.5 %.

These might be concluded that teaching through learning center can improve the monk students in learning past tenses as learning taught by the lecturer in the regular class and they also learned with fun.

Keywords: English; Past Tenses

บทนำ

ภาษาแต่ละภาษามีหลักเกณฑ์ในการใช้เป็นเอกลักษณ์ที่อาจเหมือนหรือแตกต่างจากภาษาอื่นบ้าง ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องศึกษาให้เกิดความเข้าใจ ดังนั้นการเรียนภาษาอังกฤษ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาให้เข้าใจกฎเกณฑ์ พร้อมทั้งสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง ทั้งนี้วิธีการหรือรูปแบบในการเรียนรู้อาจมีหลากหลาย ตามแต่ระดับของไวยากรณ์ซึ่งมีกฎเกณฑ์ที่ต่างกัน หากมีความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ไวยากรณ์เหล่านั้นก็สามารถที่จะเชื่อมต่อกันได้ โดยการฝึกใช้โครงสร้างจากการเรียนนั้น และนำมาฝึกในกิจกรรมทางภาษาที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ลักษณะเช่นนี้ก็จะทำให้โครงสร้างที่เรียนนั้นกลายเป็นการเรียนรู้ได้ (stevick, 1980: 60-61)

ในบรรดากฎเกณฑ์ของไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่จะต้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ นั้นเรื่องกาล (Tenses) เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเพราะการใช้กาลในภาษาอังกฤษมีความเกี่ยวข้องกับหลักและโครงสร้างของไวยากรณ์อื่น ๆ หากแต่ในเรื่องของการใช้กาลนั้นพบว่า นักเรียนคนไทยยังมีปัญหาอยู่มากในการเปลี่ยนแปลงกาลของภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการใช้คำกริยาที่เป็นอดีตกาล (Past Tenses) ดังนั้นการจะทำให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ได้ถูกต้องนั้นควรที่จะมีการพัฒนาทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพราะลำดับขั้นของ การสอนจากการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เป็นหัวใจของวิธีการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน (กานดา ณ กลาง, 2515, หน้า 26) แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเริ่มจากทักษะใดก่อน จะต้องมุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังเช่นในหนังสือ “ความฝันของแผ่นดิน” ซึ่งกล่าวว่า “ การเรียนรู้ต้องเน้นการฝึกปฏิบัติจริงในวิชาที่เรียนเน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การเรียนการสอนต้องให้เด็กเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้” ซึ่งก็มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 (2542, หน้า12) ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” วิธีการสอนแบบศูนย์การเรียนเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ยึดหลักที่ว่า ผู้เรียนควรมีส่วนในการประกอบกิจกรรมการเรียน การสอนและแก้ปัญหาด้วยสื่อประสม (Multi - media Instruction) และกระบวนการกลุ่ม (group process) เป็นเครื่องมือที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ (สนิท สัตโยภาส, 2544, หน้า 84)

สำหรับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ 1 ซึ่งเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน

สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่ ที่กำหนดให้พระนิสิตชั้นปีที่ 1 ทุกคณะวิชาเอกจะต้องลงทะเบียนเรียน หากแต่สภาพ การเรียน การสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ 1 ที่ผ่านมาพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา ภาษาอังกฤษ 1 มีความหลากหลายในด้านภูมิหลังทางการศึกษา ส่งผลต่อความสามารถในการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษแตกต่างกัน โดยเฉพาะในเรื่องของกาล (Tenses) ในสภาพเช่นนี้ผู้วิจัยใน ฐานะของผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าว และ มีความสนใจในวิธีการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การ อ่าน และการเขียนได้ด้วยการเรียนด้วยตนเองกับสื่อต่างๆในศูนย์การเรียนรู้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ นิสิตที่ ยังไม่เข้าใจเรื่องกาลดีพอจะได้เข้าเรียนเพิ่มเติมกับศูนย์การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้เพิ่มเติมอีก ซึ่งเชื่อ ว่า จะเป็นรูปแบบที่ดีในการแก้ไขพัฒนาการเรียนรู้เรื่องกาล โดยเฉพาะอดีตกาล (Past Tenses) ที่เป็นปัญหาสำหรับนักศึกษาไทย อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้น ในการเรียน และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – experimental research) ที่ สอน “อดีตกาล (past tenses)” โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ 1 แก่พระ นิสิต ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ จำนวน 56 รูป โดยแบ่งพระนิสิตออกเป็นสองกลุ่มเท่าๆกันกำหนดจำนวนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดย พยายามแบ่งตามสัดส่วนของสาขาวิชาเอก และแบ่งตามคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง กาลจากการ Pre-test แล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภทได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทดลองสอนได้แก่ แผนการสอน “อดีตกาล(Past Tenses)” ที่ใช้การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้จำนวน 4 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อน - หลังเรียน (Pre - Post Test) เพื่อประเมินความรู้ความสามารถ ในเรื่องอดีตกาล (Past Tenses) และ แบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติต่อการเรียนการสอน

การเก็บข้อมูลมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำการแบ่งกลุ่มพระนิสิต 28 รูป เรียนในชั้นเรียนในคาบชั่วโมงตามปกติ ให้ เป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มพระนิสิต 28 รูป เรียนในคาบเรียนที่นัดหมายเป็นพิเศษ เป็นกลุ่ม

ทดลอง แล้วให้พระนิสิตทั้ง 2 กลุ่มตอบแบบประเมิน Pre - test เรื่อง Past Tenses ก่อนเรียน จำนวนทั้งหมด 20 ข้อ โดยเก็บแบบประเมินภายในเวลา 12 นาที จากนั้นแบ่งพระนิสิตกลุ่มทดลองเป็น 4 กลุ่มย่อย เพื่อเข้าศูนย์แต่ละศูนย์เวียนกันจนครบทุกศูนย์ รอบแรกให้พระนิสิตเรียนเรื่อง Past Simple Tense รอบที่สองเรียนเรื่อง Past Continuous Tense โดยที่กำหนดเวลาที่ใช้ในแต่ละศูนย์ 11 นาที พระนิสิตกลุ่มควบคุมเรียนตามเนื้อหา ของ Past Tenses ทั้งสองเรื่องจำนวน 2 คาบ แต่ไม่มีการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อเข้าศูนย์ทั้ง 4 ศูนย์

2. ในสัปดาห์ต่อมาผู้วิจัย ได้ให้กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองเรียนตามชั่วโมงที่กำหนดไว้โดยให้พระนิสิตเรียนเรื่อง Past Perfect Tense และ Past Perfect Continuous Tense แล้วจึงให้พระนิสิตทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบ Post - Test กลุ่มทดลองให้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ด้วย ส่วนพระนิสิตกลุ่มควบคุมให้ตอบแบบประเมินเฉพาะ Post - Test อย่างเดียว โดยไม่นำข้อมูลจากการตอบแบบประเมินของพระนิสิตที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนครบทั้งสองครั้งมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลการตอบแบบประเมินก่อน - หลังเรียน (Pre - Post Test) เพื่อทดสอบความรู้ความสามารถในเรื่องอดีตกาล (Past Tenses) ด้วยสถิติ paired T-test และ Independent T-test

ผลการวิจัย

ความเข้าใจของพระนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้พบว่าส่วนใหญ่มีระดับความเข้าใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนอดีตกาล (Past Tense) อยู่ในระดับปานกลางร้อยละมากที่สุด

Past Simple Tense พบว่า พระนิสิตมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 54.5 รองลงมาคือ มีความเข้าใจน้อยร้อยละ 22.7 น้อยที่สุดคือ มีความเข้าใจดีมาก ร้อยละ 4.5

Past Continuous Tense พบว่า พระนิสิตมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ มีความเข้าใจน้อยและมีความเข้าใจดีร้อยละใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 27.3 และ 22.7 แต่ไม่มีพระนิสิตที่มีความเข้าใจดีมาก

Past Perfect Tense พบว่า พระนิสิตมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ มีความเข้าใจน้อยและมีความเข้าใจดีร้อยละใกล้เคียงกัน

คือ ร้อยละ 27.3 และ 22.7 แต่ไม่มีพระนิสิตที่มีความเข้าใจดีมาก

Past Perfect Continuous Tense พบว่า พระนิสิตมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ มีความเข้าใจน้อย ร้อยละ 31.8 น้อยที่สุดคือ มีความเข้าใจดีมาก ร้อยละ 4.5

ความพึงพอใจของพระนิสิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้ พบว่าส่วนใหญ่มีความรู้สึกชอบต่อกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้ ร้อยละมากที่สุด

กิจกรรมศูนย์ที่ 1 การฟัง พบว่า พระนิสิตมีความรู้สึกชอบและเฉย ๆ ต่อกิจกรรมศูนย์ที่ 1 การฟังมากกว่าความรู้สึกอื่นๆ โดยมีร้อยละใกล้เคียงกันคือร้อยละ 40.9 และ 36.4 ตามลำดับ รองลงมา มีความรู้สึกชอบมาก ร้อยละ 22.7

กิจกรรมศูนย์ที่ 2 การพูด พบว่า พระนิสิตมีความรู้สึกชอบ ซึ่งมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 59.1 รองลงมาคือ มีความรู้สึกชอบมาก ร้อยละ 22.7 น้อยที่สุดคือ มีความรู้สึกไม่ชอบ ร้อยละ 4.5

กิจกรรมศูนย์ที่ 3 การอ่าน พบว่า พระนิสิตมีความรู้สึกชอบ ซึ่งมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 63.6 รองลงมาคือ มีความรู้สึกชอบมาก ร้อยละ 22.7 แต่ไม่มีพระนิสิตที่มีความรู้สึกไม่ชอบ

กิจกรรมศูนย์ที่ 4 การเขียน พบว่า พระนิสิตมีความรู้สึกชอบ ซึ่งมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 59.1 รองลงมาคือ มีความรู้สึกชอบมาก ร้อยละ 22.7 แต่ไม่มีพระนิสิตที่มีความรู้สึกไม่ชอบ

กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ พบว่า พระนิสิตมีความรู้สึกชอบ ซึ่งมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 54.5 รองลงมาคือ มีความรู้สึกชอบมาก ร้อยละ 31.8 แต่ไม่มีพระนิสิตที่มีความรู้สึกไม่ชอบ

กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 4 ศูนย์ พบว่า พระนิสิต มีความรู้สึกชอบที่มีต่อกิจกรรมศูนย์ที่ 3 การอ่าน ซึ่งมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 63.6 รองลงมาคือ ความรู้สึกชอบที่มีต่อกิจกรรมศูนย์ที่ 2 การพูด ร้อยละ 45.5 น้อยที่สุดคือ ความรู้สึกชอบที่มีต่อกิจกรรมศูนย์ที่ 3 การเขียนและกิจกรรมศูนย์ที่ 4 การฟังมีร้อยละใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 31.8 และ 27.3

การเปรียบเทียบระหว่างการเรียนโดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้และการเรียน ตามปกติ ในชั้นเรียนของพระนิสิต พบว่า พระนิสิตที่ได้รับการสอนโดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการสอน เท่ากับ 6.73 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 3.98 ส่วนพระนิสิตที่ได้รับการสอนตามปกติในชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการสอน เท่ากับ 5.40 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.58 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับความรู้ของทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าทีแบบอิสระ พบว่า คะแนนความรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง Past Tense ของทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p = .333$

พบว่า ก่อนได้รับการสอนโดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้ พระนิสิตมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง Past Tense เท่ากับ 6.73 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.02 หลังได้รับการสอนโดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้พระนิสิตมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง Past Tense เท่ากับ 10.50 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.03 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังได้รับความรู้โดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้โดยใช้ค่าทีแบบไม่อิสระ พบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง Past Tenses หลังการสอนเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

พบว่า ก่อนได้รับการสอนตามปกติในชั้นเรียน พระนิสิตมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง Past Tense เท่ากับ 5.40 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.54 หลังได้รับการสอนตามปกติในชั้นเรียนพระนิสิตมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง Past Tense เท่ากับ 8.60 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.04 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังได้รับการสอนตามปกติในชั้นเรียนโดยใช้ค่าทีแบบไม่อิสระ พบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง Past Tenseหลังการสอนเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

พบว่า พระนิสิตที่ได้รับการสอนโดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยหลังการสอน เท่ากับ 10.50 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.03 ส่วนพระนิสิตที่ได้รับการสอนตามปกติในชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ยหลังการสอน เท่ากับ 8.60 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.04 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับความรู้ของทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าทีแบบไม่อิสระ พบว่าคะแนนความรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง Past Tense ของทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p = .188$

ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลของความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนอดีตกาล (Past Tenses) โดยรูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งเน้นกลุ่มผู้เรียนเป็นสำคัญ จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้สึกชอบ และชอบมากต่อกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะวิธี สอนโดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้เป็นวิธีการสอนที่มีความหลากหลายอาจจะทำให้ผู้เรียนมีความ สนุกในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Allright (1991) กล่าวว่า “การเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง เป็นแนวการเรียนการสอนที่รวมถึงประสบการณ์การสอนที่หลากหลายของผู้สอน ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการได้ โดยยอมรับความหลากหลายของผู้เรียน เนื้อหาการ เรียนและเป้าหมายการเรียน การเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเกี่ยวข้องกับการที่ผู้เรียน มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด ส่วนกระบวนการและวิธีการนั้นเป็นเพียงเป้าหมายรอง มี การเลือกวิธีการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนและเนื้อหาวิชาที่เรียน โดยเปิด โอกาสให้ใช้แนวคิดทุกด้านมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความต้องการของผู้เรียนและ กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน” ดังนั้น ผู้เรียนจึงมีความรู้สึกชอบกิจกรรมการเรียนการสอนและเกิดความเข้าใจในกิจกรรมการเรียน การสอนโดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้

2. พบการวิจัยว่า พระนิสิตมีความรู้สึกชอบต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในกิจกรรม ศูนย์ที่ 3 การอ่าน มากที่สุดถึงร้อยละ 63.6 รองลงมาคือ กิจกรรมศูนย์ที่ 2 การพูด อาจจะกล่าว ได้ว่า ทักษะอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็น ภาษาต่างประเทศในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะมีโอกาสใช้ทักษะการฟัง การพูดและการเขียน ภาษาอังกฤษน้อยกว่าการอ่าน (อัจฉรา วงศ์โสธร 2524, 281) ซึ่งก็มีความสอดคล้องกับ สม พิศ แสงศิริรักษ์ (2542) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและเป็นรากฐานของการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการอ่านที่ดีนั้นต้องมีความเข้าใจเนื้อหาที่อ่าน และวิธีสอนโดยการใช้ ศูนย์การเรียนรู้ เป็นวิธีการสอนโดยยึดหลักการที่ว่าผู้เรียนควรมีส่วนในการประกอบกิจกรรม การเรียนการสอน และแก้ปัญหาด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นเครื่องมือ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยวัตถุประสงค์ของการจัดห้องเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้ เพื่อ จัดรูปแบบการเรียนรู้ให้หลายลักษณะ ซึ่งต่างจากการเรียนในชั้นเรียนตามปกติ เกิดความ เชื่อมั่นในตนเอง พัฒนาทักษะในการอ่าน (Valette, 1972)

3. สำหรับศูนย์ที่ 4 การฟังที่ผู้เรียนมีความรู้สึกชอบน้อยที่สุด กว่าศูนย์อื่นๆ ร้อยละ 27.3 อาจเป็นเพราะผู้เรียนไม่สามารถแยกเสียง ของภาษาพูด ซึ่งมีทั้งการออกเสียงสูงต่ำ การ เน้นเสียง การกลืนเสียงระหว่างสระและพยัญชนะ และคำศัพท์ต่างๆ เหมือนดังที่ Richards

(1994) ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาการ ฟังเพื่อความเข้าใจของผู้ที่ไม่เคยเรียนภาษา มาก่อนเป็น 5 ระดับดังนี้คือ ระดับที่ 1 ผู้เรียนไม่รู้ความสัมพันธ์ของคำในประโยค ระดับที่ 2 ผู้เรียนสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของคำในประโยคเพียงเล็กน้อยสามารถเข้าใจความหมายจากการพิจารณาคำและบริบทที่อยู่รอบๆ ระดับที่ 3 ผู้เรียนเริ่มมีความเข้าใจโครงสร้างของประโยค แต่ยังคงต้องใช้บริบทช่วยในการเข้าใจความหมาย และจะมีปัญหากับโครงสร้างของประโยคที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ เช่น คำที่กำหนดกาล (Tense Marking) การใช้สรรพนาม (Pronoun reference) เป็นต้น ระดับที่ 4 ผู้เรียนสามารถเข้าใจคำชี้แนะทางไวยากรณ์ (Syntactic clues) บางส่วนเพื่อจะให้ได้ความหมาย แต่จะไม่สามารถเข้าใจโครงสร้างอย่างถ่องแท้ และต้องการฟังซ้ำและระดับที่ 5 สามารถเข้าใจสิ่งที่ได้ยินโดยใช้บริบทมาช่วยน้อยลง

4. ผลการแสดงความคิดเห็นในเรื่อง ความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนการสอน อดีตกาล (Past Tenses) โดยการใช้ศูนย์การเรียนรู้ในระดับปานกลางร้อยละมากที่สุด อธิบายได้ว่า การทำความเข้าใจเรื่องอดีตกาลไม่ใช่เป็นเรื่องง่ายต้องใช้เวลาในการเรียนรู้มากพอสมควร เพราะ ภาษาไทยไม่มีรูปแบบการเปลี่ยนแปลงกริยาเหมือนภาษาอังกฤษ ดังนั้นสภาพการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยยังมีปัญหาด้านการใช้คำกริยาในการแสดงอดีตกาล (ศิริมน ศรีนพรัตน์, 2530, 20)

5. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง Past Tense โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้กับการเรียนตามปกติในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน อธิบายได้ว่า ในปัจจุบันการสอนจะไม่อยู่เพียงแค่วรรณคดีเพียงอย่างเดียวเนื่องจากการเรียนการสอนต้องประกอบด้วยผู้เรียนและผู้สอน ดังนั้นรูปแบบของการเรียนรู้จึงต้องมีความหลากหลาย ดังที่ Ellis (1994) กล่าวว่า “รูปแบบการเรียนรู้ มี 4 รูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้แบบรูปธรรม (Concrete learning) ผู้เรียนไม่ชอบการเรียนรู้ที่เป็นกิจวัตร แต่จะชอบการเรียนรู้พร้อมกับการปฏิบัติ การเรียนรู้แบบวิเคราะห์ (Analytical learning) เน้นด้านการแก้ปัญหาและการหาเหตุผล มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบความล้มเหลว การเรียนรู้แบบสื่อสาร (Communicative learning) ค่อนข้างเป็นตัวของตัวเอง มีความยืดหยุ่นและการปรับตัวสูง ชอบการเรียนการสอนเพื่อการติดต่อสื่อสาร และการได้ตัดสินใจ การเรียนรู้แบบระบบพึ่งผู้มีอำนาจ (Authority-orientated learning) ขึ้นอยู่กับผู้อื่นชอบได้รับคำแนะนำและคำสอนจากอาจารย์ผู้สอน ชอบการเรียนรู้ที่มีรูปแบบ ไม่ชอบการเรียนรู้ที่ต้องค้นหาหรือค้นคว้า” ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 4 รูปแบบ มีอยู่ในทั้งการเรียนการสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้และการเรียนตามปกติ ดังนั้นในการสอนจะต้องมีการปรับให้เข้ากับรูปแบบกระบวนการเรียนดังกล่าว ซึ่งการเรียนการสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้และการเรียนตามปกติ

ผู้เรียนก็จะต้องใช้วิธีการเรียนดังกล่าวทั้งหมดเหมือนกัน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง Past Tense โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้และการเรียนตามปกติในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน สำหรับกรณีที่ผู้เรียนบางคนที่มีคะแนน Post – Test ต่ำกว่าคะแนน Pre – Test ทั้งกลุ่มที่เรียนโดยศูนย์การเรียนรู้ และกลุ่มที่เรียนตามปกติในชั้นเรียนถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา เพราะผู้เรียนมีความแตกต่างกันในระดับความรู้ รูปแบบการเรียนรู้และความสนใจ ดังนั้นผู้เรียนจึงอาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนทุกคนเมื่อเรียนในสิ่งที่เหมือนกัน หรือใช้วิธีการเดียวกัน (Valette, 1972)

วิจารณ์

การสอน Past Tenses โดยรูปแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นรูปแบบที่ทำให้พระนิสิตมีความพอใจและสนุกในการเรียนไวยากรณ์มากกว่าการสอนโดยการบรรยายโดยทั่วไป เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดและได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและเมื่อมีปัญหาผู้เรียนได้ปรึกษาหารือกันในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน เพราะในกลุ่มมีทั้งคนเก่งและไม่เก่ง แต่เพื่อเติมเต็มในการเรียนรู้และไม่ให้ผู้เรียนเสียโอกาสที่จะได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ในขณะที่ผู้เรียนมีข้อสงสัยเพิ่มเติมจากศูนย์แต่ละศูนย์ ผู้สอนควรแจ้งให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนหรือเรียกให้ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมในส่วนนั้นๆ

ครูผู้สอนจะเหนื่อยและทำงานหนักในการเตรียมกิจกรรมในแต่ละศูนย์ แต่เมื่อนำกิจกรรมที่ได้เตรียมไว้ได้นำไปใช้จะลดบทบาทของครูเพราะครูจะเป็นคนคอยให้คำปรึกษาและกิจกรรมที่ได้เตรียมไว้สามารถนำไปใช้ในการสอนครั้งต่อไป แต่อาจจะมีการปรับปรุงกิจกรรมบ้าง

การสอนไวยากรณ์ (Past Tenses) ผู้เรียนที่มีพื้นฐานอยู่บ้างจะเกิดการเรียนรู้และเข้าใจซึ่งเห็นได้ค่อนข้างชัดเจน ในส่วนกลุ่มผู้เรียนที่ยังอ่านและสะกดภาษาอังกฤษไม่ค่อยได้ จะมีปัญหาในการทำความเข้าใจได้ช้า และอีกทั้งยังถูกจำกัดในเรื่องของเวลาในแต่ละศูนย์

ศูนย์การฟังเป็นศูนย์ที่ค่อนข้างจะมีปัญหาเนื่องจากผู้เรียนไม่สามารถแยกเสียง เช่น การเชื่อมต่อของเสียงในประโยคว่า We were not hungry เป็น We weren't hungry และผู้เรียนต้องฟังให้เข้าใจเพื่อตอบคำถามในแบบฝึกหัด จึงทำให้พระนิสิตใช้เวลาในศูนย์นี้มาก และใช้เวลาเกินกว่าที่กำหนดไว้ อาจเปลี่ยนจากการฟังเทปอย่างเดียว โดยใช้วีดีโอแทนได้ หรือถ้าจะใช้เทปอย่างเดียวเมื่อใกล้จะหมดเวลาที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนสามารถดูบทสนทนาเฉลยได้เพื่อจะทำให้สามารถควบคุมเวลาตามที่กำหนดไว้ได้

ศูนย์การพูดผู้เรียนมีปัญหาร่างประโยคเทียบเคียงกับประโยคตัวอย่างที่ให้ไว้ อีก

ทั้งไม่รู้หรือไม่แน่ใจในการออกเสียงของคำแต่ละคำ จึงทำให้ผู้เรียนไม่ค่อยได้ฝึกพูดเท่าที่ควร ดังนั้นศูนย์นี้ผู้สอนควรดูแลเป็นพิเศษหรือเลือกผู้เรียนที่เก่งในกลุ่มแต่ละกลุ่มเป็นผู้นำในการอธิบายและออกเสียงให้เป็นตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการทำวิจัยในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้กับ Tenses อื่นๆด้วย หรืออาจจะทำวิจัยทั้งรายวิชาภาษาอังกฤษอังกฤษ 1
2. ควรมีการทำวิจัยปรับพื้นฐานผู้เรียนที่ยังมีพื้นฐานภาษาอังกฤษที่อ่อนมาก ก่อนที่จะใช้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้

บรรณานุกรม

- กานดา ณ ถลาง. (2515). **วิธีสอนภาษาอังกฤษกับหลักจิตวิทยา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ภาษาอังกฤษของโครงการพัฒนา มหาวิทยาลัยนครหลวงธนบุรี.
- สนิท สัตโยภาส. (2544). **กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ**. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- Anderson, R.C. (1985). **Role of The Reader's Schema in Comprehension Learning and Memory : Theoretical Models and Process of Reading** International Reading Association.
- Alright, R. (1991). **The Death of the Method**. Lancaster: Centre for Rsearch in Language Education – working paper 10.
- Ellis, R. (1994). **The Study of Second Language Acquisition**. St Edmundbury PressLtd.Suffolk.
- Janet M. Bing. (1989). **Grammar Guide English Grammar in context**. Prentice-Hall.
- Lawrence, Mary S. (1995). **Reading, Thinking, Writing: A text for student of English as a second language, and teacher's manual**. Ann Arbor, Michigan: Univ.of Michigan Press.
- Little, D. (1994). **Autonomy in Language Learning : Some Theoretical and Practical Consideration**. In swarbrick, A. Ced. Teaching Modern Language. Routedge, New York.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสาร พุทธศาสตร์ศึกษา

วารสารพุทธศาสตร์ศึกษาเป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา การศึกษาศิลปวัฒนธรรม สังคมศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย มีกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร พุทธศาสตร์ศึกษา

2.1 บทความพิเศษ บทความพิเศษทางวิชาการ ที่นำเสนอองค์ความรู้ทางวิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการใน วงการวิชาการ หรือวิชาชีพ

2.2 บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานทางวิชาการที่ได้เรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้ที่มีประโยชน์แก่คนทั่วไป

2.3 บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีความมุ่งหมายชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือการนำวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ บทความวิจัยมีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ เช่น มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนด ปัญหาที่ชัดเจนสมเหตุผล โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่เด่นชัดแน่นอน มีการรวบรวมข้อมูล พิจารณาวิเคราะห์ ตีความ และสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์

2.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และ วารสารใหม่ หรือจากประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น

2.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความ จากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและนานาชาติ

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

3.1 ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A 4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK เท่านั้น ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

3.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3.3 ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุวุฒิการศึกษาสูงสุด พร้อมระบุ ตำแหน่งทางวิชาการ พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติอยู่ใต้ชื่อเรื่องโดยเอียงมาทางด้านขวา และให้ตัวเลขเป็นตัวยก ท้ายชื่อผู้เขียนเพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการ และชื่อหน่วยงาน

3.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

3.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3 - 5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

3.7 การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centered learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1. บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัดและสั้น

2. บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย กรอบแนวคิด และ ระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

3. ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้

มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4. ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5. อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6. สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

7. บรรณานุกรม (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์ หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
- 6) บรรณานุกรม (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับ ผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้อง ของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้ วิธีการอ้างอิงระบบ นาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิง

ท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎก และอรรถกถา ให้อ้างอิงชื่อคัมภีร์ เล่มที่ ข้อ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 15 ข้อ 16: 282-283), (พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล เล่ม 16: 256-320)

2) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างอิงชื่อผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร, ดร. 2554: 44)

3) ผู้แต่งสองรายให้อ้างอิงชื่อของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร และ เขมณัฏฐ์ อินทรสุวรรณ, 2553: 44) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการให้ใช้เครื่องหมายอฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (พระธรรมโกศาจารย์ ประยูร ธมมจิตโต, 2548: 8; พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554: 44)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงชื่อของผู้แต่งรายแรก เว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่มคำว่าและคณะ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระเทพโสภณ ประยูร ธมมจิตโต และคณะ, 2548: 55)

5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยานุชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่ง เช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และ หน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น (Keown, 2003 : 4)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุล ของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น (Hersey & Blanchard, 2000: 3) และให้ใช้ เครื่องหมาย อฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Keown, 2003: 4; Hersey & Blanchard, 2000: 3)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วย et al, ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง (Kaiser et al., 2008: 55)

4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

5) บรรณานุกรมที่เป็นภาษาไทย ชื่อผู้เขียนใช้ชื่อเต็ม-นามสกุล และให้แปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ เพิ่มเติมต่อท้ายในหัวข้อ TRANSLATED THAI REFERENCES

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

- 1) บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด ใช้ 21 เซ็นจูรี
- 2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย

4.2 บรรณานุกรม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์. (// การวรรค 2 ครั้ง)

ตัวอย่าง

พระมหาสุทิตย์ อาภากร, ดร. (2548). **เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2**. กรุงเทพมหานคร : พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง

พระสุกัจจ สัจฉิน. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน **บิตร ว่องวีระ. ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม** (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่),/ เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง

ธิติวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ : สังคหวัตถุ ๔ เครื่องมือ การวางแผนและการติดต่อประสานงานสู่ความสำเร็จ. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 3 (1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง

สนิท อาจพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน **สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ** (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (1995). Science fiction. In **The encyclopaedia Americana** (Vol. 24, pp.390-392). Danbury, CT: Grolier Press.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์,/ เลขหน้า.

ตัวอย่าง

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. **ผู้จัดการรายวัน**, น.13.

(7) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รายงานการวิจัย

ชื่อผู้เขียน.// (ปีพิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ระดับวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/หรือการค้นคว้าแบบอิสระ/ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง :

สัมฤทธิ์ ต่อสติ. (2542). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของสถานบริการ **สาธารณสุขเขตเมือง กรณีศึกษาศูนย์ : แพทย์ชุมชนเมืองพระนครศรีอยุธยา** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

(8) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. //(ปี). //ตำแหน่ง./สัมภาษณ์. วัน เดือน.

ตัวอย่าง

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), ศ.ดร. (2558). **อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์. 18 เมษายน.**

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ : ผู้แต่ง. //(วันที่ เดือน ปีที่เผยแพร่). //ชื่อบทความ. //สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี. //จาก แหล่งที่อยู่ไฟล์ (URL)

ตัวอย่าง :

พระศรีคัมภีร์ญาณ(สมจินต์ สมมาปญโญ). (1 พฤษภาคม 2555). **การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมในอุษาอาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ.** สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2556, จาก http://www.mcu.ac.th/site/artidecontent_desc.php?article_id=1304&articlegroup_id=274

Doyle, M. W.. (22 June 2004). **Liberal Internationalism: Peace, War and Democracy.** Retrieved September 2, 2013, from http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/themes/peace/doyle/index.html

(10) การแปลบรรณานุกรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ**ตัวอย่าง :**

ลักษณะวัด ปาละรัตน. (2545). **สตรีในมุมมองของพุทธปรัชญา.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

TRANSLATED THAI REFERENCES

Palaratana, L.. (2002). **Women in the Perspective of Buddhist Philosophy.** Bangkok: Chulalongkorn University.

ตัวอย่างบรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2548). **โลกทัศน์ชาวพุทธ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). **การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พงศ์ศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ. (2538). **ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์แห่งประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: ปกเกล้า.
- โกนิฐฐ์ ศรีทอง. (2558). **การบูรณาการภูมิปัญญาพระพุทธศาสนากับการเสริมสร้างความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาชุมชน**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระศรีคัมภีร์ญาณ(สมจินต์ สมมาปญโญ). (1 พฤษภาคม 2555). **การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมในอุษาอากาศเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ**. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2556, จาก http://www.mcu.ac.th/site/artidecontent_desc.php?artide_id=1304&articlegroup_id=274
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550**. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก, 24 สิงหาคม 2550.
- Boo Elizabeth. (1990). **Ecotourism: The Potentials and Pitfalls**. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.
- _____. (1991). **“Making Ecotourism Sustainable: Recommendations for Planning, Development, and Management.”** In Nature Tourism Managing for the Environment. Island Press, Washington, D.C.
- Keown, D. (1995). **Are There “Human Right” in Buddhism**. London: University of London.
- Kiarash, A.. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. **The Iranian Journal of Allergy**. 6 (5), 25-28.

John J. L. (1987). **Carrying Capacity for Tourism Development in National Part of the United States**, UNEP, Industry and Environment. Vol. 9 No.1.

Bergstein, M.. (2000). Tubular function. In E. B. Richard, M. K. Robert & B. J. Hal (Eds.), **Nelson textbook of paediatrics** (16th ed., p. 596). Philadelphia: Saunders.

TRANSLATED THAI REFERENCES

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1990). **Tipitaka : Thai Version**. BKK: MCU Press. [A III. (Thai) Vol. 20]. [in Thai]

Palaratana, L. (2002). **Women in the Perspective of Buddhist Philosophy**. Bangkok: Chulalongkorn University, [in Thai]

Phra Dharmakosajarn (Prayoon Dhammacitto). (2006). **Buddhist Administration**. BKK: MCU Press, [in Thai]

5.หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

5.1 ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ เอกสารประกอบด้วย

1. ต้นฉบับ จำนวน 3 ชุด จำแนกเป็น

- ต้นฉบับที่ไม่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 2 ชุด

- ต้นฉบับที่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 1 ชุด เอกสารต้องระบุรายละเอียดของผู้เขียน

บทความ (Author(s)) ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่งและสังกัด หรือวุฒิการศึกษาสูงสุด อย่างเป็นใดอย่างหนึ่ง โดยให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เฉพาะผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author) ให้ระบุที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ หรือ E-mail ที่สามารถติดต่อได้ ในกรณีที่ต้นฉบับดังกล่าวมาจากหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือหลักสูตร การศึกษา โปรดระบุชื่อหลักสูตร และสถาบันการศึกษาให้ชัดเจน

2. แผ่นซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น (ระบุชื่อบทความและชื่อผู้เขียน)

3. แบบเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารพุทธศาสตร์ศึกษา

- แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร พุทธศาสตร์ศึกษา

- แบบฟอร์มสมัครสมาชิกวารสาร พุทธศาสตร์ศึกษา

ส่งต้นฉบับบทความ เพื่อเสนอตีพิมพ์ในวารสาร พุทธศาสตร์ศึกษา กองบรรณาธิการวารสารพุทธศาสตร์ศึกษา 135 ถนนสุเทพ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

5.2 ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แนบไฟล์ต้นฉบับ (File attachment) ในรูปแบบ MS Word ส่งมายัง E-mail: journalbuddhiststudies@gmail.com เมื่อได้รับการยืนยันจากกองบรรณาธิการ พิจารณาให้ตีพิมพ์ลงในวารสารแล้ว ผู้เขียนจะต้องส่งแผ่นซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น มายังกองบรรณาธิการเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการตีพิมพ์ต่อไป

5.3 การส่งในระบบ สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ ของวารสาร พุทธศาสตร์ศึกษา ได้ที่ <http://www.ojs.mcu.ac.th/index.php/jbscm/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้สแกนและส่งแบบฟอร์มทาง Email : journalbuddhiststudies@gmail.com

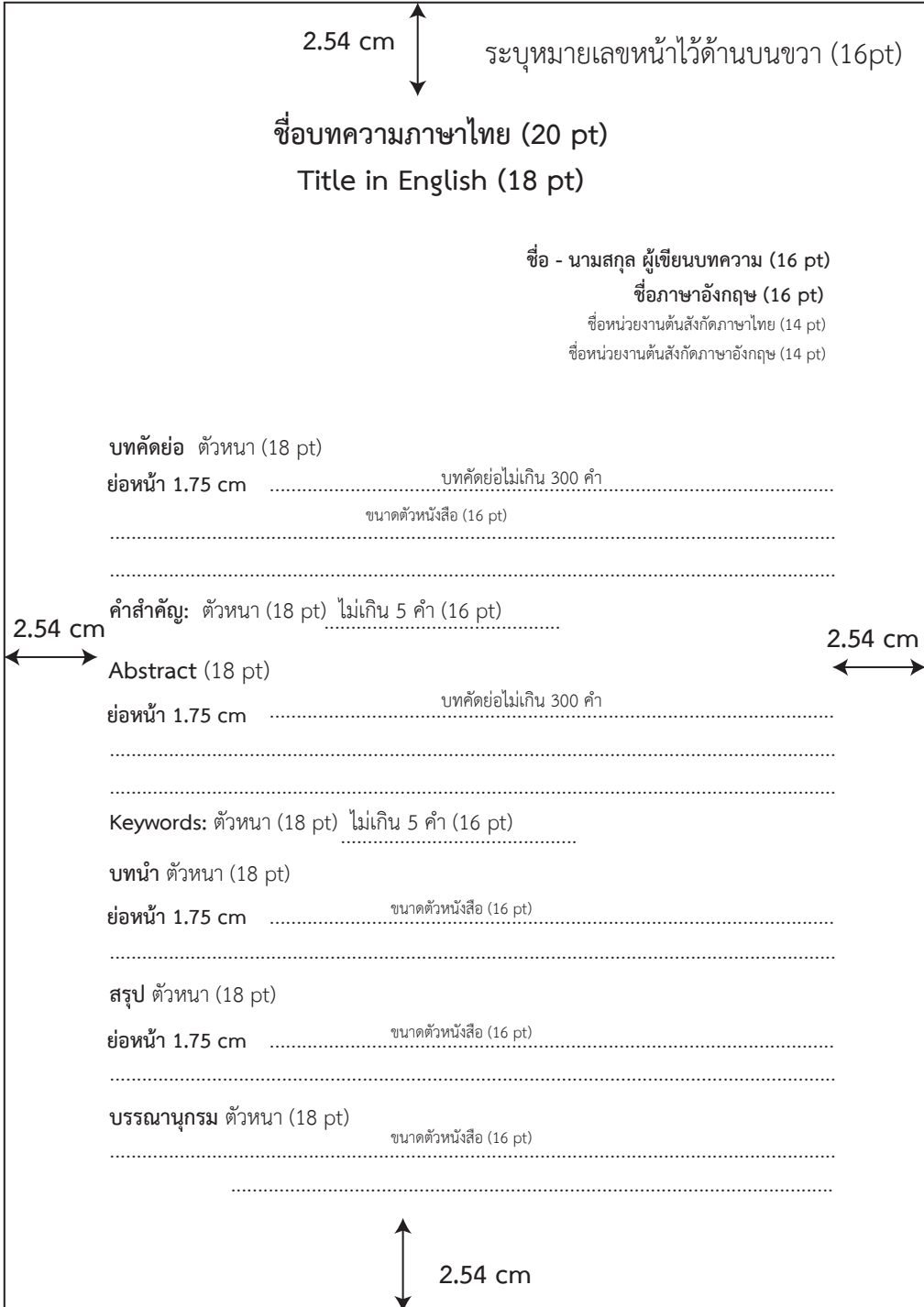
6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารพุทธศาสตร์ศึกษา

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.doc ของ Microsoft Word หรือเทียบเท่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์รูปภาพ ในสกุล *.pdf *.jpg *.png หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่าน จะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่าน หรือไม่ผ่าน หรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่า ควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารพุทธศาสตร์ศึกษา หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ผลงาน จำนวน 1 ฉบับ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสาร พุทธศาสตร์ศึกษา

ตัวอย่างรูปแบบการจัดพิมพ์บทความ วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา

แบบฟอร์มการส่งผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร พุทธศาสตร์ศึกษา

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว)

ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ.....

ชื่อบทความ

(ภาษาไทย)

.....

(English)

.....

ชื่อผู้เขียนร่วม

ชื่อผู้เขียนร่วม 1.

2.

3.

4.

5.

หน่วยงานและที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ สะดวก

.....

โทรศัพท์ E-mail

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อนและยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร พุทธศาสตร์ศึกษาถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

* หมายเหตุ ในกรณีขอถอนบทความก่อนระยะเวลาที่กำหนดลงตีพิมพ์ในวารสารฯ เจ้าของบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนของการตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ

ลงชื่อ

(.....)

